

SAMRÅDSREDOGÖRELSE

Vindkraft vid Degerforsheden i Skellefteå kommun, Västerbottens län

Om samrådsredogörelsen

Samrådsredogörelsen har sammanställts under 2020 och 2021 efter det att OX2 AB fått in synpunkter i avgränsningssamrådet inför den planerade vindkraftsanläggningen Degerforsheden i Skellefteå kommun, och vindkraftsanläggningen fått slutgiltig utformning. Samrådsredogörelsen utgör bilaga C1 till den miljökonsekvensbeskrivning som följer med tillståndsansökan.

Samrådsredogörelsen är sammanställd av Charlotte Naucér, Ida Pettersson och Linnea Forssén och granskad av Tryggve Sigurdson vid Ecogain AB.

VAD ÄR EN SAMRÅDSREDOGÖRELSE?

En samrådsredogörelse är en beskrivning av hur samrådet gått till:

- 1. Hur verksamhetsutövaren (i detta fall OX2 AB) har valt att avgränsa och bjuda in till samråd.*
- 2. På vilket sätt samrådet har hållits och vilken information som har förmedlats.*
- 3. Vilka samrådsyttranden och synpunkter som inkommit och hur verksamhetsutövaren bemöter dessa.*

2021-12-16

Ecogain AB på uppdrag av OX2 AB.

Samrådsredogörelse: Vindkraft vid Degerforsheden i Skellefteå kommun, Västerbottens län.

Ecogain uppdragsnummer: 1020877

Redogörelsen har genomförts under tiden augusti 2019 till december 2021.

Omslagsbild: Ecogain

INNEHÅLL

1. INLEDNING.....	4
1.1 Lagstiftningen för samrådsförfarandet	4
2. SAMRÅDETS GENOMFÖRANDE	6
2.1 Genomförda aktiviteter	6
2.2 Samrådshandling.....	8
2.3 Hinderprövning.....	8
2.4 Samråd med myndigheter.....	9
2.5 Samråd med enskilda och allmänhet	13
2.6 Samråd med organisationer och företag.....	20
3. SAMMANSTÄLLNING AV INKOMNA YTTRANDEN	24
3.1 Hinderprövning	24
3.2 Samråd med myndigheter.....	28
3.3 Samråd med enskilda och allmänhet, organisationer och företag	37
4. BOLAGETS BEMÖTANDE AV INKOMNA YTTRANDEN	64

BILAGOR

C1.1	Samrådshandling
C1.2	Hinderprövning, remissförfrågan
C1.3	Samrådsinbjudan till Länsstyrelsen i Västerbotten och Skellefteå kommun
C1.4	Minnesanteckningar från samrådsmöten med Länsstyrelsen i Västerbotten och Skellefteå kommun
C1.5	Samrådsinbjudan till övriga samrådsparter; övriga myndigheter, enskilda, allmänhet, företag och organisationer
C1.6	Karta med avgränsad samrådsrets (er)
C1.7	Annonser
C1.8	Samrådsplanscher
C1.9	Minnesanteckningar från samrådsmöten med allmänheten
C1.10	Skriftlig samrådsinbjudan till Västra Kikkejaure sameby
C1.11	Minnesanteckningar från samrådsmöte med Västra Kikkejaure sameby
C1.12	Riskreducerande åtgärder vid samrådsmöte med allmänheten 2020
C1.13	Inkomna samrådsyttranden myndigheter, företag och organisationer
C1.14	Inkomna samrådsyttranden enskilda och allmänheten, INNEHÅLLER PERSONUPPGIFTER
C1.15	Personliga bemötanden till enskilda. INNEHÅLLER PERSONUPPGIFTER

1. INLEDNING

Kapitlet redogör för den lagstiftning som styr samrådsförfarandet och beskriver i vilka steg en specifik miljöbedömning sker.

1.1 Lagstiftningen för samrådsförfarandet

OX2 AB (härefter OX2, bolaget eller verksamhetsutövaren) ansöker om tillstånd enligt 9 kapitlet miljöbalken (1998:808) för uppförande och drift av en gruppstation med vindkraftverk vid Degerforsheden i Skellefteå kommun, Västerbottens län. Den planerade vindkraftsanläggning omfattade initialt upp till 47 vindkraftverk med en totalhöjd om 290 meter. Under samrådsprocessen har storleken på anläggningen minskat till att omfatta upp till 9 vindkraftverk med oförändrad totalhöjd.

Enligt 6 § punkt 1 i miljöbedömningsförordningen (2017:966) ska vindkraftsanläggningar som den planerade (en gruppstation bestående av två eller fler vindkraftverk, där vart och ett av vindkraftverken inklusive rotorblad är högre än 150 meter som omfattas av 21 kapitlet 14 § miljöprövningsförordningen) alltid antas medföra en betydande miljöpåverkan. Enligt 6 kapitlet 28 § punkt 1a miljöbalken ska en verksamhet som antas medföra en betydande miljöpåverkan föregås av ett så kallat *avgränsningssamråd*. Något undersökningssamråd har därför inte genomförts. Ett avgränsningssamråd ska, enligt 6 kapitlet 30 § miljöbalken, hållas med länsstyrelsen, tillsynsmyndigheten och de enskilda som kan antas bli särskilt berörda av verksamheten samt med de övriga statliga myndigheter, de kommuner och den allmänhet som kan antas bli berörd av verksamheten.

En specifik miljöbedömning innebär, enligt 6 kapitlet 28–29 § miljöbalken, att verksamhetsutövaren samråder om hur miljökonsekvensbeskrivningen ska avgränsas. Vidare att miljökonsekvensbeskrivningen ska identifiera, bedöma och dokumentera den ansökta verksamhetens miljöeffekter. Miljökonsekvensbeskrivningen lämnas in till tillståndsprövande myndighet som därefter slutför miljöbedömningen. Tillståndsprövande myndighet är i aktuellt fall, enligt 1 kapitlet 6 § andra stycket och 21 kapitlet 14 § miljö-

prövningsförordningen, miljöprövningsdelegationen (MPD) vid Länsstyrelsen i Västerbottens län.

Inför den ansökta vindkraftsanläggningen Degerforsheden har bolaget utformat samrådet för att uppfylla dessa krav.

I enlighet med 16 kapitlet 4 § miljöbalken ska berörd kommun tillstyrka ansökt vindkraftsanläggning för att tillståndsgivande myndighet ska kunna bevilja verksamheten tillstånd. Om kommunen har en negativ inställning till vindkraftsanläggningen är det lämpligt att denna uppfattning framgår under samrådsförfarandet.

Samrådsförfarandet avslutas i och med att bolaget lämnar in sin tillståndsansökan.

2. SAMRÅDETS GENOMFÖRANDE

Kapitlet beskriver hur samrådsförfarandet för ansökt verksamhet har gått till och redogör för de aktiviteter som ingått samt vilka samrådsparter som har kontaktats.

2.1 Genomförda aktiviteter

I tabell 1 är samrådsförfarandets olika aktiviteter sammanställda för att ge en överblick av ingående händelser.

TABELL 1. Genomförda aktiviteter inom samrådsförfarandet (fortsättning på nästa sida).

Datum	Samrådsaktivitet	Läs mer	Bilaga
Under perioden 2019-03-18 till 2019-04-30	Hinderprövningsremisser skickas ut.	Avsnitt 2.3	C1.2
2019-03-13	Inbjudan till myndighetsråd skickas till Länsstyrelsen i Västerbottens län och Skellefteå kommun	Avsnitt 2.4	C1.3
2019 vecka 13	Samtal till Skellefteå kommun angående inbjudan till samrådsmöte. Mail för att bekräfta tid för möte.	Avsnitt 2.4	C1.3
2019-05-02 och 2019-05-11	Samrådshandlingen skickas till Länsstyrelsen i Västerbottens län och Skellefteå kommun	Avsnitt 2.4	C1.1
2019-05-05	Myndighetssamråd med Länsstyrelsen i Västerbottens län	Avsnitt 2.4	C1.4
2019-05-23	Myndighetssamråd med Skellefteå kommun	Avsnitt 2.4	C1.4
2019-07-14	Inbjudan till samråd och samrådsunderlag skickas till Västra Kikkejaure sameby.	Avsnitt 2.6	C1.10
2019-08-13 till 2019-09-12	Samrådsutställning på Byske bibliotek	Avsnitt 2.5	C1.1 & C1.8
2019-08-22	Samrådshandlingen publiceras på OX2s webbplats.	Avsnitt 2.2	-
2019-08-17 och 2020-08-24	Inbjudan till samråd annonseras i tidningarna Norran och Piteå-Tidningen	Avsnitt 2.6	C1.7
2019-09-12 och 2019-09-13	Inbjudan till samråd skickas till enskilda och allmänhet, övriga statliga myndigheter och organisationer.	Avsnitt 2.4 och 2.5	C1.5
2019-08-20	Samrådsmöte med Västra Kikkejaure sameby.	Avsnitt 2.6	C1.11
2019-08-29	Samråd i form av öppet hus och samrådsutställning med muntlig presentation hålls för enskilda och allmänhet i Källbomarks bygård.	Avsnitt 2.5	C1.8 & C1.9

Datum	Samrådsaktivitet	Läs mer	Bilaga
2019-09-12	Önskat sista svarsdatum för att inkomma med samrådsyttrande och synpunkter.	2019-09-12	-
2020-05-19	Förslaget om ytterligare inbjudan till skriftligt samråd kommuniceras på förhand med Länsstyrelsen i Västerbottens län och Skellefteå kommun.	Avsnitt 2.4	C1.3
2020-05-20	Hinderprövningsremisser skickas ut.	Avsnitt 2.3	C1.2
2020-05-26	Inbjudan till kompletterande skriftligt samråd skickas till myndigheter via e-post.	Avsnitt 2.4	C1.3
2020-05-26	Inbjudan till kompletterande skriftligt samråd skickas till enskilda via brev.	Avsnitt 2.5	C1.5
2020-05-25	Inbjudan till kompletterande samrådsmöte skickas till Västra Kikkejaure sameby.	Avsnitt 2.6	C1.10
2020-06-10	Kompletterande samrådsmöte med Västra Kikkejaure sameby.	Avsnitt 2.6	C1.11
2020-07-09	Ett förtydligande PM angående det kompletterande skriftliga samrådet skickas till myndigheter via e-post.	Avsnitt 2.4	C1.3
2020-07-09	Ett förtydligande PM angående det kompletterande skriftliga samrådet skickas till enskilda via brev.	Avsnitt 2.5	C1.5
2020-09-29	Inbjudan till ett andra kompletterande samrådsmöte skickas till Västra Kikkejaure sameby.	Avsnitt 2.6	C1.10
2020-10-15	Ett andra kompletterande samrådsmöte med Västra Kikkejaure sameby.	Avsnitt 2.6	C1.11
2020-10-12 och 2020-10-30	Inbjudan till samråd annonseras i tidningarna Norran, Piteå-Tidningen, Folkbladet Västerbotten och Västerbottens-Kurien.	Avsnitt 2.5	C1.7
2020-11-05	Kompletterande samrådsmöte med muntlig presentation hålls för enskilda och allmänhet i Källbomarks byagård.	Avsnitt 2.5	C1.9
2020-11-15	Presentationen från samrådsmötet 2020-11-05 publiceras på OX2s webbplats.	Avsnitt 2.5	-
2020-11-23	Minnesanteckningar från samrådsmötet 2020-11-15 publiceras på OX2s webbplats.	Avsnitt 2.5	C1.9

2.2 Samrådshandling

Inför avgränsningssamrådet lät OX2 ta fram en samrådshandling, se bilaga C1.1, som redovisade planerad verksamhets lokalisering, omfattning och utformning utifrån den information som fanns tillgänglig vid den tidpunkten. Vidare beskrivs verksamhetens förväntade miljöpåverkan översiktligt. Samrådshandlingen har under hela samrådsförfarandet funnits tillgänglig digitalt på bolagets hemsida. Det har också funnits möjlighet att beställa samrådshandlingen i pappersformat.

2.3 Hinderprovning

Inom ramen för samrådsförfarandet har en så kallad *hinderprovning* genomförts. Inom hinderprovningen har vindkraftsanläggningens projektområde och preliminära koordinater för vindkraftverken, tillsammans med en kortare beskrivning av verksamheten, översänts till aktörer som kan ha motstående intressen avseende luftrummet inom projektområdet.

HINDERPRÖVNINGSREMISS HAR SKICKATS TILL:

- 3GIS AB
- Arvidsjaur Airport
- Försvarsmakten
- HI3G Access AB (via 3
- Luftfartsverket (LFV)
- Luleå Airport
- Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB)
- Net4Mobility HB
- Post- och telestyrelsen (PTS)
- Skellefteå Airport
- Svenska UMTS Nät AB
- Tele 2 Sverige AB
- Telenor Sverige
- TeliaSonera AB
- Telia Sverige AB
- Teracom
- Trafikverket

2019

Remissförfrågan, Bilaga C1.2, skickades ut via e-post under perioden mars – april 2019 till de 17 aktörer som redovisas i faktaruta. Av dessa har alla förutom två aktörer svarat, Arvidsjaur Airport och Telia Sonera AB. Remissvaren sammanfattas i avsnitt 3.1 och redovisas i sin helhet i Bilaga C1.13.

2020

Remissförfrågan, Bilaga C1.2, som avseende projektet efter de betydande förändringarna skickades via e-post 2020-05-20 till samma aktörer som 2019 undantaget flygplatserna, se nedan, samt Telia Sonera som istället nås genom Svenska UMTS Nät AB. LFV genomförde en ny flyghinderanalys som visade att det planerade projektområdet 2019 endast berör Luleå/Kallax flygplats och Skellefteå Airport. Den vidare dialogen om det mindre projektområdet flyghinderanalys har förts vidare med dessa flygplatser, baserat på den nya flyghinderanalysen. Remissvaren sammanfattas i avsnitt 3.1 och redovisas i sin helhet i bilaga C1.13.

2.4 Samråd med myndigheter

2.4.1 Länsstyrelsen i Västerbottens län och Skellefteå kommun

2019

I mars 2019 bjöd OX2 in Länsstyrelsen i Västerbottens län och Skellefteå kommun till samrådsmöten som del i avgränsningssamrådet. Inbjudan kan ses i Bilaga C1.3. Samrådsunderlaget, ett utkast till MKB, skickades ut den 2 maj respektive 14 maj 2019 som fil att ladda ner via ett e-postutskick.

Samrådsmötet med Länsstyrelsen i Västerbottens län hölls den 5 maj 2019. Närvarade gjorde sex personer från länsstyrelsen, en person från bolaget och två personer från Ecogain AB.

Samrådsmötet med Skellefteå kommun hölls 23 maj 2019. Närvarade gjorde sex personer från kommunen, två personer från bolaget och två personer från Ecogain.

Under respektive möte informerade bolaget om vindkraft i allmänhet och presenterade bolaget och projektet Degerförsheden i synnerhet. Konsulten Ecogain berättade om arbetet med den specifika miljöbedömningen (SMB).

Länsstyrelsen och kommunen lämnade under respektive samrådsmöte sina synpunkter på projektet. De muntliga synpunkterna finns nedtecknade i minnesanteckningar från mötena, se bilaga C1.4. Både länsstyrelsen och kommunen inkom även med ytterligare synpunkter efter samrådsmötet, se bilaga C1.13 och avsnitt 3.1.

2020

Under våren 2020 beslutade OX2 att göra påtagliga förändringar av projektområdet, med en minskning av projektområdet och antalet planerade verk. OX2 avsåg därför att åter igen bjuda in till skriftligt samråd. Förslaget om ytterligare inbjudan till skriftligt samråd kommunicerades på förhand med Länsstyrelsen i Västerbotten och Skellefteå kommun (2020-05-19). Länsstyrelsen i Västerbotten och Skellefteå kommun inkom med synpunkter på skrivelsen (2020-05-19 och 2020-05-20) innan den skickades ut till myndigheter och allmänhet. Utskick om skriftligt samråd skickades 2020-05-26 till allmänhet (brev) och myndigheter (e-post), däribland till Länsstyrelsen i Västerbotten och Norrbotten samt Skellefteå kommun.

Länsstyrelsen Västerbotten inkom med ytterligare synpunkter avseende innehållet i det utskick som gjorts (2020-06-09). De ansåg att utskicket behövde förtydligas avseende hur samrådsprocessen förlängs samt kompletteringar om vad förändringarna i projektet innebär. Länsstyrelsen skickade 2020-06-15 en begäran om att Bolaget skulle bemöta ovanstående förändringar avseende det skriftliga samrådet senast 2020-06-30. Bolaget inkom med ett bemötande till Länsstyrelsen Västerbotten 2020-06-30.

Baserat på de kompletteringar som Länsstyrelsen Västerbotten begärt skickades ett förtydligande PM till samma aktörer som i juni 2020 fick inbjudan till skriftligt samråd, däribland Länsstyrelsen i Västerbotten och Norrbotten samt Skellefteå kommun. Utskicket gjordes 2020-07-09, se bilaga C1.5.

Samma inbjudan som allmänheten och enskilda fick till samrådsmötet i november 2020 fick även Länsstyrelsen Västerbottens län och Skellefteå

kommun för att ge dem möjlighet att delta, se bilaga C1.5. Både länsstyrelsen och kommunen inkom med skriftliga yttranden efter samrådsmötet, se bilaga C1.13 och avsnitt 3.2.

2.4.2 Övriga myndigheter

2019

Utöver inbjudan till samråd till Länsstyrelsen i Västerbottens län och Skellefteå kommun skickades den 13 augusti inbjudan till ytterligare 13 myndigheter, se fakturan. Kompletterande utskick, med exempelvis förteckning över koordinater för verken och elektroniska versioner av kartor har skickats till de myndigheter som begärt detta. Elva av de övriga myndigheterna inkom kommit in med skriftliga yttranden.

INBJUDAN 2019 SKICKADES UT TILL FÖLJANDE ÖVRIGA KOMMUNER OCH MYNDIGHETER:

Boverket
Energimyndigheten
Kammarkollegiet
Länsstyrelsen i Norrbottens län
Naturvårdsverket
Piteå kommun
Riksantikvarieämbetet
Räddningstjänsten Skellefteå kommun
Sametinget
Skogsstyrelsen
Svenska kraftnät
Sveriges geologiska undersökning
Trafikverket

2020

Under 2020 gjordes två utskick till övriga myndigheter. En inbjudan till skriftligt samråd (2020-05-26) och ett förtydligande PM om förändringar inom ramen för projektet 2020-07-09. Utskickerna gjordes till samma kommuner och myndigheter som 2019. Av dessa har åtta övriga myndigheter inkommit med skriftliga svar. Inbjudan till samrådsmöte skickades endast till Länsstyrelsen i Västerbottens län, Skellefteå kommun då resterande myndigheter redan bjudits in till skriftligt samråd och det fysiska samrådsmötet riktar sig främst till allmänheten samt lokala myndigheter, föreningar och organisationer.

**INBJUDAN SKICKADES UT TILL FÖLJANDE
ORGANISATIONER OCH FÖRETAG**

*Arvidsjaur airport**
*Skellefteå airport**
*Luleå airport**
Brännfors byggnadsförening Byske
Byske norra älgskötselområde
Byske skoterklubb
Byske älgskötselområde
Gagsmarks byaförening
Gagsmarks byamän
Gagsmarks byagårdsförening
Jägareförbundet Västerbotten
Jägarnas riksförbund
Kinnbäcks byagård
Källbomarks byagårdsförening
LRF Lantbrukarnas riksförbund
LRF Skellefteå
LRF Västerbotten
*Mago Fishing***
Naturskyddsföreningen
Naturskyddsföreningen Skellefteå
Naturskyddsföreningen Västerbotten
*Semisjaur-Njarg sameby**
Skellefteå hembygdsförening
*Skellefteå museum***
Svenska botaniska föreningen
Svenska rovdjursföreningen
Svenska rovdjursföreningen regionansvarig Västerbotten
Svenska Samernas Riksförbund
Sveriges ornitologiska förening
Västerbottens läns botaniska förening
Västerbottens ornitologiska förening
*Västra Kikkejaure sameby****
Åby Älvs Nedre Fiskevårdsområde
Ålunds Bygdegårdsförening

** Ej med i utskick om inbjudan till samrådsmöte 2020.*

*** Ej med i utskick om samrådsmöte 2019.*

**** Separat inbjudan till samrådsmöte, se avsnitt 2.6.1*

2.5 Samråd med enskilda och allmänhet

2.5.1 Samrådsketsens avgränsning

2019

Inför samrådet med enskilda och allmänhet avgränsades ett område, en samrådsrets, som fastställdes i samråd med länsstyrelsen. Samrådsretsen sträckte sig två kilometer från projektområdets gränser. Taxerade fastighetsägare ingick i samrådsretsen. Se karta över samrådsretsen i bilaga C1.5.

2020

För utskick av inbjudan till det kompletterande skriftliga samrådet (maj 2020) användes samma samrådsrets och adresser som vid inbjudan till samrådsmöte 2019.

För utskick av det förtydligande PM:et om förändringar i projektet (juni 2020) användes samma samrådsrets som 2019 men med uppdaterade adresslistor. Det gjordes också ett tillägg av samrådsretsen för att inkludera området runt den del av projektområdet som ej ingick i projektområdet 2019.

För inbjudan till samrådsmöte 2020 gjordes ytterligare revideringar i samrådsretsen för att säkerställa att hela byar ingick. Samrådsretsen var alltså totalt sett större än för det tidigare projektområdet, även om projektområdet minskat. Se karta över samrådsretsen i bilaga C1.6.

2.5.2 Inbjudan till samråd

Brevinbjudan

Adresslistor över lagfarna och taxerade fastighetsägare inom samrådsretsen har beställts från Metria. I beställningen har även ingått samfälligheter och gemensamhetsanläggningar. För utskicket Inbjudan till samrådsmöte 2020 beställdes också adresslistor över folkbokförda inom samrådsretsen från Bisnode.

2019

En skriftlig inbjudan skickades med post till samtliga fastighetsägare inom samrådskretsen 12–13 augusti 2019. Utskicket bestod av inbjudan med en bilagd karta. I inbjudan fanns en översiktlig beskrivning av planerad verksamhet och bilagd karta samt en hänvisning och länk till mer information i samrådshandlingen på bolagets hemsida. Inbjudan redovisas i sin helhet i bilaga C1.5. Det var också möjligt att kontakta bolaget för att erhålla en pappersversion av samrådshandlingen och få den tillskickad per post.

2020

Inbjudan till skriftligt samråd. En skriftlig inbjudan skickades med post till samtliga fastighetsägare inom samrådskretsen 2020-05-26, adresslistan var densamma som vid utskicket 2019. Utskick gjordes också via e-post till de privatpersoner som vid samrådsmötet skrivit upp sig för att få vidare information.

Förutom själva inbjudan till samråd bestod utskicket också av en kort sammanfattning av vilka förändringar som skett inom projektet sedan föra samrådsmötet samt hänvisning till bolagets hemsida för att ta del av uppdateringarna i detalj. Bilagt fanns också kartor för att illustrera förändringen av projektområdet. Inbjudan redovisas i sin helhet i bilaga C1.5.

Förtydligande PM om förändringar i projektet (juli 2020). Ett förtydligande PM skickades med post den 2020-07-09 till samtliga fastighetsägare inom samrådskretsen (se avsnitt 2.5.1 för vilka som ingick i samrådskretsen). Utskick gjordes också via e-post till de privatpersoner som vid samrådsmötet skrivit upp sig för att få vidare information. Utskicket innehöll en mer utförlig beskrivning av vilka förändringar som gjorts inom ramen för projektet. Det redogjordes också för revideringar av miljöpåverkan baserat på förändringarna inom projektet. Bifogat fanns också tre kartor som illustrerade skillnaden mellan det gamla och nya projektområdet, den gamla layouten (47 verk) och den nya layouten (9 verk).

Inbjudan till samrådsmöte

– planerad vindkraftsanläggning vid Källbomark i Skellefteå kommun, Västerbottens län

OX2 AB planerar att söka tillstånd för att bygga en vindkraftsanläggning vid Källbomark i Skellefteå kommun, cirka 15 kilometer nordväst om Byske. OX2 bjuder härmed in till samråd enligt miljöbalken (6 kap. 29 §). Syftet med samrådet är att informera om och samla in synpunkter på den planerade vindkraftsanläggningen.

Tid: Torsdag 29 augusti 2019 kl. 17.00–21.00

Plats: Källbomarks byagård

Under kvällen kan du ta del av en samrådsutställning med fotomontage, kartor och information om den planerade vindkraftsanläggningen. Vid klockan 18 presenterar vi projektets planerade omfattning, utformning och miljöpåverkan. Representanter från OX2 och miljökonsulten Ecogain finns på plats för att besvara frågor och ta emot synpunkter och information. Vi bjuder även på fika under mötet.

Ta del av samrådshandlingen

Du kan ladda ner samrådshandlingen från OX2:s webbplats: <https://ox2.com/sv/projects/kallbomark/>. Du kan även beställa en papperskopia av samrådshandlingen via adressen nedan. Ett begränsat antal kommer också att finnas på mötet.

Utställningar om den planerade vindkraftsanläggningen och tillgång till samrådshandlingen finns även på Byske bibliotek fram till torsdag 12 september 2019.

Lämna dina synpunkter

Du kan lämna synpunkter och information som är relevant för det fortsatta arbetet under mötet, eller på adressen nedan senast torsdag 12 september 2019. Märk yttrandet med "Samråd vindkraft Källbomark".

Ecogain AB

Att: Charlotte Naucier

Västra Norrlandsgatan 10 D, 903 27 Umeå

charlotte.naucier@ox2.com

Övriga frågor om projektet kan ställas till projektledare Sven Levin, sven.levin@ox2.com eller 070-341 74 75.

Varmt välkommen!

OX2 är en av de ledande aktörerna inom landbaserad vindkraft i Norden. Läs mer på ox2.com.

FIGUR 1 Inbjudan till samrådsmötet i Källbomark 29 augusti 2019 som annonserades i fyra lokaltidningar och användes för anslag i Byske.

Inbjudan till samrådsmöte 2020. I inbjudan redogjordes för bakgrunden till varför ett kompletterande samrådsmöte skulle genomföras, hur det skulle genomföras under rådande pandemi (COVID-19) och en hänvisning till vilket samrådsunderlag som gick att finna på Bolagets hemsida. Bifogat fanns också en karta som illustrerade projektområdet 2019 och det befintliga projektområdet 2020 samt samrådsregionen. Inbjudan redovisas i sin helhet i bilaga C1.5.

Annonser i tidningar

Allmänheten har vid de båda samrådsmötena bjödits in till samråd via annonser i tidningar.

2019

Allmänheten bjöds in till samråd via annonser i tidningar. Bolaget annonserade vid två tillfällen (2019-08-17 och 2020-08-24) i Norran och Piteå-Tidningen. Annonsen redovisas i sin helhet i bilaga C1.7.

2020

Inför samrådsmötet hösten 2020 annonserades det vid två tillfällen (2020-10-12 och 2020-10-30) i tidningarna Norran, Piteå-Tidningen, Folkbladet Västerbotten och Västerbottens-Kuriren. Annonserna redovisas i sin helhet i bilaga C1.7.

FIGUR 2 Anslag i Byske av inbjudan till samrådsmötet i Källbomark 29 augusti 2019.

Anslag och samrådsutställning

2019

Inför samrådsmötet 2019 placerades anslag med information om samrådet och samrådsmötet på informationstavlor vid Coop och Ica i Byske. Informationen var densamma som i annonsen, se figur 2 och bilaga C1.7.

Samrådet med allmänhet innefattade även en samrådsutställning. Utställningen fanns på Byske bibliotek under samrådstiden, det vill säga mellan 13 augusti och 12 september 2019. Utställningsmaterialet bestod av tryckta versioner av samrådshandlingen (bilaga 1), en översiktskarta över projektområdets lokalisering (se karta i bilaga 1) samt ett informationsblad om de planerade samrådsmötet med kontaktuppgifter för mer information och frågor (se bilaga C1.7).

FIGUR 3 Samrådslokalen Byagården i Källbomark.

Under hela samrådstiden 2019 fanns det möjlighet att ta del av samrådsunderlaget på bolagets hemsida, så som MKB-utkastet, samt möjlighet att lämna synpunkter på projektet. Under samrådet hanterades yttranden kontinuerligt. De som bad om kompletteringar, exempelvis att få kartan elektroniskt, fick det.

2020

Under 2020 gjordes inga motsvarande aktiviteter av anledningen att det under året pågick en pandemi. Bolaget ansåg att riskerna med en utställning var större än nyttan, samt att besöksfrekvensen på bibliotek bedömdes som låg i jämförelse med innan pandemin.

Samrådsmöten

2019

Den 29 augusti 2019 klockan 17–21 hölls ett samrådsmöte i ”Öppet hus”-form med allmänheten i Källbomarks byagård. Syftet med samrådsmötet var dels att presentera vindkraftsprojektet och dels att ta del av och dokumentera deltagarnas synpunkter. Uppskattningsvis deltog cirka 110 personer vid samrådsmötet. Två personer från bolaget och två personer från Ecogain fanns till hands för att svara på frågor och ta emot synpunkter.

I bygården presenterades utställningsmaterial i form av affischer med information och fotomontage. Affischerna redovisas i bilaga 9. Under samrådsmötet bjöds det även på fika. Ett begränsat antal (cirka 30) exemplar av samrådshandlingen i pappersformat fanns tillgänglig liksom formulär för att lämna synpunkter, under mötet eller i efterhand.

Vid ett tillfälle under mötet, vid cirka 17.30, hölls en presentation där bolagets projektledare presenterade projektet och en representant från Ecogain berättade om arbetet med miljöbedömningen, planerade inventeringar och underlagsutredningar. Under presentationen ställde deltagarna frågor och lämnade synpunkter.

Minnesanteckningar från samrådsmötet nedtecknades av Ecogain och redovisas i bilaga C1.9. Önskemål om kompletteringar av planerade utredningar och nya kontakter som bör ingå i samrådet som framkom under samrådsmötet har åtgärdats efter samrådet.

Denna samrådsomgång med allmänheten och enskilda har, förutom synpunkter under samrådsmötet, resulterat i 42 skriftliga yttrande från enskilda.

2020

Den 5 november arrangerades två olika samrådsmöten, ett klockan 16.00-18.00 och ett klockan 19.00-21.00. På grund av pågående pandemi (COVID-19) hade mötena ett begränsat antal deltagare. Mötena var tidsbegränsade till två timmar, förankningen krävdes och riskreducerande åtgärder vidtogs för att minska smittspridningen, se bilaga C1.12. Mötet spelades in för att de som inte hade möjlighet att delta skulle kunna ta del av material via bolagets hemsida.

Vid det första mötestillfället deltog 28 personer och vid det andra mötestillfället deltog 19 personer, exklusive representanter från bolaget och konsulter. Under mötena deltog två personer från bolaget, två personer från Ecogain, en person från Akustikkonsulten och en person från Vindkraftcentrum för att svara på frågor och ta emot synpunkter.

Mötet bestod till största delen av en presentation av de förändringar som gjorts sedan det föregående mötet hösten 2019, samt vilken påverkan det bedöms få för miljön och de närboende. Ecogain berättade om de bedömda miljöeffekterna. Akustikkonsulten berättade generellt om ljud från vindkraftparker men också specifikt om den bedömda påverkan från den planerade vindkraftsparken Degerforsheden. Vindkraftcentrum berättade om sin verksamhet att verka för lokal och regional utveckling i samband med vindkraftsetablering.

Presentationen var tänkt att ta cirka 1 timma för att det därefter skulle finnas tid för frågestund under 30 minuter och för att deltagarna på ett smittskyddssäkert sätt skulle hinna titta på fotomontagen som gjorts för den nya layouten innan de lämnade samrådsmötet. Eftersom presentationen spelades in bad OX2 deltagarna om att spara frågorna till frågestunden. En del frågor uppkom ändå under presentationen vilket gjorde att tiden för frågor blev mindre än 30 minuter på de båda mötena. Under det andra mötestillfället ändrades upplägget på mötesagendan på deltagarnas inrådan så att frågestunden kom före Vindkraftcentrums presentation då detta enligt deltagarna tolkades som "vindkraftspropaganda".

Minnesanteckningar från samrådsmötet nedtecknades av Ecogain och redovisas i bilaga C1.9.

Denna samrådsomgång med allmänheten och enskilda har, förutom synpunkter under samrådsmötet, resulterat i 28 skriftliga yttrande från enskilda. Samtliga yttranden från enskilda som inkommit och som avser projektet efter att omfattningen har minskats har besvarats via mail och redovisas i sin helhet i bilaga C1.15.

2.6 Samråd med organisationer och företag

Bolaget har under samrådsförfarandet bjudit in organisationer, föreningar och företag att ta del av samrådsunderlaget samt lämna information och synpunkter på planerad verksamhet. Inbjudna aktörer, totalt 33 stycken, kan ses i faktaruta. Sändlistan togs fram i samråd med Skellefteå kommun. Listan på jakträttsinnehavare har stämts av i kontakt med länsstyrelsen och i kontakter med lokalbefolkningen.

2019

En skriftlig inbjudan skickades med e-post till organisationer, föreningar och företag 2019-08-13. Inbjudan redovisas i bilaga C1.5. De som bett om kompletterande utskick, till exempel elektroniska versioner av inbjudan, har fått det.

Inbjudan till lokala organisationer och föreningar var målgruppsanpassad och skilde sig i utformning från utskicket till myndigheter och större företag och organisationer, se bilaga C1.5. Nationella och länsvisa organisationer, föreningar och företag bjöds in till ett skriftligt samråd medan lokala intressenter inom kommunen och Semisjaur-Njarg sameby bjöds in till samrådsmötet med allmänheten i Källbomark 29 augusti 2019.

2020

En inbjudan till skriftligt samråd (maj 2020). En skriftlig inbjudan skickades med e-post 2020-05-26. Utskicket gjordes till samma organisationer som 2019, förutom Mago Fishing som tillkom efter samrådsmötet 2019.

Förutom själva inbjudan till samråd bestod utskicket också av en kort sammanfattning av vilka förändringar som skett inom projektet sedan

föra samrådsmötet samt hänvisning till bolagets hemsida för att ta del av uppdateringarna i detalj. Bilagt fanns också kartor för att illustrera förändringen av projektområdet. Inbjudan redovisas i sin helhet i bilaga C1.5.

Förtydligande PM om förändringar i projektet (juli 2020). Ett förtydligande PM skickades med e-post 2020-07-09. Utskicket gick till samma organisationer som Inbjudan till skriftligt samråd i maj. Utskicket innehöll en mer utförlig beskrivning av vilka förändringar som gjorts inom ramen för projektet. Det redogjordes också för revideringar av miljöpåverkan baserat på förändringarna inom projektet. Bifogat fanns också tre kartor som illustrerade skillnaden mellan det gamla och nya projektområdet, den gamla layouten (47 verk) och den nya layouten (9 verk).

Inbjudan till samrådsmöte. En inbjudan skickades ut den 12 oktober till totalt 30 aktörer samt Länsstyrelsen i Västerbottens län och Skellefteå kommun via e-post. Inbjudan redovisas i sin helhet i bilaga C1.5.

2.6.1 Samråd med samebyn

Den planerade vindparken Degerförsheden ligger inom Västra Kikkejaure samebys vinterbetesland. I juli 2019 bjöds Västra Kikkejaure sameby skriftligen in till samråd via e-post, se bilaga C1.10. Ett första samrådsmöte hölls i Arvidsjaur 20 augusti 2019. Av samebyn granskade minnesanteckningar från detta samråd finns i bilaga C1.11.

På grund av de omfattande förändringarna i projektet bjöds samebyn in till ett kompletterande informationsmöte under sommaren 2020. Mötet genomfördes digitalt, via Teams 2020-06-10. Av samebyn granskade minnesanteckningar från detta möte finns i bilaga C1.11. Mötet i juni ansågs som ett informationsmöte och det fanns därför behov av ytterligare ett samrådsmöte under oktober för att samebyn skulle hinna se över vilken påverkan det förändrade projektområdet skulle innebära. Samebyn kontaktades först via telefon, en inbjudan till samråd skickades via e-post 2020-09-29. Utöver inbjudan bifogades också samrådshandlingen, samt mötesanteckningar från informationsmötet i juni. Mötet genomfördes 2020-10-15 i Arvidsjaur. Av samebyn granskade minnesanteckningar från detta samråd finns i bilaga C1.11.

Efter det senast genomförda samrådsmötet med samebyn i oktober 2020 påbörjade Sweco (på uppdrag av Ecogain) arbetet med att upprätta en

rennäringens utredning. Arbetet pågick under vintern och ett utkast på rennäringens utredning skickades för granskning till den berörda samebyn i april 2021. Samebyns då gavs tillfälle att inkomma med uppgifter om sakfel i utredningen samt en egen bedömning av projektets effekter på renskötsel. Ecogain önskade svar inom tre veckor, samebyn bad om att få ytterligare två veckor för granskning och därefter föreslog samebyn att ett möte skulle hållas. Ett möte för att diskutera utredningen hölls med samebyn 2021-05-06, av samebyn granskade minnesanteckningar finns i bilaga C1.11. Under mötet framförde samebyn skarp kritik mot utredningen, det framkom också att samebyn inte läst utredningen i sin helhet samt att de föreslog ytterligare ett möte för att förklara sin verksamhet. Samebyn ombads att inkomma med kompletterande beskrivningar från renbruksplanen samt domslut och litteratur som de ansåg relevanta för att förbättra utredningen, samebyn inkom med dessa uppgifter. Samebyn har vid ett flertal tillfällen getts möjlighet att förklara sin verksamhet och inkomma med yttrande varpå Ecogain gjorde bedömningen att gå vidare i processen utan ytterligare ett möte. Sweco skickade den slutliga versionen av rennäringens utredningen till samebyn 2021-05-26, samma dag skickade Ecogain ett mail som beskrev Ecogains beslut om att gå vidare i processen utan ytterligare möte, mailet återfinns i bilaga C1.11. Ecogain meddelade också att samebyn hade möjlighet att inkomma med skriftligt yttrande och egen bedömning av konsekvenserna inom en vecka. Samebyn skickade inget eget yttrande eller bedömning.

3. SAMMANSTÄLLNING AV INKOMNA YTTRANDE

I detta kapitel redovisas de inkomna yttrandena och minnesanteckningarna översiktligt. Här framgår också hur bolaget bemöter de inkomna synpunkterna. Yttranden och minnesanteckningar finns redovisade i sin helhet i bilaga C1.13 till MKB.

3.1 Hinderprovning

Tabell 2 nedan sammanfattar inkomna remissvar inom hinderprovningen.

TABELL 2. Sammanfattning av inkomna remissvar inom hinderprovningen. Yttrandena redovisas i sin helhet i bilaga C1.13.

ID	Samrådspart, datum	Sammanfattning av yttrande
Yttranden inkomna avseende den ursprungliga layouten 2019		
1a	3GIS AB, 2019-05-03	Inget att invända enligt remissförfrågans specifikation.
2a	Försvarmakten, 2019-04-29	Försvarmakten har inget att erinra mot uppförandet av de förslagna koordinaterna i remissförfrågan. Yttrandet gäller angiven position och höjd. Flyttas positionen i någon riktning mer än 30 meter, alternativt om totalhöjden ändras, måste Försvarmakten erhålla en ny remissförfrågan. En flyghinderanmälan behöver enligt Luftfartsförordningen sändas in före byggstart.
3a	Hi3G Access, 2019-04-29	Inget att invända enligt remissförfrågans specifikation.
<u>4a</u>	LFV, 2019-04-29	Flygplatserna i Skellefteå, Luleå och Arvidsjaur ska remitteras i ärendet. LFV har i egenskap av CNS-utrustning inget att erinra mot etableringen. En flyghinderanalys ska beställas av LFV då verkens slutliga placeringar och verkshöjder är fastslagen.
<u>5a</u>	MSB, 2019-05-09	Inget att invända. Vindkraftverken kommer inte att påverka Rakelnätets befintliga länkstråk eller radiosystemet Rakel.
<u>6a</u>	PTS, 2019-03-29	Teracom, Telia Sverige AB, Svenska UMTS nät AB och 3G infrastructure services AB har radiolänkar i området. Fyra tillståndshavare har frekvenstillstånd för användning av radiolänk över hela landet. När det gäller dessa tillstånd har PTS inga detaljuppgifter om var radiolänkarna är placerade. De fyra tillståndshavarna är MSB, TeliaSonera AB, Hi3G Access AB och Net4Mobility HB.
<u>7a</u>	Tele2 Sverige AB, 2019-05-03	Inget att invända enligt remissförfrågans specifikation.

ID	Samrådspart, datum	Sammanfattning av yttrande
8a	Telenor Sverige AB och Net4Mobility HB, 2019-04-24	Inget att invända enligt remissförfrågans specifikation.
9a	Telia Sverige AB och UMTS, 2019-04-30	Inget att invända enligt remissförfrågans specifikation, nuvarande radiolänknät och mobilnät störs inte av etableringen.
10a	Teracom, 2019-04-30	En av de angivna verksplaceringarna finns inom så kallad spärrzon. För detta verk har Teracom en erinran och positionen är olämplig eftersom Radio och tv-utsändningar eller överföring via radiolänkförbindelser kan komma att störas. För detta verk avråds etablering. Etableras vindkraft trots Teracoms avrådan kommer sökanden att hållas ansvarig för kostnader som störningen orsakar på Teracoms radiokommunikation. För övriga verksplaceringar har Teracom ingen erinran.
11a	Trafikverket, 2019-05-21	Den sydliga delen av vindkraftsparken kolliderar med den utpekade järnvägskorridoren för Norrbottniabanan. Korridoren är utpekad som ett riksintresse för kommunikationer och ska därav fredas. Trafikverket motsätter sig den del av vindkraftsparken som gör anspråk på riksintressets område och påtagligt försvårar tillkomsten eller nyttjandet av detta. Avståndet mellan vindkraftverk och allmän väg ska motsvara minst vindkraftverkets totalhöjd. Avståndet mellan vindkraftverk och järnväg ska motsvara vindkraftverkets totalhöjd + 20 meter. Hänsyn bör även tas till risken för så kallade iskast. Vid behov av ändrad eller ny anslutning som berör allmän väg där staten är väghållare krävs anslutningstillstånd enligt Väglagen § 39. Om ett vindkraftverk kommer att anslutas till elnätet via markkabel som hamnar inom vägområde så ska ledningsägaren enligt väglagen 44 § söka tillstånd hos väghållningsmyndigheten. Trafikverket förutsätter att såväl kostnader för eventuella förstärkningsarbeten som kostnader för att åtgärda skador som kan uppkomma på och vid allmän väg vid transport av vindkraftverken bekostas av vindkraftsexploatören. Transporter på det enskilda vägnätet ska ske i samråd med berörd väghållare. Tillstånd för åtgärder inom vägområdet krävs enligt Väglagen § 43. Exploatören bör i tidigt skede kontakta Trafikverkets dispenshandläggare eftersom tunga transporter i regel förutsätts. En beskrivning av tillfartsvägar krävs. Den planerade vindkraftsanläggningen bedöms inte påverka MobiSIR. OX2 ska samråda med Kallax Airport och Skellefteå Airport. Flyghinderanalys av LFV kan krävas. Flyghinderanmälan ska skickas till Försvarmakten.
11b	Trafikverket, 2019-08-27	Delen rörande "kända motstående intressen inom området" i samrådshandlingen för lokaliseringen i Källbomark bör kompletteras med en skrivning om Riksintressen för kommunikationer och planerad järnväg (s.62).
12	Skellefteå Airport, 2020-03-20	Inget att invända enligt remissförfrågans specifikation.

ID	Samrådspart, datum	Sammanfattning av yttrande
13	Swedavia Luleå Airport, 2019-11-29	Har i egenskap av civil flygplats inget att invända på en etablering enligt remissförfrågans specifikation.
Yttranden inkomna avseende det minskade projektområdet 2020		
1b	3GIS AB, 2020-06-12	3GIS har inget att erinra gällande förändringar i projekten.
2b	Försvarsmakten, 2020-07-10	Försvarsmakten har för närvarande inget att erinra på uppförandet av 9 vindkraftverk på nedan angivna positioner (SWEREF99 TM). Beräknad totalhöjd för vindkraftverken är 290 meter. Detta yttrande gäller dock bara ovan angivna positioner och höjd. Flyttas positionerna i någon riktning eller mer än 30 m alternativt om totalhöjden ändras måste Försvarsmakten få in en ny remiss. Tidigast när exakt tidpunkt för byggstart (tid för byggsamråd), position och höjd är fastställd och senast 4 veckor före tornet når 20 meters höjd ska en flyghinderanmälan insändas av den sökande enligt Luftfartsförordningen 6 kap 25 §. Information finns att hämta på www.forsvarsmakten.se. Den bör insändas i samband med att bygganmälan skickas till kommuner, d.v.s. när positionerna är absolut fastställda. Avseende hindermarkering hänvisas till Transportstyrelsens föreskrifter.
3b	Hi3G Access, 2020-05-27	Hi3G Access AB har inget att invända mot etableringen av vindkraftspark vid Källbomark i Skellefteå kommun i enlighet med erhållna underlag.
4b	LFV, 2020-06-09	Flygplatserna i Skellefteå och Luleå/Kallax är berörda och ingår i flyghinderanalysen. Ingen påverkan på TAA-tytor för Skellefteå flygplats. För Luleå/Kallax berörs "PA 571" TAA som måste höjas från 2400ft till 2400ft, annars är möjlig totalhöjd 355möh. Kontakta flygplatsen. Yttrandet gäller för den totalhöjd som anges 405 möh (byggnadsverken får dock placeras inom de i ansökan angivna koordinaterna utan att analysresultatet förändras). LFV har i egenskap av CNS-utrustning inget att erinra mot etableringen. En flyghinderanalys ska beställas av LFV då verkens slutliga placeringar och verkshöjder är fastslagen
5b	MSB, 2020-06-10	Slutsatsen är att vindkraftsparken inte kommer att ha någon påverkan på Rakelnätets befintliga länsstråk samt att verkens placering inte kommer att påverka radiosystemet Rakel. MSB har inget att invända mot etablering av vindkraftsparken i området.
6b	PTS, 2020-05-25	Inga operatörer har radiolänkar i området. Fyra tillståndshavare har frekvenstillstånd för användning av radiolänk över hela landet. När det gäller dessa tillstånd har PTS inga detaljuppgifter om var radiolänkarna är placerade. De fyra tillståndshavarna är MSB, TeliaSonera AB, Hi3G Access AB och Net4Mobility HB.
7b	Tele 2, 2020-05-27	Tele2 har inget i området, för N4M's del får Telenor svara på remissen.

ID	Samrådspart, datum	Sammanfattning av yttrande
8b	Telenor Sverige AB och Net4Mobility, 2020-05-27	Telenor Sverige AB eller Net4Mobility har inga invändningar mot uppförande av vindkraftverk enligt remissansökan inkommen 2020-05-20, med placering enligt de bifogade koordinaterna.
9b	Telia Sverige AB och UMTS, 2020-05-27	Telia Sverige AB har inget att erinra gällande uppförandet av vindkraftverk enligt er remiss. Radiolänkstråk eller mobilnät berörs inte av den föreslagna etableringen. Svenska UMTS Nät AB har inga invändningar mot vindkraftsetableringarna.
10b	Teracom, 2020-05-20	Teracom har inget att erinra mot placering av vindkraftverk på dessa positioner. Remissvaret gäller i tolv (12) månader från ovanstående datum (2020-05-20).
11c	Trafikverket, 2020-06-04	Trafikverket har inget att erinra då den del av utbredningsområdet som låg inom riksintressekorridoren för Norrbotniabanan är borttaget. I övrigt gäller de synpunkter/beaktanden som Trafikverket angett i de två tidigare samrådsomgångarna från 2019.

3.2 Samråd med myndigheter

Tabell 3 nedan sammanfattar inkomna remissvar inom hinderprövningen.

TABELL 3. Sammanfattning av inkomna samrådsyttranden från myndigheter. Yttrandena redovisas i sin helhet i bilaga C1.13.

ID	Samrådspart, datum	Sammanfattning av yttrande
Yttranden inkomna avseende den ursprungliga layouten 2019		
14a	Länsstyrelsen i Västerbottens län, 2019-06-27	Verksamheten ska antas medföra betydande miljöpåverkan. Ekologisk kompensation och skadelindringshierarkin bör inkluderas i utredningsarbetet för miljöbedömningen. Det behöver utredas vilka kungsörnsrevir som finns i området och vilka boplatser för kungsörn som finns inom 6 kilometer från projektområdet. Det behöver utredas i vilka tjärnar smålom förekommer och hur flygstråken till födosöksområden ser ut. 4 av 9 konstaterade fladdermusarter i Västerbotten har observerats i Skellefteå kommun och det finns indikationer på fler förekommande. Fladdermusinventeringen som ska genomföras 2019 ska täcka både yngelperioden och migrationsperioden (minst slutet av September). De skadelidande åtgärderna för kulturmiljö som förslås behöver anpassas efter vad som kommer fram i kulturmiljöutredningen. Även kumulativa effekter behöver belysas och beskrivas. Trots att verkens totalhöjd har fördubblats är hänsynsavståndet till bebyggelse samma. Detta bör belysas i MKB. Sannolikheten för riskscenarier och oönskade händelser och dess konsekvenser behöver redovisas. Det är också viktigt med en analys över om riskerna anses acceptabla eller om riskreducerande åtgärder bör vidtas och i sådana fall vilka. Risker kopplade till klimatförändringar bör inkluderas. Resultatet från dialog med räddningstjänster bör redovisas. Det bör finnas en beskrivning av hur vindkraftverk kan påverka tekniska system, till exempel Rakel-systemet.
15a	Länsstyrelsen i Norrbottens län, 2019-09-19	Påverkan på rennäring måste beskrivas i ett sammanhang med kringliggande etableringar (kumulativa effekter). En allmän beskrivning av rennäringens intressen är inte tillräckligt. Västra Kikkejaure är påverkad av en annan stor vindkraftpark, Markbygden. Samebyns erfarenheter av vindkraft och åtgärder för att minska påverkan och lösa eventuella problem som vindkraftsetableringar kan medföra, bör framgå. Föreslås åtgärder för att minska påverkan på rennäringen bör det framgå om även samebyn bedömer att åtgärderna är relevanta och verk samma. Utöver Riksintresset Jävre ska Mellanbodarna, Hemmingsmark samt eventuellt Piteå Stenskar redovisas gällande påverkan. Alla bedömningar ska även motiveras i MKB. Påverkan och försiktighetsåtgärder gällande Åbyälven, fåglar och fladdermöss bör beskrivas varvid en bedömning av konsekvenserna ska redovisas. Fågelinventeringarna från 2015 behöver aktualiseras för att konsekvensbedömningarna ska få större tillförlitlighet.

ID	Samrådspart, datum	Sammanfattning av yttrande
16a	Skellefteå kommun, 2019-09-16	Trots att området är negativt påverkat av människan får inte nya etableringar försvåra för åtgärder som kan tänkas göras för att återställa området. Det finns många opåverkade våtmarker inom projektområdet. Särskilt vid reservatet och riksintresset för naturvård finns stora sammanhängande områden med odikade våtmarker. Dessa är värdefulla och ingår även i länsstyrelsens arbete med grön infrastruktur. Detta i samband med att området också är inom Åbyälvens avrinningsområde (N2000 & vattenförekomst) känns det därför angeläget att det i kapitlet om miljö kvalitetsnormer framgår hur de planerade åtgärderna påverkar vattenförekomstens status och kvalitetskrav. Kommer ekologisk kompensation att ingå i MKB:n? En rimlig åtgärd att fundera på kompensation för ingrepp i sump- och våtmarksområden. Saknar resonemang om grön infrastruktur och ekosystemtjänster, vilka ekosystemtjänster som finns och hur de kommer att påverkas av etableringen samt en eventuell värdering av dessa tjänster. Vi vill betona utöver oron som framkom vid det allmänna samrådsmötet att frågan gällande dricksvatten och dricksvattenådror kan riskera att bli förstörda av markarbeten utreds. Det är viktigt att grundvattenförekomst kontrolleras och att grundvattendelare och avrinningsområden beskrivs. Det kan vara bra om det finns en redovisning av tänkbara platser att ta ut vatten om en mobil betongstation ska sättas upp för gjutning av fundament. Det kan vara bra att studera området under våren för att se var det finns speciellt sankområden eller områden som översvämmas, och där det skulle kunna behöva vidtas åtgärder som betraktas som vattenverksamhet och kan leda till åtgärder som medför mindre påverkan. Beskriv hur ni resonerar kring de alternativa platserna och motivering till varför de valts, eftersom de inte pekats ut som lämpliga i Skellefteå kommuns vindbruksplan. Det behövs en tydlig beskrivning av påverkan på landskapsbilden och synbarheten. Vore också bra med jämförande montage från de närmaste platserna med exempelvis 250 m höga verk. Vid det allmänna samrådsmötet framkom dels att det finns en liten sjö i västra kanten av projektområdet som används för bad, och att det även fanns en företagare inom turism som lyfte farhågor med påverkan på sin verksamhet. Båda dessa frågor behöver finnas beskrivna i MKB. Ljud- och skuggberäkningar bör säkerställas att de blir rättvisande för 290 m höga verk. Det vore också bra att som jämförelse kunna se var 40 dBA-gränsen går för bostäder. En vindros i MKB är bra att inkludera, där fördelningen av vindriktningen över året eller statistikperiod av några år ingår, för högre säkerhet i resultat och en uppfattning om hur ljudet kommer spridas. Det bör finnas en redovisning av varifrån material till fundament, vägar och planer kan hämtas. Finns t.ex. täkter med lämpligt material inom rimligt avstånd eller kan tillstånd till täkt behöva sökas. Eftersom det finns många bostäder i närområdet till den planerade vindkraftsparken är det viktigt att det finns en redovisning av uppskattat antal transporter samt en karta som visar troliga eller åtminstone möjliga transportvägar samt miljöpåverkan.

ID	Samrådspart, datum	Sammanfattning av yttrande
17a	Piteå kommun, 2019-08-29	Det bör göras synlighetsanalyser samt fotomontage som visar hur vindkraftverken kan komma att synas från Piteå kommun med utgångspunkt från bebyggelse, friluftsliv eller andra platser där människor befinner sig. Undersökningar bör göras för att se vart olägenheter med hinderbelysning kan uppstå. Och vad som kan göras för att avhjälpa eventuella olägenheter för boende i Piteå.
18a	Naturvårdsverket, 2019-09-18	I projektområdets nordöstra del finns ett större sammanhängande våtmarkskomplex med höga och mycket höga naturvärden. Bl.a. biflöden från N2000 Åbyälven. Åbyälven är skyddad som en naturlig ström utan vattenkraftspåverkan och i Älven finns bl.a. lax, flodpärlmussla, stensimpa och utter. I Degerforsheden i närområdet finns träd upp till 300 års ålder och flera rödlistade arter, naturskogsförhållanden och opåverkade myrmarker. Området är också intressant för friluftslivet. Naturvårdsverket anser att samtliga ytor som identifierats ha Mycket höga och Höga naturvärden ska undantas från exploatering och ha en skyddszon på minst 100 meter. Vi anser även att vindkraftverk och vägar inte bör uppföras närmare än 1000 m från Degerforsheden samt att biflöden som ingår i Åbyälven ska undantas och en skyddszon om 100 m upprättas.
19	Skellefteå kommuns räddningstjänst, 2019-09-12	Enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor 2 kap 2§ ska ägare eller nyttjanderättshavare till byggnader eller andra anläggningar i skälighetsomfattning hålla utrustning för släckning av brand och för livräddning vid brand eller annan olycka. De ska också vidta de åtgärder som behövs för att förebygga brand och för att hindra eller begränsa skador till följd av brand. Det kan t.ex. vara utrustning för att möjliggöra evakuering ur vindkraftverket, utbildning och övning av personal. Om olyckan är framme vid uppförande eller drift av vindkraftverk krävs väl inövat samarbete av personal på plats och räddningstjänsten. Vi ser fram emot att samråda gällande den plan för räddningsinsatser som nämns i samrådshandlingen.
20a	Sveriges geologiska undersökning, 2019-09-09	Det är särskilt viktigt när så många vindkraftverk ska uppföras att en detaljerad plan upprättas för materialförsörjningen inklusive vilka geologiska materialslag som ska användas (naturgrus, krossat berg?), till vilket ändamål (väg, betong?), materialens funktionalitet för planerade ändamål och lokalisering av uttagsplatser (täkter, entreprenadberg). Hänvisar till checklista för planering av infrastrukturprojekt.
21	Svenska kraftnät, 2019-09-06	För att upprätthålla en god flygsäkerhet vid besiktningar av kraftledningar rekommenderar Transportstyrelsen att vindkraftverk (med avsedd höjd) placeras mer än 250 meter från kraftledning. Anläggningen är anmälningspliktig enligt elberedskapslagen. Den planerade anläggningen ska i ett så tidigt skede som möjligt anmälas till Svenska kraftnät för att Svenska kraftnät i egen skap av elberedskapsmyndighet ska kunna vidta de åtgärder som krävs för att säkerställa en robust elförsörjning i Sverige.

ID	Samrådspart, datum	Sammanfattning av yttrande
22a	Sametinget, 2019-09-11	Samerna har rätt till inflytande och ska ha möjlighet att påverka besluten när mark inom det samiska traditionella området berörs. Företag och andra exploatörer ska ha dialog direkt med berörda samer om planerade exploateringar och involvera berörda samebyar i MBK-arbetet för att uppfylla kunskapskravet gällande sakkunskap i frågan. Samråden ska inte vara äldre än ett år då det sker många och snabba förändringar vad gäller samebyarnas markanvändning med ökade exploateringar och ett alltmer ostabilt klimat. Sametinget anser att Akwé: Kons riktlinjer ska tillämpas för att förebygga och mildra negativ påverkan på den samiska kulturen samt för att bidra till att uppnå respekt för traditionell kunskap och sedvanebruk som är fastställda i artikel 8j och 10c i Konventionen om biologisk mångfald. I en MKB ska bland annat följande beskrivas: • Hur, när och var renskötsel bedrivs i det aktuella området • Vilken funktion området har för renskötseln • Samlad bedömning av vilka konsekvenser som kan uppstå för renskötseln inom berörd samebyn samt påverkan på samebyns funktionella samband • Kumulativa, permanenta, tillfälliga, sociala och kulturella effekter • Redogöra för berörda riksintressen • Redovisa förebyggande och skadelindrande åtgärder som vidtas för att minimera störningar på renskötseln • Redovisa aktuell samt förutsägbar intrångsbild för berörd sameby • Eventuell påverkan på angränsande samebyar • Redovisa vad som framkommit i samrådet med berörd sameby Eftersom kunskapen om vindkraftens konsekvenser är bristande måste försiktighetsprincipen gälla. Det innebär att en utbyggnad bara kan komma till stånd om det visas att de negativa konsekvenserna för rennäringen inte blir för stora.
23a	Energimyndigheten, 2019-09-09	Avstår från att yttra sig i avgränsningssamrådet.
Yttranden inkomna avseende det minskade projektområdet 2020		
15b	Länsstyrelsen i Norrbottens län, 2020-06-11	Länsstyrelsen anser att de synpunkter som tidigare har lämnats i ärendet fortfarande är aktuella. Vi hänvisar därför till de synpunkter som vi tidigare har lämnat i vårt föregående yttrande, se vårt dnr. 551-10544-19.
15c	Länsstyrelsen i Norrbottens län, 2020-08-25	Länsstyrelsen har inte något ytterligare att anföra utöver vad som tidigare anförts i tidigare yttranden.

ID	Samrådspart, datum	Sammanfattning av yttrande
16b	Skellefteå kommun, 2020-11-23	Det reviderade området avviker endast i några mindre delar från det område som pekats ut som lämpligt för vindkraft. Det finns ett område som eventuellt är tänkt att utgöra en utökning av Degerforshedens naturreservat och som berör en del av det reviderade projektområdet. Det går en flyttled av riksintresse för rennäringen längs västra kanten, vilken delvis sammanfaller med projektområdet. I det fall bolaget väljer att gå vidare med projektet behöver båda dessa eventuella motstående intressen beskrivas i ansökan. Samhällsbyggnad miljö har i samrådet för det reviderade projektet fokuserat på att lämna information om de eventuella motstående intressen som vi ser, som ligger utanför kommunens utpekade område men inom projektområdet. Reviderat projekt Samhällsbyggnad miljö har jämfört det reviderade projektområdet mot det område som finns i kommunens vindkraftsplan och även jämfört med området som Energimyndigheten pekat ut som riksintresse för energiproduktion genom vindbruk. Huvuddelen av det nuvarande projektområdet (blå linjen), ligger inom kommunens utpekade vindkraftsområde (lilarutiga området). Som kan ses på kartan nedan är det delarna i nordväst som ligger något utanför vindkraftsplanens område. Riksintresset för vindbruk utgörs av det rosa område. Naturvärden Projektområdet ligger inom länsstyrelsens handlingsplan för grön infrastruktur. Det blekgula området visar ett så kallat kluster, som är en ansamling av områden med naturvärden. Områdena är dock inte så stora eller sammanhängande att de kan klassas som värdekärnor eller nätverk. Området har alltså höga naturvärden men är inte en del av den gröna infrastrukturen. Degerforshedens naturreservat som bildades 1997. Ett intilliggande område har av länsstyrelsen bedömts ha naturvärden och området kallas "Degerforsheden utökning", vilket kan indikera att länsstyrelsen eventuellt planerar att utöka naturreservatet. Projektområdet och "Degerforsheden utökning" överlappar varandra. Det är främst den överlappande delen som kan behöva undantas från vindkraft. Planering Planavdelningen konstaterar att det reviderade området berör flyttleden som är av riksintresse för rennäringen (brunrandiga korridoren), vilket innebär att det är viktigt med en dialog med Västra Kikkejaur sameby som har vinterbete i området. (Korridoren i öster är reserverad för fortsättningen av Norrbotniabanan och berörs inte av projektet). Kulturmiljö Skellefteå Museum har framfört att med den nya utformningen av projektområdet kommer en lämning benämnd Byske 420:1 (en boplatsgrop, numera också benämnd L1939:9249 i nya Fornsök), att hamna inom vindkraftområdets gränser. Det behöver beskrivas om något av verken kan hamna nära eller t.o.m. på fornlämningen. I övrigt avvaktar muséet med eventuella synpunkter till dess de kan ta del av den arkeologiska utredningen som skulle utföras inom området.

ID	Samrådspart, datum	Sammanfattning av yttrande
16c	Skellefteå kommun, samhällsbyggnad, 2020-11-25	Samhällsbyggnad, avdelningarna gator & parker samt vatten & avfalls och trafik, samlade yttrande över förslaget. Gator och Parker Väg 11104 är enskild, viktigt att Gata och Väg kontaktas om denna ska nyttjas. I övrigt inget att anmärka på. Trafik Inga synpunkter. Vatten, avlopp och avfall Inga synpunkter.
17b	Piteå kommun, 2020-11-26	Synbarhetsanalys Utan erforderliga synbarhetsanalyser är det inte möjligt att få den förståelse som krävs för att bedöma vindkraftverkens påverkan på boende i Piteå kommun eller hur landskapsbilden kan komma att förändras. Synbarhetsanalyserna bör presenteras i ett kartmaterial för att precisera vilka områden som vindkraftverken kommer att vara synliga ifrån. Synbarhetsanalyser bör utföras samt redovisas i kartmaterial, avseende påverkan på Piteå kommun. Fotomontage Fotomontage ger en ökad förståelse över hur landskapsbilden förändras. Fler fotomontage från platser där människor bor eller ofta vistas på bör finnas med. Fotomontage är inte nödvändiga på platser som det ur synbarhetsanalyserna framkommer att vindkraftverken inte är synliga. Synbarhetsanalyserna bör kompletteras med fler fotomontage över områden där människor vistas, såsom vid bebyggelse, fritidsområden, vandringsstråk eller liknande, med avseende på Piteå kommun. Hinderbelysning De vindkraftverk som utgör randen i vindkraftsparker med en totalhöjd högre än 150 meter ska markeras med blinkade vit högintensiv belysning. Denna högintensiva hinderbelysning kan utgöra en olägenhet för boende i området, varvid det är viktigt att utföra undersökningar om vilka bostadsfastigheter som påverkas av hinderbelysningen. Piteå kommun befarar att vindkraftsetableringen kan få en negativ påverkan på boende i kommunen och att även skärgårdsmiljön kan komma att påverkas negativt. Piteå kommun har i tidigare yttranden om liknande projekt nära tät bebyggelse haft en restriktiv hållning, med anledning av risk för att hinderbelysning utgör en olägenhet för människors hälsa och miljön. Det bör undersökas vilka bostäder, bostadsområden samt övriga områden där människor vistas som påverkas av vindkraftverkens hinderbelysning, med avseende på Piteå kommun.

ID	Samrådspart, datum	Sammanfattning av yttrande
18 b	Naturvårdsverket, 2020-11-30	Naturvårdsverket kvarstår i sitt tidigare yttrande för de delar som är relevanta för det nya projektområdet. Naturvårdsverket konstaterar att projektområdet utgörs av ett ur naturvårdssynpunkt känsligt område och angränsar till naturreservatet och Natura 2000-området Degerforsheden. Det skyddade området utmärks främst av höga värden kopplat till naturskogsförhållanden, opåverkade våtmarker och ostördhet. Intill det skyddade området och inom projektområdet finns ytor omfattande VMI 1 och 2. Vindkraftsverk och tillhörande vägar orsakar fragmentering och habitatförluster, vilket riskerar att påverka känsliga artsamhällen inom dessa ytor, och Natura 2000-området negativt. Naturvårdsverket anser fortsatt att flera verk är på för nära avstånd till Natura 2000 området och naturreservatet Degerforsheden och att detta riskerar att orsaka betydande påverkan på de värden som avses att skyddas där. Den kommande miljökonsekvensbeskrivningen ska därför innehålla en beskrivning av verksamhetens eller åtgärdens konsekvenser för syftet med att bevara området, en redogörelse för de alternativ som har övervägts med en motivering till varför ett visst alternativ valts När en verksamhet riskerar att påverka ett Natura 2000 område på ett betydande sätt krävs ett tillstånd enligt 7 kap 28 a § miljöbalken. Det saknas för närvarande underlag för att bedöma skyddsavstånd till Degerforsheden. Ett skyddsavstånd till störningskänsliga arter i enlighet med Vindvals syntesrapport bör också utredas ytterligare. De kompletteringar av tidigare inventeringar som bolaget avser att genomföra sommaren 2020 kommer att utgöra ett viktigt beslutsunderlag för tillämpningen av artskyddsförordningen i ärendet. Etableringen av vindkraftverk i så nära anslutning till det skyddade området kommer också att innebära en kraftig försämring av områdets betydelse för friluftslivet, vilket är ett utpekat värde för området. Om förutsättningar finns i övrigt anser Naturvårdsverket att en lokalisering av parken bör ske med förskjutning i sydlig och/eller sydvästlig riktning på större avstånd från de känsliga naturområdena i norra delen av det gamla projektområdet. Naturvårdsverket deltar gärna i den fortsatta samrådsprocessen.
20b	Sveriges geologiska undersökning, 2020-08-24	SGU ger, generellt, i sådana samråd av vindkraftsetablering inte ett platsspecifikt yttrande, utan hänvisar till sina allmänna riktlinjer. Om dessa beaktas har SGU inget att erinra mot projektet. SGU har tagit fram en checklista för vilken information vi anser bör redovisas i en MKB, gällande påverkan på grundvattenförekomst: https://www.sgu.se/grundvatten/vattenforvaltning/checklistapaverkan-grundvattenforekomst/.
22b	Sametinget, 2020-11-26	Sametinget står fast vid tidigare inlämnade synpunkter. Hänvisar till yttrande inskickat 2019-09-11.
23b	Energimyndigheten, 2020-06-22	Energimyndigheten har inga synpunkter att redovisa.
77	Skogsstyrelsen, 2021-01-04	Skogsstyrelsen har tagit del av rubricerad remiss och gör bedömningen att åtgärden berör Skogsstyrelsens verksamhetsområden. Skogsstyrelsen avstår dock från att lämna synpunkter i ärendet då tidsfristen gått ut.

ID	Samrådspart, datum	Sammanfattning av yttrande
14b	Länsstyrelsen i Västerbotten, 2021-01-03	Synpunkter på miljökonsekvensbeskrivningens innehåll och utformning Det är positivt att man reducerat antalet vindkraftverk från 47 till 9 verk då detta minskar påverkan på flera motståndens intressen i området. Ni har lämnat knapphändig information och resultat från genomförda utredningar under 2020 hade med fördel kunnat ingå i samrådsunderlaget. Länsstyrelsen anser vidare att samrådsunderlaget inte beskriver bedömd påverkan med utgångspunkt från det nu aktuella området vilket är en brist. Naturmiljö Utredningsområdet ligger intill Degerforshedens naturreservat och Natura 2000-område. Degerforsheden och intilliggande våtmarker är även av riksintresse för naturvård enligt 3 kap. 6 § miljöbalken. Vindkraftverk i direkt anslutning till skyddade områden/värdefull natur kommer sannolikt att förta de skyddade områdenas upplevelsevärden, vilket ni behöver beskriva och bedöma i kommande handlingar. Det är viktigt att fånga upp en eventuell etablerings påverkan på de skyddade områdena med utgångspunkt i syftet med skyddet. Inom utredningsområdet för Källbomark finns våtmarker med vissa till höga naturvärden och mindre vattenytor och vattendrag som är utpekade som Natura 2000-område Åbyälven. Åbyälven med tillhörande käll- och biflöden är även utpekad som riksintresse för skyddade vattendrag. Utredningsområdet ligger inom en utpekad värdestrakt för våtmarker (Åbyälven). Länsstyrelsen menar att en hydrologisk analys bör göras i verksamhetsområdet inför framtagandet av miljökonsekvensbeskrivningen. Anledningen till detta är att det vid tillsyn av anläggningsarbeten av vindkraftparker i länet har upptäckts att det ofta saknas kunskap om hydrologin i området vilket orsakat onödig miljöpåverkan på myrområden framförallt vid anläggandet av vägar. Storskalig exploatering kan leda till hydrologiska störningar som minskar våtmarkernas naturvärden och förmåga att leverera ekosystemtjänster såsom vattenhushållning, grundvattenkvalitet mm. Av den anledningen är det extra viktigt att ha kunskap om de hydrologiska förhållandena vid projekteringen. Det är även viktigt att redogöra för hur ni ska tillse att detaljprojekteringen blir så anpassad som möjligt till de hydrologiska förhållandena för att minimera påverkan på våtmarker och vattendrag. Det är även viktigt att beskriva stoppområden som undantas exploatering till skydd för naturvärden. Ni bör även beskriva hur ni tänker säkerställa att våtmarkerna/naturvärden inte påverkas av vägbyggnation/breddning av väg i trånga passager. Kulturmiljö Det är positivt att man reducerat antalet verk i vindparken, vilket innebär en mindre negativ påverkan på kulturmiljöerna i Gagsmark och Källbomark. Ni ska ta hänsyn till den stenugn inom området som registrerades vid den arkeologiska utredningen och ni ska beskriva hur ni säkerställer att den inte kommer till skada. Rennäring Projektområdet ligger inom rennäringens vinterbetesland och projektområdets centrum ligger ca 2,5 km från ett område där två flyttleder av riksintresse möts. Vidare är området även klassat som uppsamlingsområde och trivsalland enligt Sametingets underlag.

ID	Samrådspart, datum	Sammanfattning av yttrande
		Västra Kikkejaure sameby vinterbetesmarker berörs direkt av projektområdet. Det är viktigt att i rennäringsanalysen ta med eventuell påverkan på närliggande samebyar men också kumulativa effekter som kan uppstå från andra verksamheter. Enligt samrådsunderlaget berörs riksintresse för rennärings av verkspositioner. Länsstyrelsen är medveten om att det är preliminära verksplaceringar i samrådsskedet och att den med all sannolikhet kommer att anpassas till ansökningsskedet. Länsstyrelsen vill dock poängtera att även om området delvis är utpekad som riksintresse för energiproduktion ser vi att det kan finnas svårigheter i att få ett tillstånd till verk placerade inom flyttled av riksintresse då dessa riskerar att fysiskt skära av flyttleden. Av underlaget framgår att åtminstone en verksposition är placerad inom flyttled av riksintresse för rennärings, som inte är riksintresse energiproduktion. Det är av stor vikt att ni motiverar hur de två näringarna kan samexistera och vilka försiktighetsmått och anpassningar ni kommer att vidta till skydd för både det allmänna och enskilda intresset. Ni behöver även beskriva och bedöma störningszoner för riksintresset rennärings. Inför bedömningen av påverkan på rennärings bör ni ta del av den senaste forskningen gällande vindkraftens påverkan på rennärings. Krisberedskap Beskriv om/hur etableringen påverkar räddningstjänsten möjligheter/tillgänglighet att genomföra räddningsinsatser till/inom/utanför området i något avseende samt resultatet av samrådet med berörd räddningstjänst. Ni bör även beskriva huruvida etableringen riskerar att störa ut tekniska system, MSB Rakel och annan verksamhet/teknik som till exempel Terracom som är bärare för FM- radio. Beskriv risker under byggskedet och vid återställandet, såsom tunga transporter och utsläpp av kemikalier/farliga ämnen, utifrån människors liv/hälsa och säkerhet och miljön, samt hur dessa ska hanteras. Beskriv risker efter byggskedet och där det passar hur dessa risker påverkas av effekterna av klimatförändringarna, utifrån människors liv/hälsa och säkerhet och miljön, samt hur dessa ska hanteras, samt hur dessa ska hanteras. Redovisning av sakkunskap Ni ska redovisa att miljökonsekvensbeskrivningen tagits fram med den sakkunskap som krävs när det gäller verksamhetens/åtgärdens särskilda förutsättningar och förväntade miljöeffekter. Övrigt Ett samlat vägledande dokument - Information inför upprättande av ansökan och MKB - bifogas. Vägledningen uppdateras löpande och ska inte uppfattas som en heltäckande checklista. Information Ansökan och miljökonsekvensbeskrivning bör lämnas in senast ett år från det att ni avslutat samrådsprocessen. Om den planerade verksamheten förändras i större omfattning under samrådsprocessen kan förnyade samråd krävas.

3.3 Samråd med enskilda och allmänhet, organisationer och företag

Tabell 4 sammanfattar inkomna yttranden från organisationer och företag och tabell 5 sammanfattar inkomna yttranden från enskilda och allmänhet. Samrådsyttranden från organisationer och företag redovisas i sin helhet i bilaga C1.13. Med hänsyn till personuppgiftslagen GDPR redovisas inte några enskilda personuppgifter kopplade till inkomna samrådsyttranden från enskilda och allmänhet. Samtliga samrådsyttranden redovisas i sin helhet i en sekretessbelagd bilaga, bilaga C1.14 och bolaget tillhandahåller denna bilaga endast till tillståndsmyndigheten. Yttranden som kommer från samma person (som yttrat sig vid flera tillfällen) redovisas med samma ID-siffra och tillägget a för första yttrandet, b för andra yttrandet och så vidare.

TABELL 4. Sammanfattning av inkomna yttranden från organisationer och företag. Yttrandena redovisas i sin helhet i bilaga C1.13.

ID	Samrådspart, datum	Sammanfattning av yttrande
Yttranden inkomna avseende den ursprungliga layouten 2019		
24	Gagsmark byamän och byaråd, 2019-09-11	Vi anser att bolagets etablering bör flyttas fysiskt och landa i ett samarbetsprojekt med Piteå kommun runt berget Kälen. I det område vi föreslår vindkraftetablering finns inga boende och vindförhållandena är ungefär likvärdiga med de som råder i Källbomark/Gagsmark. Dessutom är det områdets högsta punkt 129 m.ö.h. Källbomark är mycket intressant för framtida stadsbor och utländska besökare i rekreationssyfte. Ytterträsket och Stavsjön är viktiga badplatser och populära besöksmål. Orsaken till varför OX2 vill göra åverkan i de här fina områdena bör också redovisas. Etableringens påverkan på sportfiske och naturturism genom påverkan på smoltuppgång och ädelfiskuppgång i Åbyälven ska ingå i MKB. Störningar i kommunikation mellan hund och förare på grund av buller från vindkraftverk vid jakt bör undersökas gällande jaktsäkerhet. Hur ljud- och ljusförhållanden påverkas i områdets topografi ska ingå i analysen. Konsekvensen för besökare okulärt och ljudsynpunkt bör undersökas, granskas och redovisas. Det lågfrekventa ljudet från vindkraftverken måste utredas noggrant och i samråd med boende innan byggnationen skett. Hur kommer vindkraftverkens varningsljus påverka hälsan och möjligheten att uppleva mörker, norrsken och stjärnhimlen? Det finns befintliga studier på hur stjärnhimmel påverkas av runtstående ljus. Grundvatten är viktigt, alla i Gagsmark har egen brunn och vi oroas över kvaliteten och tillgången. Hur löser sig vattenfrågan om det blir brist? Vem tar ansvar för det? Hur garanteras vi att tillgången på färskvatten samt påverkan på kalkällesjöar som mynnar i Åbyälven inte äventyras? Vi vill även att fiskvandringen och vattennivåns påverkan i Åbyälven och påverkan på sjöar utreds samt flora och faunas påverkan vid anläggandet. Samt påverkan på Stavsjöns kalkkälla. I Gagsmark med omnejd finns ett rikt fågel- och djurliv. 1997 års inventeringar bör uppdateras och beaktas inför etableringen. Åby älvdal ligger i nära anslutning till vindkraftparken. Eftersom alla älvdalar är framtagna riksintresse för etablering av bl.a. vindkraft bör detta utredas. Åbyälven är N2000 och den orörda naturen är viktig ur rekreationssynpunkt (bärplockning, svamp, vandring m.m). Denna aspekt bör väga tungt i MKB:n. I Gagsmark finns fornlämningar, labyrinter, rullstensåsar och den gamla Källbomarksvägen.

ID	Samrådspart, datum	Sammanfattning av yttrande
25a	Magofishing, 2019-09-11	Företag som bedriver naturturism och fiskeguidning i närområdet, bland annat vid Åbyälven där fiske erbjuds. Natur- och fiskemöjligheter är en förutsättning för att företaget. Företaget kunder uppskattar den fina naturen och lugnet vid älven. Det är därför viktigt att en eventuell vindkraftspark inte påverkar natur- och vattenförekomster. Har redan missnöjda kunder på grund av kraftverket i Hedenäs. Risk är också att vindkraftverken syns från älven dag som natt och att de hörs på tysta sommarnätter. Ser helst att området förblir orört. Vädjar till utrivning av Hednäs som kompensation, om parken får tillstånd. Etablera parken där det redan finns störande objekt som industrier eller liknande. För vattenförekomster bör följande redovisas: Påverkas hydrologin i området? Påverkas kemisk status och PH-värde på vatten som rinner från projektområdet till älven? Påverkas vatten som rinner från projektområdet till älven av grumling? Är det möjligt att ställa krav på ljudnivå som gäller för tysta områden, det vill säga 30 dB? Redovisa eventuella fluktuerande skuggningar av vattenförekomster, eller om dessa går att undvika. Vilka krav på hinderbelysning kommer att gälla?
26	Källbomarks bygårdsförening, 2019-09-10	Har fått önskan från de flesta boende och fritidshusägare om en gemensam skrivelse om vår oro för era framtida planer på vindkraftspark i Källbomark. Alla som har gjort sin röst hörd till oss är emot allt vad vindkraftsparken innebär för Källbomark. Vi hoppas att ni känner vår oro och tar allas synpunkter på största allvar.
27	Västerbottens ornitologiska förening, 2019-09-11	Hur förhåller sig dessa planer till den stora parken vid Markbygden, blir det inte en accelererad barriäreffekt som menligt kan påverka flyttande fågel? Finns det någon välgrundad undersökning som beaktar denna frågeställning om accelererad barriäreffekt? Vi skulle tacksamt emotse en sådan undersökning för att bättre ta ställning till de aktuella planerna.
28	Åbyälvens nedre FVO, 2019-09-09	Området tillhör ett Natura 2000-område med den unika oreglerad Åbyälven och dess biflöden. Därför anser FVO att det är direkt olämpligt att bygga vindkraftsparken. Bolaget måste redovisa förändrade flöden och hur de ska förhindra påverkan från denna förändring. All markaktivitet i form av grävning och schaktning kommer att försämra vattenkvalitén i området. Här måste bolaget redovisa hur vattenparametrar som exempelvis kväve, fosfor, tungmetaller, pH och alkalinitet förändras och hur bolaget kan säkerställa god vattenkvalité under byggnation och drift av parken. Bolaget behöver visa hur beskuggning av vattendragen kan undvikas. Parken kommer att få negativ inverkan på möjligheten för naturturism- och fisketurismföretag att marknadsföra området som opåverkad natur och Natura 2000 område, samt påverka det befintliga företaget negativt.

ID	Samrådspart, datum	Sammanfattning av yttrande
29	Källbomark älgjaktlag, 2019-09-09	Jaktlaget bedriver både älg- och småviltjakt på marker som gränsar till vindkraftsparken. Ser intrånget på jaktområdet som olyckligt och motsätter sig bygget av vindkraftsparken. Bolaget behöver förtydliga hur stora störningar på jaktmöjligheter kan bli och hur dessa kan minimeras. När parken är i drift kommer buller och beskuggning att påverka viltet samtidigt som det gör det svårare att bedriva jakt effektivt. Parken kommer att få en negativ påverkan på naturupplevelsen vid jakt. Själva idén med jakt som fritidsintresse är för oss att få uppleva en naturlig miljö. Då inträffar många positiva hälsoeffekter. Dessa kommer att försvinna om vindkraftsparken byggs. Höga naturvärden finns vid sjöar och våtmarker. Vår oro är att markarbeten kommer under byggnation kommer att försämra förutsättningarna för dessa unika områden så att de tar skada. Örnar har under flera års tid observerats i området.
Yttranden inkomna avseende det minskade projektområdet 2020		
30	Naturskyddsföreningen, Skellefteå, 2020-11-27	Naturskyddsföreningen ser positivt på anpassningarna som har gjorts utifrån inventeringsresultat och inkomna synpunkter. Föreningen har via projektets webbplats tagit del av underlagsmaterialet i form av sammanfattade resultat från bl.a. naturvärdesinventering (NVI), fågelinventeringar och artskyddsutredning. Det kan konstateras att aktuellt område innefattar värdefull och delvis känslig naturmiljö, men att anpassningar har gjorts genom placering av vindkraftverken utanför naturvärdesobjekt och identifierade skyddsområden för fåglar, samt till viss del i anslutning till befintliga vägar. Naturskyddsföreningen anser att anpassningarna och föreslagna skyddsåtgärder är bra. Genom sökning på Artportalen kan dock konstateras att även tretåig hackspett (NT) har observerats inom området (fynd senast från 2019). Det finns också ett antal intressanta fynd av naturvårdsarter registrerade, bl.a. ullticka (NT), skarp dropptaggsvamp (skoglig signalart), bronsbjörn (skoglig signalart) och myskböck (skoglig signalart). Till kommande MKB ser vi därför ett behov av att följande punkter utreds vidare: • Skyddsåtgärd för artskydd, förslagsvis att avverkning av skog ska ske utanför fåglarnas häckningssäsong, som för de flesta arter infaller 1 april-31 juli. • Vad gäller påverkan från vägarna, så blir den ofta större än vad som syns på kartorna i och med förstärknings- och anläggningsarbeten samt att vägarna förmodligen behöver breddas då vindkraftverken ska transporteras ut. Eftersom naturvärdesobjekt med högt och påtagligt värde finns i direkt anslutning till vägarna, måste det säkerställas hur negativ påverkan på naturvärdesobjekten i samband med vägarbeten ska minskas. • Naturligtvis måste det säkerställas att ingen negativ påverkan sker på angränsande Degerforshedens naturreservat.

ID	Samrådspart, datum	Sammanfattning av yttrande
25b	Magofishing, 2020-11-29	Yttrande från företagare som är aktiv inom naturturism och fiskeguidning i Åby älvdal och längs kusten. Vidtagna åtgärder för minskat projektområde spelar ingen roll för syftet naturturism och fiskeguidning, verksamheten kommer att påverkas negativt. Kunderna har sökt sig till området främst för tystnaden, lugnet och den fina naturen – fis- ket har varit av mindre betydelse. Den moderna människan behöver områden som dessa för att komma ut i naturen för att få återhämtning från den i övrigt stressade vardagen. Den näring som har störst tillväxt i Norrland är naturturism och för att den ska kunna fort- sätta att växa så behöver vi värna om de områden som det går att bedriva den verksamhe- ten inom. De nu 9 planerade vindkraftverken kommer att synas från älven dag och natt. Risk finns också att de hörs under tysta sommarnätter. Turister som kommer för att vistas i ett om- råde som är Natura 2000 och riksintresse för naturvård kommer ej uppskatta det. De vi har är ett unikt område som vi vill behålla som det är och gärna att det istället för exploateras för energiframställning återställs så långt det är möjligt, exempelvis att Hednäs kraftstation rivs och återställs. Det befintliga vattenkraftverket har genererat missnöje bland kunder eftersom det påverkar beståndet av lax och öring negativt. Skamligt att ej ta till vara på resursen detta levande vattendrag utgör och dess omgivande vackra natur. Istället för att exploatera – bevara området som ett skyddat naturområde till framtida generationer. Då jag helst ser att området förblir orört och utan vindkraftspark så säger jag samma som jag sa på mötet. Låt det fortsätta vara tyst i området och etablera parken någon annan- stans där det redan finns störande objekt som industrier eller liknande. Varför inte sätta upp dessa 9 kraftverk i anslutning till Northvolt industriområdet i Skellefteå. Nära mellan tillverkare och förbrukare.

TABELL 5. Sammanfattning av samrådsyttranden som inkommit från enskilda och allmänhet. Yttrandena redovisas i sin helhet i en sekretessbelagd bilaga, bilaga C1.14, med anledning av GDPR och hantering av personuppgifter. Bolaget tillhandahåller endast denna sekretessbelagda bilagan till tillståndsgivande myndighet.

ID	Sammanfattning av yttrande
Yttranden inkomna avseende den ursprungliga layouten 2019	
31a	Följande bör OX2 redovisa i MKB:
	Ersätter OX2 eventuella vattenförluster vid fastighet?
	Hur mycket buller förväntas? Varierar buller med vindhastighet? Hur på-verkar buller och lågfrekvent ljud människor?
	Hur påverkas jakt och fiske av verksamheten?
	Kan det vara störande för militär verksamhet och väderradar?
	Säkerhet, lossnade tornbland
	Hinderbelysning
	Ser risk för prisfall av bostäder till följd av eventuell etablering. Hur komp-enseras den enskilde för prisfall av bostäder?
	Turbinblad har tidigare lossnat från vindkraftverk. Hur säkerställer OX2 att det inte sker i det här fallet?
	Är emot en etablering av vindkraft i Källbomark.
32a	Har sommarstuga och tillbringar mycket tid i Källbomark, mycket på grund av lugnet och tystnaden. Vid byn finns en fantastisk natur och vi njuter av promenader, svamp- och bärplockning och fiske både sommar och vinter. Vill inte ha någon vindkraftspark i Källbomark eller närliggande byar.
	Vid Källbomark finns fantastiskt vatten från en kalkkällåder och de flesta har egna brunnar. Det är oklart exakt hur vattentillgången ser ut och hur den kommer att påverkas av t.ex. vindkraftens fundament. Kommer OX2 att kompensera för eventuella vattenförlust? Vill ha skriftlig garant för att OX2 i framtiden förser dem med vatten utan kostnad.
	Hur kommer Åbyälven med goda fiskemöjligheter, flodpärlmusslor och ädelfiskar att påverkas?
	Naturskön utsikt och klar stjärnhimmel kommer att förstöras av blinkande ljus.
	Blinkande ljus stör nattflygande fåglar och annat vilt.
	Det finns ett rikt fågelliv med rovfåglar, hönsfåglar och småfåglar. Svanar, tranor och spov häckar på våra marker och flyger över den mark där vindkraftverken planeras.
	Det finns fladdermöss i området. Vi måste vara rädda om dessa, eftersom de har få övervintringsmöjligheter kvar.
	Många av oss är rädda för negativa hälsoeffekter då vindkraftverken byggs nära platser där människor vistas.
	Många hus kommer att tappa i värde eftersom många flyttar ut på landet för att få lugn, ro och tystnad.

ID	Sammanfattning av yttrande
	Vid Ytterträsk finns en badplats dit folk kommer från olika byar och som kommer att bli förstörd.
	Det måste väl finnas platser att bygga vindkraftverk på där inga människor bor?
	På andra sidan Åbyälven har staten mark, där kan vindkraftverk anläggas.
	Jag som privatperson har inget att vinna på projektet. Om det byggs vindkraftverk mot privatpersoners vilja borde alla närboende få ersättning för förlorade inkomster.
	Varför blev inte Skellefteå kommun inbjudna till mötet i byagården?
	Varför skickades inte inbjudan till samrådsmötet ut till alla berörda? Alla har inte tidningen.
	Jakten av älg, rådjur och fågel kommer att bli ett minne blott.
	Det finns fornlämningar och rullstensåsar i området.
	Åbyälven är ett Natura 2000-område. Det kan bli störningar av kalkkällor som rinner ut i älven.
32b	I Källbomark är vi stora motståndare mot vindkraftsetableringen.
	I Källbomark har alla vatten från kristallklara kalkkällor och grundvatten. SGU har sagt att vi bör ta vattenprover innan vindkraft anläggs för att kunna uppvisa om grundvattnet eller kalkkällorna blir förstörda på grund av förörensningar och andra utsläpp vid byggnation. Om vindkraftverken är byggda och vattnet blivit förstört, vad gör vi då? Kan ni skriva under på att ni i så fall ordnar kommunalt vatten utan kostnad i framtiden till drabbade bybor?
	Vi har ett rikt fågelliv med rovfåglar, tranor, ugglor och skogshöns. Här finns även fladdermöss och insekter som minskar drastiskt i antal.
	Vi jagar, åker skoter, plockar bär och svamp och njuter av naturen i dessa områden.
	Vårt hus skulle sjunka i värde, enligt mäklare med 10 – 50 %.
	Många påverkas av ljud och ljus från vindkraftverken.
	Vad händer när industrin är uttjänad, vem står för kostnad för att plocka ner verken? Hur miljömässigt tar ni hand om det? Vad gör ni med glasfiber-vingarna när de behöver bytas ut, de går inte att återvinna. Skrämmande att se bilder av hur glasfibervingarna grävs ner i naturen. Om byggherren går i konkurs får markägaren stå för kostnaden.
	Bygg inte där människor bor, då blir motståndet mindre.
	Hur ska elen transporteras vidare och vad kostar det?
	Vi är snabba att protestera mot miljöförstöring i andra länder, men vad gör vi nu i Sverige? Vi förstör vår natur med vindkraftverk.
	Bygdepengen är ett modernt baggböleri.
33a	Har köpt fritidsbostad i Källbomark. Anser att det är absurt att planera en stor plats på den aktuella parken, när det finns alternativa platser som påverkar väldigt få fastighetsägare.
	Värdet på vår fastighet sjunker om vindkraftsparken anläggs.
	De flesta har sökt sig till Källbomark på grund av omgivningen, tystnaden, den orörda naturen, friluftslivet ect. En etablering av en vindkraftspark skulle påverka dessa aspekter negativt.

ID	Sammanfattning av yttrande
	Parken anläggs vid badplatsen i Gagsmark, Ytterträsket och det medför negativa konsekvenser, till exempel minskad attraktivitet.
	En skogsbilväg som löper från vårt fritidshus till badplatsen kommer inte längre att kunna existera eftersom den hamnar innanför ert område.
	Fisket kommer att påverkas negativt.
	Kommer personligen överklaga om att parken får etableras.
34	Motsätter sig att det byggs en vindkraftpark så nära inpå knutarna, säger ett starkt nej. Det skulle förstöra hela byn, folk flyttar hit på grund av tyst-naden och lugnet.
	Vad händer med alla vägar som ska byggas, de lär ju inte gå att återställa när kraftverken tas ur bruk?
	Vad händer med vårt vatten? Många får vatten från kalkällor.
	Finns säkert andra ställen, längre från befolkning, där ni kan ställa verken.
35	Djur- och naturliv förstörs av vindkraftsparken. Svanarna, tranorna, rådjuren, älgarna, fiskarna och alla andra djur kommer att påverkas.
	Känner ro och frid för att vi valt att bo just här. Den kommer att ersättas av stor, bullrig trafik. Brus från älven ersätts med dån från vindkraftsparken.
	Utsikten förstörs av de 290 m höga snurrorna.
	Badplatsen vid Ytterträsket i Gagsmark som många vallfärdar till kommer att förstöras.
	Blinkande ljus stör dag och natt.
	Våra hus och fastigheter sjunker i värde.
	Efter 20-25 år ska allt plockas ner. Ser inget hållbart i detta.
	Endast negativt för oss som bor här. Är helt klart emot denna vind-kraftspark.
36	Hur ska pengar säkras för riva fundament och återbeskoga vindkraftsområdet, efter driftstiden? Att bolag försvinner vid t.ex. en konkurs är inget nytt.
	Har hört att det irriterande ljuset från masterna kan ersättas med en sorts transponder i stället, för att varna flygtrafiken m.m. Är det någon sanning i detta?
	Hur stora blir förlusterna av el genom transporten ner till Mälardalen?
	Min personliga inställning är att man i första hand ska placera vindkraften där elbehovet finns, det vill säga i södra Sverige. När inte mer kan byggas ut där kan det byggas i Norrland, men längre från bebyggelse än vad som föreslås här.
	Tystnaden är viktigt för många i byn och för turistnäringen.
37	Närheten till bebyggelse ska redovisas i MKB.
	Vi bor i Brändet permanent. Närheten till vindkraftverken blir stor för oss. För några av vindkraftverken blir avståndet inte acceptabelt från gården.

ID	Sammanfattning av yttrande
38	Fastighetsägare i Stavsjön. En av fastigheterna har brukats av familjen sedan 1977. Platsen skönhet och möjlighet att vistas i en i många avseenden orörd miljö är en stark drivkraft. Barn och barnbarn väljer att vistas här, trots avsaknad av bekvämligheter som el och vägförbindelse. Båt eller skidor från södra sidan av Stavsjön var det som gällde fram till mitten av 1990-talet när SCA byggde en väg på norra sidan och några år senare kom den första bilen ända fram på denna sommarväg. Bifogar bilder samt en film med som visar personliga minnen av familjens liv och aktiviteter samt iakttagelser av djur och natur i närheten Stavsjön .
39	Ställer sig negativ till planerna på vindkraft vid Källbomark. Varför vill ni förstöra den fina natur- och djurliv vi har här? Det finns väldigt många studier på vad vindkraftverk förändrar, både djur och natur på grund av buller och vibrationer. Källbomark är platsen jag åker till för att stressa ner, höra naturen, se öppna landskap och olika färger från himlens sken. Jag är inte intresserad av att höra buller och känna vibrationer från vindkraftverken. Vindkraftverkens blinkande passar in i i omgivningen. Vad kan vi byn vinna på att naturen förstörs och den idylliska byn förstörs, mot att ni bygger Europas högsta vindkraftverk?
40	Är ägare av fritidshus i Källbomark och är starkt emot den planerade vindkraftsparken. Befarar att ljus och ljud från snurrorna kommer att bli påfrestande. Marken där parken är tänkt att ligga besöks ofta av oss då vi plockar svamp och bär. Om parken etableras blir vi och andra utestängda från detta område. Vi ser hellre att parken etableras på annan plats, längre från bebyggelse.
41a	Källbomark är en levande landsbygd med såväl fast boende som fritidsboende. Den handling som tagits fram av OX2 tar inte hänsyn till och beskriver de fritidsboenden som finns i området, vilket är omfattande. Vi är många som använder våra fritidshus frekvent. Värdet av att kunna åka ut till sitt fritidshus och då kunna njuta av tystnad och öppna vyer är ovärderligt. Detta bör beskrivas när man söker om tillstånd. När man planerar för en vindkraftspark i ett område med bebyggelse i en direkt närhet, tycker vi att det är direkt olämpligt att planera för vindsnurror med en höjd på 290 meter. Det blir störande visuellt och risken för ljud ökar. I Källbomark är dessutom terrängen låg, vilket kommer att bidra till spridning av störande ljud. En oro i sammanhanget är det lågfrekventa ljudet som fortplantar sig i marken och vidare till de närmaste boende. Vår möjlighet att vistas i tystnad, se en klar stjärnhimmel och öppna vyer kommer att påverkas negativt. Vi har valt att bosätta oss på landsbygden på grund av dessa värden. En sak som oroar oss är den eventuella påverkan på vårt dricksvatten som en etablering av en vindkraftspark medför, då många bybor inklusive oss har enskild brunn för dricksvatten. Det är olämpligt att transportera delar av vindkraftverken genom Källbomark under byggtiden eftersom husen står nära vägen och det bor barn i området.

ID	Sammanfattning av yttrande
	När Skellefteå kommun samrådde Vindbruksplanen (lagakraft 2014) i Byske hade kommunen och invånarna i Källbomark med omnejd ingen aning om att vindsnurrorna några år senare skulle vara 290 meter höga. Man räknade då på en årsmedelvind på 100 meters höjd. Hade man vetat att vindkraftverken i det närmaste skulle tredubblas avseende höjd hade man troligen inte pekat ut en så levande bygd som Källbomark som lämpligt för etablering av en vindkraftspark. Till det samrådsmöte som hölls inför antagandet av Vindbruksplanen inte bjös inte de berörda fastighetsägarna in. Samrådet anslogs i tidning och på bibliotek. Inga direkta inbjudningar gick ut till boende. Detta anser vi utgör grund för att betrakta det fram-tagna underlaget för Skellefteå kommuns vindbruksplan som inkomplett.
	Höjden på vindsnurrorna i kombination med närheten till bebyggelse kommer att innebära att de boende och fritidsboende möts av en vägg av vindsnurror när man kommer ut på sin tomt.
42	Vill visa mitt motstånd mot etablering av vindkraft i Källbomark.
	Jag bor i Källbomark och får vindkraften direkt i min närhet. Det kommer att förstöra allt jag älskar med Källbomark: Lugnet, utsikten, naturen mm. Jag får ångest och magknip av bara tanken.
43a	Vindkraft är en elproduktionsresurs med miljöfördelar, utmaningen är att hitta lokaliseringar som ger god elproduktion till ett minimalt miljöintrång.
	Den planerade anläggningen vid Källbomark ligger i ett befolkat område och ger stor påverkan på omkringliggande byar. Lokaliseringen bör sökas på mindre befolkade områden.
	Området är en kulturbild i Åbyälvens dalgång med kulturmiljöer som Åbyn, Källbomark och Gagsmark. Etableringen medför betydande påverkan på landskapsbilden i byarna.
	Etableringen medför ett betydande visuellt intrång.
	Naturmiljön påverkas genomgripande genom markanspråk för vindkraft-verken med tillhörande vägar och anslutande elnät.
	Det interna elnätets anslutning Bll region- eller stamnät är inte beskrivet i samrådshandlingen. Anslutande nät kan ge betydande påverkan på miljö och landskapsbild.
	Vår slutsats är att vindkraftsetablering i området inte bör komma till stånd.
44	Vi anser att det måste finnas andra platser som är bättre lämpade för vindkraft än Källbomark. Vi har bott i Källbomark hela vårt liv och vill inte se eller höra en vindpark varje dag vi ser norrut.
	Vi anser att man inte ska förstöra natur och naturupplevelser, t.ex. norr-sken. Det är en upplevelse som kommer att försvinna om ni bygger vindkraftverk här.
	I området finns ett antal fridlysta rovfåglar som kungsörn, dukhök, ormråk och ev. fiskgjuse. Även fladdermöss finns i området.
	Området är rikt för jägare (småvilt och älg).
	Det finns gott om skoterleder som vi sköter och som används flitigt.
	Om riskområdet för varje snurra är 350-400 meter, är det omöjligt för djur och människor att vistas här vintertid på grund av risk för is och isblocks som faller från vingarna.

ID	Sammanfattning av yttrande
45	Vi ser positivt på en etablering av vindkraft i vårt närområde. Det förutsät-ter dock att ni tar hänsyn till Stavsjöns unika miljö och att vi alla som utnytt-jar Stavsjön som källa för återhämt-ning, vila och rekreation får fortsatta möjligheter att bidra till en levande landsbygd. Föreslagen lokalisering ligger för nära Stavsjön. Ljud, skuggor och reflexer kommer att försäm-ra möjligheter till vila och rekreation i området. Eftersom det inte finns erfarenhet av 290 m höga verk i vårt klimat väntar vi oss särskild hän-syn enligt Miljöbalken 2 kapitlet, allmänna hänsynsregler. Följande ska tydliggöras i underlaget och ingå i framtida bedömningar med åtgärder: Stavsjön som via Stavsjöbäcken rinner ut i Åbyälven. Det finns ett rikt fågelliv på Stavsjön, som är en naturlig vistelseplats för många arter. Här finns t.ex. tranor, orrar, hägrar. Även ur artskyddssynpunkt ska Stavsjön beaktas. Stavsjön är en naturlig mötesplats för lokalbefolkningen, Gagsmark med omnejd. Den vackra, djupa sjön med det klara, friska källvattnet har i gene-rationer lockat till bad, fiske, midsom-marfirande och rekreation. Idag finns ett gemensamt vindskydd och ett tiotal små båtar vis södra stranden. Vintertid åker man skidor och skoter. Närmsta bebyggelse är 4 fastigheter med fritidshus ca 600 meter norr om projektområdet. Detta bör tas i beaktande för ljud och skugga.
46a	Tar starkt avstånd från den tilltänkta vindkraftsparken. Får mitt vatten från en kalkkälla i aktuellt område för vindkraft. Källvattnet i området är unikt. Kalkkällor är en del av det rika fiskelivet idag. Vem under-söker vad som händer med våra vat-tenkällor om vindkraften blir av? Vem betalar för vattenprover? Det utpekade området består av ett myller av våtmarker. Många sjöar har sitt ursprung i dessa marker. De är viktiga för många fåglar, till exempel spelplats för skogshöns. Enligt riksdagens definition i miljöqualitetsmålen ska våtmarkernas ekologiska och vattenhushållande funktion i landskapet bibehållas och värdefulla våtmarker bevaras för framtiden. Skadade våt-marker har en sämre förmåga att bland annat leverera viktiga ekosystem-tjänster. Degerforsheden Natura 2000-område blir hotat. Är detta okej att förstöra? På vintern ses ofta mårddjur, rävar och lodjur på det utpekade området. De flesta djurarter är beroende av den sammanhängande mångfalden av vildmarksliknande karaktär som finns i området. Det vore en skam att för-störa detta område med varierande miljöer och tystnad för en vind-kraftspark. Vi lever i total tystnad och nattetid i mörker i Källbomark. Det är en bidra-gande orsak till att vi valt att bo här. Att få detta förstört vore att utplåna både området både för oss människor och för djur. Hos djur har man sett stress som följd av ljud- och ljus från vindkraft i studier. Som en följd av stressen flyktbeteenden hos älg och rådjur, sköra fåglar och lägre produktion. Vi lever i Källbomark för att vi älskar vår skog, vår tystnad och vår enorma vildmark. Att för-störa detta ser jag som ett stort övergrepp. Gäller inte Skellefteå kommuns miljömål, t.ex.- ”ett rikt friluftsliv är en rättighet för alla”, för alla? Är detta bara tomma löften av kommunen? Har vi i Källbo-mark inget att säga till om?

ID	Sammanfattning av yttrande
	Områden som är av riksintresse för rennärningen ska enligt miljöbalken skyddas. För mig blir det då konstigt att man för dialog med aktuell sameby. Innebär detta att det är samebyn som avgör om lagen ska följas eller inte?
	Runmärken och fornlämningar finns på flera ställen i det aktuella området. Enligt naturminneslagen är det "en nationell angelägenhet att skydda naturmiljön. Ansvar för detta delas av alla." Så även i detta fall, antar jag?
	Enligt uttalande på samrådsmötet kommer naturgrus att återanvändas vid byggnationen. Det går emot det som Skellefteå kommun anger i sitt miljö-program, där man påtalat att det ska vara "bättre hushållning med kommunens naturgrus". Hur går detta ihop?
	Vi som bor vid Källbomark har valt att göra det av en anledning: symbios med vår "vildmark", friluftsliv, fiske, jakt, skoter, bad med mera.
	Kraftledningarna ska byggas ut, hur är detta tänkt?
	Ljus som blinkar kommer att förstöra vår vackra natthimmel och möjlighet att se norrsken lika klart.
	Våra huspriser kommer att sjunka. Enligt en studie i Danmark visar på sänka huspriser med 20 – 50 %.
	Att inte tillståndsprövsprocessen aktualiserats för berörda fastigheter inför mötet i Byske, då planer fanns på vindkraftsparken, är anmärkningsvärt. Kan detta vara en demokratisk process?
	Landskapsbilden kommer att förändras och aldrig någonsin bli densamma.
	Ett kulturarv försvinner, bara för att privata aktörer (OX2) ska få tjäna pengar.
	Sveaskogs ska enligt sin kärnverksamhet bruka skogen. Är detta bara tomma ord, eller står Sveaskog för sin kärnverksamhet?
47	Vid Gagsmark finns rullstensåsar. Bifogar bild.
48	Valde att flytta till Källbomark på grund av lugnet, tystnaden, närheten till naturen och det ypperliga friluftslivet.
	Den panoramabild som visades på samrådsmötet gav mig en klump i magen och ledsamhet. Det fick höra på mötet var ett rent övergrepp på vår natur. Det kan aldrig vara rätt att förstöra så mycket natur för "miljön".
	Att vi ska offra natur, fritidsintressen och kraftigt sänkt fastighetsvärde för dessa riskkapitalbolag och deras vinstintresse är horribelt.
	Sedan har vi hälsoaspekten, försämrade sömn av lågfrekvent ljud och blinkande ljus dagens mörka timmar.
	Varför väljer man att prospektera på världens högsta vindturbindpark så nära bebyggelse?
	Det allra största nej till vindkraftsanläggning i Källbomark.
49	Följande anser vi ska redovisas i MKB:
	DB på olika avstånd, samt dB på olika avstånd med olika vindstyrkor som för ljudet mot en specifik punkt.

ID	Sammanfattning av yttrande
	Hur grundvatten och vattendrag påverkas av vibrationer från vindkraftverken.
	Påverkan från lågfrekvent ljud på människor och djur, samt på vilket avstånd det lågfrekventa ljudet kan påverka.
	Problematiken kring fåglar som dödas av roterande blad.
	Påverkan på natur och djur av markberedning, montering och ombyggnation av vägar.
	Vi håller för närvarande på att starta upp en verksamhet med inriktning på hälsa och ekoturism. Syftet är att komma bort från buller i städerna och få återhämtning, fysiskt och psykiskt. Planerna på vindkraftverk vore förödande för vår verksamhet.
	Vi valda att flytta till Gagsmark för att komma bort från oljud från trafik, industri eller liknande. Detta skulle förstöras om den planerade verksamheten blir av.
	Tysta områden blir allt ovanligare. Detta tysta område skulle försvinna om man bygger vindkraftverk.
50	Vill inte ha någon vindkraft vid Källbomark överhuvudtaget.
	Det stora bekymret är vårt dricksvatten. Vi har en brunn dit det rinner kallkällvatten som kommer från området som nu är utpekad för vindkraft. Alla som bor i området har egen brunn, alternativt delar brunn med andra hushåll. Dessa får absolut inte bli negativt påverkade.
	Ytterträsket är en populär badplats. Vi som bor i Källbomark badar även i Åbyälven på Källbomarks badplats. Vi oroar oss för negativ påverkan på djurliv och jaktmöjligheter.
	I området förekommer mycket bärplockning och utflykter året runt. Det finns bivacker som används som utflyktsmål.
	Vi bor här på grund av det lugn som råder, det är livskvalitet för oss.
	Hur påverkar vindkraftverken flygtrafik, och möjlighet för ambulanshelikopter att landa här?
51	Anledningen till att vi flyttade från Rognäs och utsikten mot Markbygden var att slippa se vindkraftsparken där. Vi kunde aldrig drömma om att området norr om Källbomark skulle kunna vara lämpligt för vindkraftsetablering. Detta eftersom området ligger mellan Degerforshedens naturreservat och Åbyälvens Natura 2000 område, två områden med höga naturvärden.
	Naturen i det utpekade området är mycket speciellt med många sjöar, bäckar och våtmarker.
	Delar av området är av riksintresse för vindbruk. Hur det har kunnat bli det är obegripligt och ett misslyckande av inblandade tjänstemän.
	Bolaget måste redovisa hur de ska förena exploatering av mark, vatten ekosystem, ekosystemtjänster, förstörd landskapsbild, buller och beskuggning med en social, ekonomisk och ekologisk hållbar utveckling för människor och natur i området. Vidare måste bolaget visa hur den biologiska mångfalden i området inte ska minska under byggnationen av parken och sedermera under driften av parken
	Norrbotniabanan kommer med största säkerhet att byggas i området. Bolaget måste visa att området klarar så stor miljöbelastning som både en vindkraftspark och Norrbotniabanan skulle innebära

ID	Sammanfattning av yttrande
	Naturturism och företagande på landsbygden har vacker och orörd natur som förutsättning för sin verksamhet. Vindkraftsparken skulle förstöra landskapsbilden och därmed blir det en försämring för befintliga företag och nya företag kommer inte att etablera sig i byarna i området. Det är inte förenligt med sund landbyggsutveckling att energiproduktion förstör alla möjligheter att leva och bo i bygden.
	Vi har kennel och tillhandahåller träning av fågelhund för våra valpköpare. Med en vindkraftspark i området kommer det inte finnas samma intresse att komma till Källbomark.
	Aledningen till att bo och verka i Källbomark är tystnaden, mörkret och rekreationen i naturliga ekosystem. Många människor i området plockar bär och svamp.
	Parken kommer att få negativ påverkan på jakt, vi vill inte uppleva stora betongkonstruktioner med onaturlig ljudbild och vägsystem som förstör jaktupplevelsen.
52a	Vilken ersättning kommer utdelas till de markägare som har mark där det finns planer på att uppföra torn?
52b	Att ni inte med konkreta ord kan besvara frågor kring oro för ljudnivå när ni påstår er ha 15 års erfarenhet i branschen känns undermåligt. Det borde finnas åtminstone ett exempel att ge.
	Att ni inte kunde svara på vad som kommer ske med allt material som kommer grävas upp för fundamentens skull vid samrådsmötet kändes oplanerat och oprofessionellt.
	Jag har sökt svar på min fråga om ersättning för de markägare som kommer att få torn på sin mark. Jag har hört talas om byaersättning, men det kommer inte att gynna mig och min sambo särskilt eftersom vi bor utanför byn och har relativt lite engagemang i många byafrågor.
	Jag ställer mig tyvärr högst negativ till denna etablering, som fått ryktet av sig som skrytbygge. Jag rekommenderar att involvera befolkning innan ni i princip sätter spaden i marken. Känslan av att ni går bakom ryggen leder till onödigt aviga inställningar.
	Jag hoppas att ni begrundar allas åsikter i denna fråga.
53	Bor tillsammans med familj på en gård i norra Källbomark, nära det utpekade området för vindkraft. Vi driver ett mindre lantbruk. Har under de senaste åren renoverat både boningshuset och ekonomibyggnader. Vi har satsat på framtiden och tänker att det är här vi vill bo när vi blir gamla. Vi valde Källbomark på grund av möjlighet att hålla djur och odla, ostördhet, tystnaden, mörkret och närheten till naturen. Vi hade inte valt att flytta hit om det hade funnits lättillgänglig information om planerna.
	Det utpekade området för vindkraft används som friluftsområde för bär- och svampplockning, skoteråkning, bad vid badplatsen vid Gagsmark mm. Om planerna på vindkraft går igenom kommer området inte att kunna användas på samma sätt som tidigare då ingreppet i naturen blir stort.
	Jag har sett en örn i området och oroar mig för hur djurlivet kommer att påverkas.
	Vindkraftverken påverkar utsikten och förstör upplevelsen av ostördhet. Eftersom Källbomark består av stora delar öppen jordbruksmark mot hela södra sidan av projektområdet kommer vindkraftverken framträda kraftigt
	Ljudnivån ska enligt informationsmötet inte överstiga 40 decibel. Enligt Skellefteå kommun bör värdet 30 decibel inte överskridas i områden med lågt bakgrundsljud, och människor störs lättare i områden där man förväntar sig låga bullernivåer, t.ex. i friluftsområden.

ID	Sammanfattning av yttrande
	Efter beskedet om planerna har jag hamnat i en djup svacka med sömn-störningar, mardrömmar och oro. Vi upplever det som att våra framtids-drömmar går i kras och att värden som är viktigt för oss försvinner. Jag oroar mig för att hamna i ohälsa, bland annat eftersom jag hör till flera utpekade riskgrupper.
	Enligt en artikel i läkartidningen är infraljud från vindkraftverk en möjlig hälsorisk och drygt 30 % av boende i närheten av vindkraftverk drabbas av vindkraftsrelaterade besvär.
	Har egen brunn och oroar mig för eventuell påverkan på dricksvatten.
	Åbyälven är en populär & känd älv för sportfiskare. Fiskare som jag är rädd kommer leta sig till andra områden pga. Vindkraftparken.
	Sammanfattningsvis så skulle en vindkraftspark i Norra Källbomark påverka mig och min familj otroligt negativt.
	Bifogar bilder från projektområdet.
54	Ett av mina stora intressen är att fiska, vilket jag gör både i havet och i Åbyälven, så är det viktigt att vattnen och fisken mår bra.
	För vattenförekomster bör följande redovisas: Påverkas hydrologin i området? Påverkas kemisk status och PH-värde på vatten som rinner från projektområdet till älven? Påverkas vatten som rinner från projektområdet till älven av grumling?
	Etablera parken där det redan finns störande objekt som industrier eller liknande.
	Är det möjligt att ställa krav på ljudnivå som gäller för tysta områden, det vill säga 30 dB?
	Redovisa eventuella fluktuerande skuggningar av vattenförekomster, eller om dessa går att undvika.
	Vilka krav på hinderbelysning kommer att gälla?
	Vi behöver vara rädda om den natur vi har kvar. Vi behöver områden för rekreation och avkoppling i dagens stressade samhälle och området som är tänkt för exploatering borde istället skyddas.
55a	Har tillsammans med min son tecknat köpekontrakt för fastighet i Källbomark. Har sedan vindkraftsplanerna blivit kända undersökt möjligheterna att dra mig ut kontraktet, men det har tyvärr visat sig innebära mycket stora kostnader för oss, varför det inte är ekonomiskt möjligt. Vi kommer att påverkas starkt ekonomiska och livskvalitetsmässigt av planerna. Fastigheten har parken i omedelbart blickfång.
	Det är inte logiskt att placera 290 m höga vindkraftverk i en tätbefolkad by. Vi är därför starkt kritiska till projektet och avstyrker det i sin helhet.
	Vi kommer att begära att bli utlösta från fastigheten till inköpspris om projektet blir av.
	Önskar fotomontage från fastigheten Källbomark 4:18.
56a	Planerna på en vindkraftspark kommer att påverka vårt liv på ett mycket negativt sätt.
	Ängesberget är av högkvalitetsberg och används till t.ex. hårt trafikerade vägar.
	Naturmiljö påverkas: Norr om parken finns naturreservat, Åbyälven som rinner genom byn är klassad som Natura 2000. Kungsörn finns i området. Kalkällor levererar högkvalitativt vatten.

ID	Sammanfattning av yttrande
	En vindkraftpark förstör landskapsbilden och med för störande ljud.
	En skoterled går rakt igenom parken.
	Västra Kikkejaure sameby nyttjar marken där parken planeras.
	Fastighetsvärdet minskar, framför allt för de som inte har egen mark. Det uppstår en splittring av byns invånare, de som är för och de som är emot.
	Mycket kostsamt att återställa marken efteråt, dessutom blir det aldrig som det var före.
	Kostnaderna för byggnation subventioneras kraftigt genom förhöjda elcertifikationsavgifter, elräkning, anslutningsavgifter och slopat effektskatt, det vill säga ju fler vindkraftparker desto högre elräkning.
	Ett vindkraftverk tappas 30 % av effekten efter runt 10 år. 40 % av effekter faller bort vid leverans till södra Sverige. Vindkraftverket behöver gå 20 år innan det ger mer energi än vad som krävdes för att tillverka det.
57a	Har föräldrahem och sommarstuga i Källbomark.
	En vindkraftpark med 49 verk på 290 meter är en miljöförstöring utan dess like. Vår natur är något av det viktigaste vi har och Ett ingrepp av denna dignitet hotar vår hälsa å det grövst.
	Varför har ingen information kommit tidigare? Varför fick inte alla berörda kallelser till samrådsmötet i Byske?
	Det måste finnas andra platser där det blåser mer och som ligger längre från bebyggelse.
	Har vi brist på el däruppe? Vi förser södra Sverige med vattenkraft, är det nu meningen att vi även ska förse Sverige med vindkraft?
58	Önskar att ni tar med i beaktning att det är en badplats vid Ytterträsket.
	Många permanentboende och fritidsboende blir drabbade. Skulle kunna finnas bättre platser som inte är befolkat i samman utsträckning.
	Landskapsbilden kommer att bli drastiskt förändrad.
	Önskar få tillskickat karta där Sveaskog mark inom projektområdet är markerad.
59	Är oroliga för påverkan på det rika djur- och fågellivet vid Källbomark. Har läst om hur älg, ren och rådjur påverkas av vindsnurror. Även hur många fåglar, bland annat tranor, som får sätta livet till.
	Vi kommer att bli mycket påverkade av ljudet från snurrorna.
	Fastigheterna kommer att sjunka i värde, vem vill köpa dem?
	Förstår inte att Källbomark är det bästa alternativet mellan Storslyet och Stormark. Då Storslyet verkar ligga på ett högre område = lägre snurror, bättre årsmedelvind.
	Och Stormark ett bättre spridnings område mellan snurrorna = mindre påverkan på eventuella närboende.
60a	Två fastighetsägare som omfattas av utbyggnadsförslaget. Fastigheterna finns cirka 1 – 1,5 km från närmsta planerade vindkraftverk.

ID	Sammanfattning av yttrande
	Inser att för OX2 är samrådsmöten en formalitet för att informera om att man skickar in bygglovsansökan och påbörjar projekteringen. Samt att så kallad miljöinventering och inventering av markförhållanden är formalia och är redan formulerad i byggprojekteringen.
	Är medveten om att varit i kontakt med markägare för tänkte byggområde innan samrådsmötet. Övriga fastighetsägare och sommarboende är de stora förlorarna. Som kompensation ger ni byapeng.
	Fladdermöss finns på vår fastighet.
	Planerat byggområde är en rullstensås. Att gräva och gjuta fundament i rullstensåsen kommer att få stora miljökonsekvenser. Rullstensåsen renar och försörjer vatten till boende. Försörjer även sjöar och våtmarker. Förut-sättningarna för detta kommer att förändras av det planerade bygget. Effekter av detta är bland annat dränage av markområden som påverkar skogsbruk, förorening och begränsad försörjning av vatten till brunnar, risk för dränage av förorenat vatten till Åbyälven.
	Att möta buller enligt myndighetens krav speglar inte verkligheten. Det är inte representativt för att mäta effekterna av pulserande, lågfrekventa ljud. Det finns få publicerade medicinska tidskrifter som beskriver påverkan från lågfrekvent ljud, men har gjort flertalet studier som visar att det påverkar människan mentalt med flera symptom. Det är oklart hur ute- och inommiljö kommer bli med pulserande ljud som fortplantar sig i byggnader.
	Utbyggande kommer att innebära personlig ekonomiska förlust i form av 50 – 100 % värdeminskning av fastighet, kostnader för ny vattenförsörjning till tre fastigheter och att nedlagda investeringar för renoveringar blir värdelösa.
	Vid samrådsmötet fick jag en känsla av att Ecogain är partiska. Upplever en risk att uppenbara miljökonsekvenser förringas.
61	MKB anser jag att bolaget ska redovisa påverkan av/på: ljud (låga och höga frekvenser), ljus (blinkade, styrka mm.), vy/utsikt, källor och grundvatten, friluftaktiviteter (skoter, bärplockning, strövtåg), radiovågor, mobiltrafik, ambulans och övrig trafik, vidare transporter.
	Vilken övrig mark krävs för vidare transporter av elkraft, kraftledningsgator? Och vägar mm?
	Kulturvärden som kolmilor och tjärdalar finns, alla dessa finns inte redovisade i samrådshandlingen.
	Det finns en vattentäkt vis Ängesberget som brukas av tre hushåll.
	Vad sker efter anläggningens brukstid, återställning mm?
	Det finns en vilande ansökan om bergtäkt på Lilltjärn-berget hos Länsstyrelsen, vad händer med den?
	Området används för fiske, svamp- och bärplockning, utflykter sommar och vinter, skoterleder.
	Hur påverkas de mobilmaster som finns längre ner på området, och hur påverkas mobiltrafiken?
	Värdet på våra fastigheter kommer att sjunka på grund av påverkan från ljud, ljud mm. Ska detta vara ett sätt att avveckla landsbygden?
	Bygg på högre höjder eller vid havet, där det blåser mer.

ID	Sammanfattning av yttrande
62	Har köpt fritidsbostad i Källbomark. Anser att det är absurt att planera en stor plats på den aktuella parken, när det finns alternativa platser som påverkar väldigt få fastighetsägare.
	Värdet på vår fastighet sjunker om vindkraftsparken anläggs.
	De flesta har sökt sig till Källbomark på grund av omgivningen, tystnaden, den orörda naturen, friluftslivet ect. En etablering av en vindkraftspark skulle påverka dessa aspekter negativt.
	Parken anläggs vid badplatsen i Gagsmark, Ytterträsket och det medför negativa konsekvenser, till exempel minskad attraktivitet.
	En skogsbilväg som löper från vårt fritidshus till badplatsen kommer inte längre att kunna existera eftersom den hamnar innanför ert område.
	Fisket kommer att påverkas negativt.
	Kommer personligen överklaga om att parken får etableras.
63	Idag är området helt tyst och det skall det förbli. Hela landskapsbilden blir förstörd.
	Vattentäkt från Ängesberget.
	Välkomna tillbaka den dag ni fått tillstånd att bygga runt Stockholm.
64	I MKB anser jag att bolaget ska redovisa påverkan av/på: ljud (låga och höga frekvenser), ljus (blinkade, styrka mm.), vy/utsikt, källor och grundvatten, friluftaktiviteter (skoter, bärplockning, strövtåg), radiovågor, mobiltrafik, ambulans och övrig trafik, vidare transporter.
	Det finns en vattentäkt vid Ängesberget som brukas av tre hushåll.
	Ambulansflyg och övrig flygtrafik åker i mitten av förslaget område.
	Området används för fiske, svamp- och bärplockning, utflykter sommar och vinter, skoterleder.
	Hur påverkas de mobilmaster som finns längre ner på området, och hur påverkas mobiltrafiken?
	Kulturvärden som kolmilor och tjärdalar finns.
	Vilken övrig mark krävs för vidare transporter av elkraft, kraftledningsgator?
	Värdet på våra fastigheter kommer att sjunka på grund av påverkan från ljud, ljud mm. Ska detta vara ett sätt att avveckla landsbygden?
	Bygg på högre höjder eller vid havet, där det blåser mer.
65	Placeringen är för nära bebyggelse, hänsyn behöver tas till boende.
	Vi oroas över det visuella och över lågfrekvent ljud.
	Är det sant att projektområdet inte berör någon grundvattentäkt? Grävs det i rullstensåsen är grundvattentäkten i fara. Ett antal källor förser byn med vatten och vår brunn har fungerat i 100 år. Om den silar förutsätter vi att ni ordnar vattenförsörjning på annat sätt.
	Det finns ett stort antal naturvärden i området. Fladdermöss är ett vanligt inslag.
	Placeringen är för nära badplatsen vid Ytterträsket.

ID	Sammanfattning av yttrande
	Vi oroar oss för att fastighetens värde kommer att sjunka.
66	Är i grunden positiv till vindkraft, men inte i närheten av bebyggelse som i det här fallet. Vindkraft bör placeras på blåsiga platser där ingen störs. Förslagsvis ute i havet, utanför någon av städerna där elen ska användas.
	Det föreslagna området används flitigt för bad, löpning, skidor, promena-der.
	Vi är oroliga för att huspriserna kommer att sjunka avsevärt.
	Vi kommer att störas av ljud och ljus från vindsnurrorna.
	Vi är oroliga för påverkan på kallkällor och vattendrag.
	Är oerhört negativa till detta vindkraftsprojekt i vårt område.
67	Är för vindkraft men inte så tätt inpå bebyggelse.
	Är väldigt negativ till projektet eftersom vi hela somrarna åker till badet i Ytterträsket, springer och åker skidor, promenerar och plockar svamp i området.
	Jag är väldigt fågelintresserad och ser mycket örn här.
	Är orolig för att byn blir öde om vindkraften kommer hit. Känner oss överkörda av Skellefteå kommun som angett oss till den här vindkraftsparken.
68a	Jag är väldigt känslig för olika typer av ljud och att få komma till Källbomark är en vila för mig när det gäller ljud. Jag vill att det tydligt ska redovisas hur vindkraften kommer att påverka ljudmiljön. Jag är rädd för att vi kommer att vänja oss vid ljudet men att påverkan ska komma smygande. Det finns uppgifter om sömnsvårigheter, stress och depression.
	Jag är inte emot vindkraft, men anser att de måste byggas på ett sådant avstånd för att försäkra att människor inte påverkas.
	Jag kan acceptera en viss rimlig ljudnivå när jag är i skogen och plockar bär på min mark, även om jag vill ha det lugnt och skönt.
	Vindkraftverk behöver inte alltid se så illa ut men de fotomontage som visades på samrådsmötet var såg inte bra ut, det är alldeles för många vindkraftverk. Ingen vill ha detta som sin granne.
	Ta mer er i det fortsatta arbetet hur ni själva skulle vilja ha det. Hur många verk? Hur nära er?
70	Önskar information om var ärendet ligger just nu.
	Skickar länkar till svt-reportage om vindkraft.
71a	Det finns en mängd olika funderingar kring projektet, rörande bland annat ljudnivåer, påverkan på djurliv, främst fågel, påverkan på utsikt och vindkraftverkens verkningsgrad.
	Hoppas kunna delta vid samrådsmöte.
	Yttranden inkomna avseende det minskade projektområdet 2020
31b	Helt emot en etablering av vindkraft i närheten av Källbomark då det orsakar ingrepp i den fantastiska naturen.

ID	Sammanfattning av yttrande
	Farligt med vindkraftverk så nära bebyggelse, iskast kan orsaka allvarliga olyckor. Vill ha svar på vem som är ansvarig för försäkring om en olycka med iskast inträffar.
	Det krävs djupa förankringar, ca 50 meter. Det finns en oro för att grund-vattnet kommer påverkas av dessa förankringar eftersom många har bor-rade brunnar. Vill ha svar på vem som är ansvarig för försäkring om grund-vattnet påverkas och om varje hushåll kommer ersättas om vattenförsörj-ningen påverkas.
	De tysta plats som Källbomark är känt för skulle påverkas negativt om vind-kraft etableras.
	De skuggor och flimmer som uppstår av vindkraftverkens vingar fungerar som stroboskop vilket är värre än ljudet från dem.
	Lågfrekvent ljud kan ha negativ påverkan på människor så som huvudvärk, högt blodtryck m.m.
	Etablering av vindkraft skulle påverka fastighetsvärden negativt, det blir omöjligt att sälja sina fastigheter. Det skulle också innebära svårigheter att få lån av banken eftersom banken har svårt att bedöma säkerhetsrisken med så stora verk.
	Vindkraftverk påverkar militärens radaranläggning i den grad att en etable-ring borde förbjudas.
	Den negativa påverkan på fisket och naturturismen på grund av en etable-ring av vindkraft skulle vara katastrofalt för många människor. Området är känt för sin fina och rika fiskeälv.
	Vindkraftverken är farliga för fåglar. Många arter har sin inflygning över Källbomark under vår, sommar och höst.
	Vindkraftverk med totalhöjd på 290 meter har en stor påverkan på militä-rens flygövningsfält med JAS 39 Gripen och helikopter. Etablering av vind-kraftverk skulle den växande internatio-nella marknaden som ibland flyger över området på våg mot F21 eller Vidsels flygbas.
	Vindkraftverkens blad går inte att återvinna.
	Hur kan garanteras att boende i Källbomark inte skulle påverkas om ett en vinge lossnar, de kan flyga långt vid haveri.
	Minskning av kärnkraften och ökningen av vindkraftparker kommer orsaka långa perioder av elavbrott och således påverka elförsörjningen negativt. Södra Sverige har redan problem med det. Kärnkraftverk har fungerat som elstabilatorer för hela systemet, det är svårare att reglera produktionen av vindkraft. Många investeringar i södra Sverige har nekats på grund av insta-bil elförsörjning. Elnätet behöver byggas ut med elstabilatorer, det kom-mer kosta många miljarder.
	Kommer privata markägare att bli skyldiga att betala kostnad för sanering, nedtagning och återställning om verksamhetsutövaren går i konkurs? Lön-samheten i vindkraften är dålig från vindkraften och underhållet kostar mycket pengar.
	Lokalbefolkning och gästande bärplockare kommer inte kunna vistas i närheten av vindkraft-verken på grund av säkerhetsriskerna.
	Ingen verkar ta ansvar för dessa verk eller presentera en försäkringslös-ning.
32c	Hur kommer naturen intill Degerforshedens naturreservat att påverkas av vindkraftsanlägg-ningen? Området är Natura-2000.

ID	Sammanfattning av yttrande
	Negativ påverkan på myrmarker och naturliga sjöar på grund av vägar som byggs eller breddas samt fundament som ska etableras.
	Hur påverkas vårt vatten vid eventuellt haveri av vindkraftverken? Källbo-mark har inget kommunalt vatten utan egna brunnar, myrarna filtrerar vårt dricksvatten. Hur ersätts vi om vattenförsörjningen påverkas?
	Restriktionerna är många i naturreservatet, hur går det då att bygga vind-kraft utan att påverka reservatet? Straffbart att döda rovfåglar, men vind-kraftverken dödar hundratals fridlysta arter av fågel och fladdermöss.
	Vi har ett rikt djurliv som riskerar påverkas negativt.
	Vi kommer kanske inte kunna besöka området i anslutning till vindkraftverken där vi idag plockar bär och svamp eller jagar.
	Är det ekonomiskt försvarbart att bygga vindkraft?
	Vem kompenserar för sänkta fastighetsvärden?
	Människor kan påverkas negativt av vindkraftverk.
	Personer som bor eller flyttar till Källbomark gör det för lugnet och den orörda miljön. Låt det få vara så.
	Vi i byn är helt emot denna industri. På samrådsmötet sades ni (OX2) att ni inte var intresserade av att bygga om motståndet är stort.
32d	Motståndet mot vindkraft är stor i Källbomark. Är det en förhandlingsteknisk fint att minska till 9 vindkraftverk?
	Läs vad länsstyrelsen skriver om vikten att bevara de värden som finns i Degerforshedens naturreservat. Fördärva inte värdefulla myrar och våtområden, naturliga sjöar och skogar. Var rädd om det som en gång blivit Natura 2000 områden.
	Våtmarkerna i området är viktiga för försörjningen av grundvatten och får inte förgiftas av betong och andra föroreningar vid eventuellt haveri.
	Norrbotniabanans stäckning ändrades på grund av Degerforshedens naturreservat.
	Vägen vid Degerforsheden behöver breddas, hur påverkar det våtmarker och sjöar – blir de torrlagda?
	Vi som bor i området och andra kommer inte kunna vistas i området där vindkraften byggs.
	Friden i Källbomark kommer för all framtid förstöras för oss som bor här och kommande generationer. Ni som bygger försvinner men lämnar ett sår i naturen, en förtvivlan och förstörelse för boende i området.
	Fastighetsvärdena kommer att sjunka.
	Personer som bor eller flyttar till Källbomark gör det för lugnet och den orörda miljön. Låt det få vara så, förstör inte vår framtidstro.
	Vi i byn är helt emot denna industri. På samrådsmötet sades ni (OX2) att ni inte var intresserade av att bygga om motståndet är stort.

ID	Sammanfattning av yttrande
32e	Sett på "Nej till Vindkraft på Ripfjället, svensk webbtv. I det fick jag svar på alla frågor jag ville ställa på samrådsmötet i november men som vi inte fick på grund av tidsbrist. Det redogörs sakligt för sanningar om vindkraft som ni inte berättar. Sverige är en demokrati och jag hoppas det förblir så. Hoppas ni ser programmet och är självkritiska.
	Undrar varför Skellefte kommun undviker att bemöta oss i Källbomark avseende vindkraftsfrågan.
32f	Bifogar debattartikel av Henrik Wachtmeister, Talesperson för Föreningen Svenskt Landskapskydd. Publicerad av Aktuell Hållbarhet från 15 april 2019. Beskriver problematiken med bland annat vindkraftsutbyggnad avseende naturmiljö, lönsamhet, stabilitet på elnätet, energipolitik och pekar på brister i hur tillståndprocessen går till.
	Vi behöver inte denna industri i norra Sverige. När det är som kallast och vi behöver energin som mest producerar de ändå inget.
33b	Mina synpunkter kvarstår även efter era svar på tidigare ställda frågor och den minskning av projektområdet som genomförts. Flera av era svar saknar grund och är inte verklighetsbaserade, ni har generaliserat flera av era svar.
	Vilka studier hänvisar ni till gällande förändringar på bostadspriser, eller syftar ni på avsaknaden på trovärdiga studier gällande detta?
41b	Har varit bosatta i Källbomark sedan juni 2020. Valda att bosätta sig här på grund av platsen kvaliteter: Här finns här finns tystnad, stjärnklara nätter, ett rikt djurliv och fantastisk natur, närhet till orörd natur. Dessa värden kommer att gå förlorade vid en etablering. Motsätter sig därför en etablering i Källbomark
	Det är bra att layouten har anpassats efter hänsyn till djur och natur, men nog hänsyn har inte tagits till människor i området. En etablering kommer i mycket stor utsträckning att få negativa konsekvenser för de som valt att bosätta sig i området Källbomark med omnejd.
	Även låga ljud från vindkraftverken kommer att påverka efter det är en tyst plats.
	Vindkraftverken kommer att störa visuellt.
	Kommunen hade inte pekat ut områden som lämpligt för vindkraft om kommunen hade vetat att området skulle utvecklas och bli attraktivt, bland annat på grund av närheten till batterifabriken. Kommunen hade heller inte pekat ut området om kommunen visst att verken skulle bli 300 meter höga.
43b	Bifogar protestlista mot OX2 planerade vindkraftsprojekt i Källbomark. Listan innehåller drygt 200 namn insamlade i närliggande byar Gagsmark, Källbomark och Åbyn.
43c	Vindkraft är en elproduktionsresurs med miljöfördelar, utmaningen är att hitta lokaliseringar som ger god elproduktion till ett minimalt miljöintrång.
	Den planerade anläggningen vid Källbomark ligger i ett befolkat område och ger stor påverkan på omkringliggande byar. Lokaliseringen bör sökas på mindre befolkade områden.
	Området är en kulturbild i Åbyälvens dalgång med kulturmiljöer som Åbyn, Källbomark och Gagsmark. Etableringen medför betydande påverkan på landskapsbilden i byarna.
	Etableringen medför ett betydande visuellt intrång.

ID	Sammanfattning av yttrande
	Naturmiljön påverkas genomgripande genom markanspråk för vindkraft-verken med tillhörande vägar och anslutande elnät.
	Elnätsanslutningen mot överliggande regionala nät medför nyetablering av regionalt luftledningsnät och transformatorstation. Detta finns inte redo-visat, men kommer att medföra betydande påverkan på markintrång och landskapsbild.
	Vår slutsats är att vindkraftsetablering i området inte bör komma till stånd.
46b	Kritisk till planerade vindkraftsbygget i ett område känt för sitt myller av våtmarker. På middagsmyrar spelar Orre och tjäder på våren, hönorna ligger på ägg i utkanten av myrarna. I nästan varje myr häckar fåglar under sommaren; svanar, tranor, gäss och doppingar.
	Rikt på ripa och hönsfågel på Lång- och Sänkmyran. Finns stråk med or-kidéer, både Skogsfru och Jungfru Marie Nycklar. Djurlivet är rikt och liknar en urskog.
	Vattnet i byn kommer från kalkkällor i området som planeras för vindkraft.
	Möjligheterna till ett rikt friluftsliv i en tyst miljö är något som byborna njuter av, bärplockning, jakt, fiske, vandring, skid- och skridskoåkning samt cykling.
	Degerforshedens naturreservat ligger här.
	Åbyälven kommer att torrläggas vid bygge.
	Katastrof att bygga här. Är mycket ledsen över dessa planer, ta ert ansvar (OX2) och bygg ej här.
46c	Sedan vi fick reda på planerna om vindkraft har vi försökt få vår röst hörd. Kritisk till samrådets genomförande; tystade under samrådsmöte, ställa frågor endast efter presentationer och kort tid för frågor efter mötet. Är detta en demokratisk process?
	Källbomark har inget kommunalt vatten, vi har vid flera tagit upp frågan om påverkan på grundvattnet som kommer från kalkkällor inom det planerade projektområdet. Åbyälvens unika ekosystem har sitt ursprung från dessa kalkkällor. Saknar beskrivning och åtgärder av detta.
	Hur ser brunnsinventeringen ut i området – finns konsekvensbeskrivning och åtgärdsplan för påverkan på brunnar för enskild vattenförsörjning?
	Redogörelse för kalkkällor och ekosystem som kommer att påverkas och åtgärdsplan för detta?
	Redovisning av sulfatjordar och hur grävning/schaktning skulle kunna innebära negativa konsekvenser avseende vattenförsörjningen? Finns en redovisning och åtgärdsplan för detta?
	Saknar en redovisning av de geologiska naturvärdena och hänsyn till dessa?
	Saknar redogörelsen om risken för strålning från radongas. Det är vanligt förekommande i sandiga jordar och rullstensåsar som finns inom projekt-området nu.
	Frågorna är många och svar uteblir.
	Riktat krav till Skellefteå kommun att få svar på ställda frågor.
	Bifogar SGU:s checklista.

ID	Sammanfattning av yttrande
55b	Har tillsammans med min son tecknat köpekontrakt för fastighet i Källbo-mark. Har sedan vindkraftsplanerna blivit kända undersökt möjligheterna att dra mig ut kontraktet, men det har tyvärr visat sig innebära mycket stora kostnader för oss, varför det inte är ekonomiskt möjligt. Vi kommer att påverkas starkt ekonomiska och livskvalitetmässigt av planerna. Fastigheten har parken i omedelbart blickfång .
	Det är inte logiskt att placera 290 m höga vindkraftverk i en tätbefolkad by. Vi är därför starkt kritiska till projektet och avstyrker det i sin helhet.
	Vi kommer att begära att bli utlösta från fastigheten till inköpspris om projektet blir av.
	Önskar fotomontage från fastigheten Källbomark 4:18.
56b	Jag vill ha bilder (fotomontage) från min fastighet i Källbomark.
57b	Det råder en överproduktion av energi i norra Sverige. Lägg ner projektet och bygg där elen behövs. Vindens variation är en stor svaghet med vindkraft.
	Ett uppvaknande av bolaget att minska antalet vindkraftverk, men det enda rätta är att lämna naturen opåverkad.
	Vindkraftverk har visat sig kunna ha förödande påverkan på människan.
60b	Presentationen på samrådsmötet var en besvikelse, jag hade väntat mig en realistisk beskrivning av konsekvenser av eventuell vindkraft. Redovisningen vara bara svaga och osäkra antaganden av så kallade opartiska konsult. Enligt min erfarenhet som projektledare av stora projekt krävs mer betydligt mer studier för att komma till slutsatser.
	I byn var vi oroliga för påverkan på brunnar. Era slutsatser var att småvatten troligen inte kommer att påverkas nämnvärt och att påverkan på fåglar och fladdermöss var överkomligt eftersom det inte finns fridlysta arter i området.
	Det enda akustikkonsulten redogjorde vid samrådsmötet var hur en inte överskrider krav på dB-värden i tätbebyggda områden. Han negligerade ultraljud och har inte instrument för att mäta ultraljud. Hur människors hälsa påverkas av ultraljud verkar ignoreras.
	Ni har inte kartlagt rullstensåsens uppbyggnad eller inventerat brunnar. SGU:s gamla inventering av brunnar stämmer inte alls.
	Livslängden på ett vindkraftverk varierar, max 15-20 år beroende på drift-timmar.
	Finns en avvecklingsplan? Vad gör man av materialet från fundament, ving-ar mm?
	Är det kostnadseffektivt?
	Vindkraften är inte tillräckligt hållbar och klimatsmart.
68b	Det nya förslaget ser bättre ut än det förra.
	Ni som jobbar med detta bör fundera över om ni skulle köpa stuga eller hus på samma avstånd till vindkraftverken som vi som nu bor här.
	Som jag tidigare beskrivit är jag mycket ljudkänslig och vill inte ha något störande ljud när jag vistas ute på gården, och helst inte heller i skogen.
69	Vid samrådsmötet i Källbomark var inte alla frågor välkomna. Frågor som handlade om människors livskvalitet blev bryskt avbrutna.

ID	Sammanfattning av yttrande
	Enligt lagen, förordning (1998:899) klassas vindkraften som miljöfarlig verksamhet på grund av att den kan skapa störande ljuseffekter och buller.
	Det lågfrekventa ljudet är ett stort bekymmer. Den frågan för minskades på samrådsmötet. Det är bra att en tittat på hur djur påverkas, men hur människor påverkas är minst lika viktigt.
	Trots att vindkraftparken är minskad kvarstår många frågor om påverkan på djur och natur, samt om påverkan på grundvatten och brunnar.
	Vad händer när vindkraftverken är uttjänta? Vad händer till exempel med de stora betongfundamenten?
	Hur klimatsmart är egentligen vindkraften med tanke på att tillverkning av betong har en klimatpåverkan?
	Hur stor är energiförlusten om elen transporteras till sitt slutmål i södra Sverige?
	Om vindkraft ska byggas ska det vara långt ifrån där människor bor, där det blåser mycket och där det finns behov, alltså inte i Källbomark.
71b	Bygg ej vindkraftverk i denna del av Skellefteå kommun. De är störande i vårt vackra landskap och skapar skuggor och reflexer som stör människor och djur.
	Vindkraftverk genererar störande ljud och kan vara farliga för fåglar, fladdermöss och insekter.
	Väsentliga områden av odling-, natur och. Kulturmiljöer tas i anspråk. Stor skogsareal som hade kunnat binda koldioxid försvinner och tillverkningen av komponenter orsakar utsläpp.
	Säkerhetsavstånd bör krävs med tanke på att vingar lossnat, det innebär att området inte kan användas för friluftsliv och andra aktiviteter.
	Det råder en överproduktion av el i norra Sverige och det finns begränsningar i hur. Mycket som kan överföras. Det är en bättre investering att bygga söderut där behovet är större och där investeringar inte kan genomföras på grund av el-brist.
71c	Länk om vindkraftverk i Jörn som kollapsat i Jörn, Norran.
71d	Länk om vindkraftverk i Jörn som kollapsat i Jörn, Piteå-Tidningen.
71e	Länk till artikel om svårigheterna med att återvinna vindkraftsblad, Expressen.
71f	Länk till debattartikel skriven av "Färingtofta Norra, ideell förening som värnar sina medlemmars intresse att inte drabbas av vindkraftsintrång om utbyggnaden av vindkraft". Artikeln tar upp vindkraftsutbyggnaden i Tyskland och vilka utmaningar som föreningen anser finnas med fortsatt utbyggnad av vindkraft i Tyskland och Sverige, Expressen.
72	Vindkraft är en av de viktigaste elementen i omställningen till förnyelsebar energi tillsammans med sol- och vattenenergi. Uppskattar minskningen av projektområdet och antalet verk som minskar negativa effekterna på när-boende och miljön.
	Vilken byggtid beräknas?
	Finns karta med placering av verken?
	Kan ni bekräfta att minsta avstånd till bebyggelse inklusive Ytterträskets badstrand och forntida lämningar är minst 3 kilometer. I Tyskland är minsta tillåtna avstånd 10 gånger totalhöjden.

ID	Sammanfattning av yttrande
	Vilken ekologisk effekt ger avverkningen av skogen inom projektområdet. Vad ger det för effekt på mikroklimatet.
	Var kommer anslutningsväg att gå? Kommer det vara asfalt eller grus? Finns alla befintliga och nya vägar på en karta? Exakt vilken trafik kommer trafikera vägarna och hur stor kommer aktiviteten på vägarna att vara?
	Har ni undersöker effekten på våtmarker om verk byggs i på eller i anslutning till dessa? Effekten på mikroklimatet, påverkan på djur och växter till exempel?
	Vad innebär "att undvika naturvärdesobjekt i största möjliga mån"? Vilka naturvärden påverkas och hur?
	Vem kommer profitera på vindkraftverkens produktion? Det är svårt att spara och transportera energi.
	Effekten av infraljud på människor och djur?
	Har ni undersökt klimatologiska och atmosfäriska förändringar i området, till exempel mikroklimatet som blir varmare nära vindkraftverk eller att det uppstår en torka-effekt av verken?
	Kommer verkens livstid att förlängas genom att byta ut vissa delar?
	Kan ni beskriva i detalj hur nedmontering kommer att ske om 20-25 år? De flesta delarna av ett vindkraftverk är inte möjliga att återvinna, var ska dessa komponenter förvaras?
	Har ni analyserat vilken effekt det kommer att ha på naturen att lämna kvar betongen i marken efter nedmontering?
73	Önskar ta del av samrådssynpunkterna som var inskickade till er efter samrådet i Källbomark 2019.
74	Ger ut tidningen Trädgård norr och har en visningsträdgård på sin fastighet i Gagsmark.
	Befarar att den lugna miljön med ren luft, tystnad och ett rikt fågelliv kommer att bli skadat av vindkraften. Detta är exotiskt för många som lever i stadsmiljöer och andra länder.
	Ljudet är störande, hörs över långa avstånd och orsakar problem för dem som utsätts för det under lång tid.
75	Jag är en nyligen etablerad skogsägare i området, med framtidsplaner på att bedriva skogsbruk och nyttja mark för jakt och friluftsliv. Min åsikt är att en vindkraftsetablering i området inte bör genomföras.
	En vindkraftsetablering bör sökas i mindre befolkade områden.
	En eventuellt etablering påverkar naturmiljön genom markanspråk för vindkraftverk med tillhörande vägar och anslutande elnät och medför en betydande påverkan på landskapsbilden i byarna.
76a	Risk för att fåglar och fladdermöss dödas av vindkraftverken. Rotorbladen håller hastigheter upp till 350km/h, inte ens skickliga flygare kan undvika dem.
	Etablering av vindkraft innebär biotopförluster och fragmentering av. Biotoper för störningskänsliga arter. Många arter undviker områden i anslutning till vindkraftverk, det kan påverka häckning- och födosöksområden samt spel- och rastplatser negativt.

ID	Sammanfattning av yttrande
	Vindkraftverk innebär att vindkraftverken fungerar som hinder för förbi-passerande fåglar. Det kan leda till längre. Transportvägar under flytt, häckning eller födosök. Det innebär i sin tur att fåglarnas energiförbrukning ökar, vilket kan påverka innebära allt från små korrigeringar av flygväg till att fåglar utestängs från vissa områden.
	Bifogat en artikel från SVT 2017, publicerad 2 februari 2017. Vindkraftverkens påverkan på rovfåglar i en vindpark belägen i Skåne.
	Bifogat en artikel från Västerbotten-Kuriren Publicerad 02 maj 2017 - Uppdaterad 09 april 2019. Intervju med professor emeritus Per Falhén som anser att vindkraftsutbyggnaden inte är nödvändig i norra Sverige på grund av den överproduktion av el som det innebär. Beskriver också för-lusterna av el som transporteras långa sträckor samt att buller från vind-kraftparker kan uppfattas som störande för närboende.
	Stamnätet är fullt utnyttjat i norra Sverige, en ökad energiproduktion innebär att stamnätet behöver byggas ut och då tas ytterligare markområden i anspråk och naturvärden går förlorade.
	Bygg vindkraft i storstadsområden där det råder brist på el. Norrland behöver inga vindkraftverk.
76b	Hur ska vindkraftverken anslutas till elnätet? Även ledningsgator påverkas omgivningen.
77t	Jag ställer mig odelat positiv till en vindkraftsetablering. Mitt skäl till detta är att jag inser att samhället kräver mer energi och vindkraft är ett fantastiskt rent alternativ i motsats till Kärnkraft som jag har en stor rädsla för och jag har inte glömt Tjernobyls katastrofs konsekvenser för vår bygd. Jag som fritidsfiskare har även sett vattenkraftens tråkiga förstörande av våra Norrländska vattendrag, vilket har förfulat våra älvsmiljöer och förstört reproduktion av vår ädelfisk. Jag hoppas därför på att vi skall gå över till ett renare och miljövänligare energiförsörjning i vårt land ,vilket jag anser att vindkraft är
78	Anser att en kommande etablering av planeraadd vindkraft kan förbättra infrastrukturen i området. Andra näringar i lokalområdet kommer att kunna dra nytta av den planerade vindkraftsetableringen, eftersom flertalet branscher ställer om till mer elektrifieraad verksamhet.
79	En utbyggd vindkraft skapar stora miljövinster och bidrar till ett bättre klimat. De eventuella störningar anläggningen vid Källbomark kommer att orsaka i forma av t.ex ljud bör bli små. Förbättrad infrastruktur kan underlätta för alla som vill vistas i området.

4. BOLAGETS BEMÖTANDE AV INKOMNA YTTRANDE

Kapitlet delar in inkomna samrådsyttranden i kategorier, så kallade aspekter i upprättad miljökonsekvensbeskrivning. För varje aspekt återfinns en kolumn som redogör för bolagets hantering och bemötande av inkomna yttranden.

I tabell 2, 3, 4 och 5 sammanfattas de samrådsyttranden som inkommit under samrådsförfarandet. I tabell 7 nedan delas yttrandena istället in i åtta olika teman och kompletteras med bolagets hantering och bemötande av den information, de frågor och de synpunkter som inkommit. I tabell 6 visas de åtta tematiska uppdelningarna.

TABELL 6. De åtta tematiska uppdelningarna av inkomna yttranden.

Planförhållanden och markanvändning
Tillståndsprocessen och samrådsförfarandet
Energipolitik
Naturvärden på land och i vatten
Fauna (fågel, fladdermöss och övriga fauna)
Kulturvärden
Friluftsliv, rekreation, boendemiljö och hälsa
Övrigt

TABELL 7. Samråd och avgränsning.

Tema och ID på yttranden	Yttrande	Åtgärd/hantering/bemötande från bolaget
4a, 11a	TRANSPORT OCH INFRASTRUKTUR Flygplatserna i Skellefteå, Luleå och Arvidsjaur ska remitteras i ärendet.	Bolaget har remitterat nämnda flygplatser gällande flyghinderanalysen för det tidigare projektområdet.
4a, 4b, 11a	En flyghinderanalys ska beställas av LFV då verkens slutliga placeringar och verkshöjder är fastslagen.	Bolaget har låtit LFV genomföra flyghinderanalyser för den ansökta utformningen av vindkraftsanläggningen, se avsnitt 6.5.2 i MKB.
11a	För att säkerställa att den planerade vindkraftparken inte påverkar inflygningar ska samråd ske med berörda flygplatser.	Den planerade vindkraftparkens lokalisering och utformning har godkänts av berörda flygplatser.
4b	För Luleå/Kallax flygplats berörs "PA 571" TAA som måste höjas från 2400ft till 2400ft, annars är möjlig totalhöjd 355moh. Kontakta flygplatsen.	Bolaget har kontaktat Luleå/Kallax flygplats gällande flyghinderanalysen för det nuvarande projektområdet, se bilaga C1.13 till MKB. Även Skellefteå flygplats har kontaktats och informerats om det minskade projektområdet, se bilaga C1.13 till MKB
2a, 2b, 11a	En flyghinderanmälan behöver enligt Luftfartsförordningen sändas in före byggstart.	Bolaget kommer att sända in en flyghinderanmälan före byggstart.
10	En av de angivna verksplaceringarna finns inom så kallad spärrzon för Teracoms verksamhet.	Verksplaceringarna har justerats så att inget vindkraftverk hamnar inom spärrzonen.
11a	Den sydliga delen av vindkraftparken kolliderar med den utpekade järnvägskorridoren för Norrbotniabanan.	Vindkraftsanläggningen har anpassats för att ej påverka den utpekade järnvägskorridoren för Norrbotniabanan. Planerad tillfartsväg som är en befintlig väg korsar fortsatt järnvägskorridoren.
11c	Trafikverket har inget att erinra då den del av utbredningsområdet som låg inom riksintressekorridoren för Norrbotniabanan är borttaget. I övrigt gäller de synpunkter/beaktanden som Trafikverket angett i de två tidigare samrådsomgångarna från 2019.	Bolaget tar med sig synpunkterna från samrådet 2019.
11a	Avståndet mellan vindkraftverk och allmän väg ska motsvara minst vindkraftverkets totalhöjd. Avståndet mellan vindkraftverk och järnväg ska motsvara vindkraftverkets totalhöjd + 20 meter.	Avståndet är betydligt större till allmän väg och järnväg, se avsnitt 6.5.2 i MKB.
11a	En beskrivning av tillfartsvägar krävs.	En utförlig beskrivning av finns i den tekniska beskrivningen, bilaga B till ansökan.
34	Vad händer med alla vägar som ska byggas, de lär ju inte gå att återställa när kraftverken tas ur bruk?	Hur återställning av området ska genomföras redovisas i den tekniska beskrivningen, bilaga B till ansökan samt i avsnitt 6.5.6 i MKB. Vilka vägar som ska tas bort och återställas beslutas av markägaren i samband med att verksamheten avvecklas.

Tema och ID på yttranden	Yttrande	Åtgärd/hantering/bemötande från bolaget
41a	Det är olämpligt att transportera delar av vindkraftverken genom Källbomark under byggtiden eftersom husen står nära vägen och det bor barn i området.	Verksamheteten har anpassats för att undvika transporter och trafik genom Källbomark och närliggande byar. Tillfartsväg planeras ansluta direkt via E4.
18a	Delen rörande "kända motstående intressen inom området" i samrådshandlingen för lokaliseringen i Källbomark bör kompletteras med en skrivning om Riksintressen för kommunikationer och planerad järnväg (s.62).	En utförlig beskrivning av riksintressen i omgivningen finns i avsnitt 4.4 i MKB.
22	För att upprätthålla en god flygsäkerhet vid besiktningar av kraftledningar rekommenderar Transportstyrelsen att vindkraftverk (med avsedd höjd) placeras mer än 250 meter från kraftledning.	Avståndet är längre än 250 meter till närmaste kraftledning. .
50	Hur påverkar vindkraftverken flygtrafik, och möjlighet för ambulanshelikopter att landa här?	Vindkraftsanläggningen bedöms inte påverka den civila luftfarten, se avsnitt 6.5.2 i MKB. Helikopter kan landa inom vindkraftsanläggningen vid de flesta förhållanden.
51	Norrbotniabanan kommer med största säkerhet att byggas i området. Bolaget måste visa att området klarar så stor miljöbelastning som både en vindkraftpark och Norrbotniabanan skulle innebära.	Miljöeffektsbedömningarna i kapitel 6 i MKB beaktar kumulativa miljöeffekter av vindkraftsanläggningen inklusive närliggande verksamhet.
63	Ambulansflyg och övrig flygtrafik åker i mitten av förslaget område.	En flyghinderanalys för både tidigare och nuvarande layout har utförts. Vindkraftverken kommer att vara utmärkta i flygets hinderdatabas och markerade med hindermarkeringar enligt Transportstyrelsens föreskrifter, se avsnitt 6.5.2 i MKB.
72	Var kommer anslutningsväg att gå? Kommer det vara asfalt eller grus? Finns alla befintliga och nya vägar på en karta? Exakt vilken trafik kommer trafikera vägarna och hur stor kommer aktiviteten på vägarna att vara?	Planen är att väganslutningen ska ske direkt från E4 och inte gå via Källbomark. Vägarna kommer att vara grusvägar. Beskrivning av de vägar och transporter som planeras finns i den tekniska beskrivningen i bilaga B till ansökan.
16c	Väg 11104 är enskild, viktigt att Gata och Väg (Skellefteå kommun) kontaktas om denna ska nyttjas.	Bolaget kommer att kontakta Skellefteå kommun om väg 11104 ska nyttjas.
80	Hur ska energin från vindkraftverken transporteras till stamnätet?	Hur anslutningen av vindkraftverken till elnätet ska ske utreds för närvarande, se avsnitt 3.2 i MKB.
15	RENNÄRING Påverkan på rennäring måste beskrivas i ett sammanhang med kringliggande etableringar (kumulativa effekter). En allmän beskrivning av rennäringens intressen är inte tillräckligt.	En rennäringensutredning har upprättats, se bilaga C10 till MKB. I MKB avsnitt 6.5.1 finns en utförligare beskrivning av påverkan på rennäringen.

Tema och ID på yttranden	Yttrande	Åtgärd/hantering/bemötande från bolaget
15	Västra Kikkejaure är påverkad av en annan stor vindkraftpark, Markbygden. Samebyns erfarenheter av vindkraft och åtgärder för att minska påverkan och lösa eventuella problem som vindkraftsetableringar kan medföra, bör framgå. Föreslås åtgärder för att minska påverkan på rennäringen bör det framgå om även samebyn bedömer att åtgärderna är relevanta och verksamma.	En rennärringsutredning har upprättats, se bilaga C10 till MKB. I MKB avsnitt 6.5.1 finns en utförligare beskrivning av påverkan på rennäringen.
22	Samerna har rätt till inflytande och ska ha möjlighet att påverka besluten när mark inom det samiska traditionella området berörs. Företag och andra exploaterare ska ha dialog direkt med berörda samebyar om planerade exploateringar och involvera berörda samebyar i MBK-arbetet för att uppfylla kunskapskravet gällande sakkunskap i frågan. Samråden ska inte vara äldre än ett år då det sker många och snabba förändringar vad gäller samebyarnas markanvändning med ökade exploateringar och ett alltmer ostabilt klimat.	En rennärringsutredning har upprättats, se bilaga C10 till MKB. I MKB avsnitt 6.5.1 finns en utförligare beskrivning av rennäringen. Bolaget har under samrådstiden haft flera samrådsmöten med Västra Kikkejaure sameby, senast 2020-10-15.
22	Sametinget anser att Akwé: Kons riktlinjer ska tillämpas för att förebygga och mildra negativ påverkan på den samiska kulturen samt för att bidra till att uppnå respekt för traditionell kunskap och sedvanebruk som är fastställda i artikel 8j och 10c i Konventionen om biologisk mångfald.	Samråd har skett med berörda samebyar och rennärringsutredningen bygger på traditionell kunskap hos berörda renskötare. Hänsyn har tagits till de naturvärden som finns i området. Se avsnitt 6.5.1 och 6.3.1 i MKB.
22	I en MKB ska bland annat följande beskrivas: • Hur, när och var renskötsel bedrivs i det aktuella området • Vilken funktion området har för renskötseln • Samlad bedömning av vilka konsekvenser som kan uppstå för renskötseln inom berörd samebyn samt påverkan på samebyns funktionella samband • Vilken funktion området har för renskötseln • Samlad bedömning av vilka konsekvenser som kan uppstå för renskötseln inom berörd samebyn samt påverkan på samebyns funktionella samband • Kumulativa, permanenta, tillfälliga, sociala och kulturella effekter • Redogöra för berörda riksintressen • Redovisa förebyggande och skadelindrande åtgärder som vidtas för att minimera störningar på renskötseln • Redovisa aktuell samt förutsägbar intrångsbild för berörd sameby • Eventuell påverkan på angränsande samebyar • Redovisa vad som framkommit i samrådet med berörd sameby	Samtliga punkter finns beskrivna i den upprättade rennärringsutredningen, se bilaga C10. Beskrivningar på punkterna finns också beskrivna i MKB avsnitt 6.5.1.

Tema och ID på yttranden	Yttrande	Åtgärd/hantering/bemötande från bolaget
22	Eftersom kunskapen om vindkraftens konsekvenser är bristande måste försiktighetsprincipen gälla. Det innebär att en utbyggnad bara kan komma till stånd om det visas att de negativa konsekvenserna för rennärningen inte blir för stora.	Upprättad rennäringsutredning utgår från aktuell forskning och etablerad praxis, Se bilaga C10. I MKB avsnitt 6.5.1 beskrivs den bedömda påverkan på rennärningen.
46	Områden som är av riksintresse för rennärningen ska enligt miljöbalken skyddas. För mig blir det då konstigt att man för dialog med aktuell sameby. Innebär detta att det är samebyn som avgör om lagen ska följas eller inte?	Påverkan på riksintresset rennärning utreds i rennäringsutredningen, bilaga C10 och i avsnitt 6.5.1 i MKB. Berörd sameby har god kunskap om områdets betydelse för rennärningen. Miljöbedömningen och avvägningen mot olika riksintressen genomförs i samband med tillståndsprövningen.
56	Västra Kikkejaure sameby nyttjar marken där parken planeras.	Rennäringsutredningen, bilaga C10, beskriver hur samebyn nyttjar området kring den planerade vindkraftsanläggningen.
16b	Det går en flyttled av riksintresse för rennärningen längs västra kanten, vilken delvis sammanfaller med projektområdet. Flyttleden fanns även redovisad i det första samrådsunderlaget. I det fall bolaget väljer att gå vidare med projektet behöver detta eventuella motstående intressen beskrivas i ansökan.	Flyttleden i den västra delen av projektområdet och övriga motstående intressen redovisade av samebyn Västra Kikkejaure beskrivs i upprättad rennäringsutredning, se bilaga C10, samt i MKB avsnitt 6.5.1.
14b	Västra Kikkejaure sameby vinterbetesmarker berörs direkt av projektområdet. Det är viktigt att i rennäringsanalysen ta med eventuell påverkan på närliggande samebyar men också kumulativa effekter som kan uppstå från andra verksamheter.	Den närliggande samebyn Semisjaur-NJarg har bjudits in till samråd men ej besvarat inbjudan eller inkommit med yttrande. Eventuell påverkan på närliggande sameby och kumulativa effekter från andra verksamheter beskrivs i upprättad rennäringsutredning, se bilaga C10, samt i MKB avsnitt 6.5.1.
14b	Enligt samrådsunderlaget berörs riksintresse för rennärningen av verkspositioner. Länsstyrelsen är medveten om att det är preliminära verksplaceringar i samrådsskedet och att den med all sannolikhet kommer att anpassas till ansökningsskedet. Länsstyrelsen vill dock poängtera att även om området delvis är utpekad som riksintresse för energiproduktion ser vi att det kan finnas svårigheter i att få ett tillstånd till verk placerade inom flyttled av riksintresse då dessa riskerar att fysiskt skära av flyttleden. Av underlaget framgår att åtminstone en verksposition är placerad inom flyttled av riksintresse för rennärningen, som inte är riksintresse energiproduktion.	Flyttleden i den västra delen av projektområdet och övriga motstående intressen redovisade av samebyn Västra Kikkejaure beskrivs i upprättad rennäringsutredning, se bilaga C10, samt i MKB avsnitt 6.5.1.

Tema och ID på yttranden	Yttrande	Åtgärd/hantering/bemötande från bolaget
14b	Det är av stor vikt att ni motiverar hur de två näringarna kan samexistera och vilka försiktighetsmått och anpassningar ni kommer att vidta till skydd för både det allmänna och enskilda intresset. Ni behöver även beskriva och bedöma störningszoner för riksintresset rennärning. Inför bedömningen av påverkan på rennärningen bör ni ta del av den senaste forskningen gällande vindkraftens påverkan på rennärningen.	Både anpassningar och försiktighetsåtgärde för att att skydda det enskilda och allmänna intresset samt bedömning av störningzoner beskrivs i upptäckt rennäringsutredning, se bilaga C10, samt i MKB avsnitt 6.5.1. Senaste forskningen om vindkraftens påverkan på rennärningen ligger till grund för bedömningar.
16	VAL AV PLATS Vi önskar en beskrivning av hur ni resonerar kring de alternativa platserna och motivering till varför de valts, eftersom de inte pekats ut som lämpliga i Skellefteå kommuns vindbruksplan.	Alternativa lokaliseringar redovisas i MKB avsnitt 2.1 och 2.2.
32a, 32b, 33a, 34, 40, 43a, 43c, 44, 48, 55a, 55b, 57a, 58, 59, 62, 66, 67, 69, 75	Ifrågasätter valet av plats: Välj en plats där färre eller inga boende och fastighetsägare berörs.	Alternativa lokaliseringar har utretts och redovisas i MKB avsnitt 2.1 och 2.2.
32	Förslag på annan plats: På andra sidan Åbyälven där staten har mark.	Nuvarande projektområde har anpassats till det område som Skellefteå kommun pekat ut som lämpligt för vindbruk.
59	Förslag på annan plats: Storsylet – högre beläget = lägre snurror och bättre årsmedelvind. Stormark - Bättre spridning mellan snurrorna = mindre påverkan på ev. närboende.	Alternativa lokaliseringar har utretts och redovisas i MKB avsnitt 2.1 och 2.2
33a, 62, 71	Anser att det är absurt att planera en stor plats på den aktuella parken, när det finns alternativa platser som påverkar väldigt få fastighetsägare.	Alternativa lokaliseringar har utretts och redovisas i MKB avsnitt 2.1 och 2.2
32, 36, 57a	Ifrågasätter val av plats: Vindkraften bör byggas i södra Sverige, där behovet av el finns.	Vindkraftens roll i energisystemet beskrivs i avsnitt 1.4 i MKB. Där motiveras också varför det behöver ske en utbyggnad i olika delar av landet.
61, 64, 66	Bygg på högre höjder eller vid havet, där det blåser mer.	Alternativa lokaliseringar har utretts och redovisas i MKB avsnitt 2.1 och 2.2 Nuvarande projektområde är planerat i ett område som Skellefteå kommun pekat ut som lämpligt för vindbruk.

Tema och ID på yttranden	Yttrande	Åtgärd/hantering/bemötande från bolaget
43a, 43c	Vindkraft är en elproduktionsresurs med miljöförde- lar, utmaningen är att hitta lokaliseringar som ger god elproduktion till ett minimalt miljöintrång.	Alternativa lokaliseringar har utretts och redovisas i MKB avsnitt 2.1 och 2.2
25a, 25b, 54	Etablera parken där det redan finns störande objekt som industrier eller liknande.	Lokaliseringsprocessen redovisas i kapitel 2 i MKB. Nu- varande projektområde är planerat i ett område som Skellefteå kommun pekat ut som lämpligt för vindbruk.
24	Vi anser att bolagets etablering bör flyttas fysiskt och landa i ett samarbetsprojekt med Piteå kommun runt berget Kälen. I det område vi föreslår vindkraft- etablering finns inga boende och vindförhållandena är ungefär likvärdiga med de som råder i Källbomark/ Gagsmark. Dessutom är det områdets högsta punkt 129 m.ö.h.	Alternativa lokaliseringar har utretts och redovisas i MKB avsnitt 2.1 och 2.2. Området kring Kälen har tidi- gare uteslutits beroende på motstående intressen.
18b	Om förutsättningar finns i övrigt anser Naturvårdsverk- ket att en lokalisering av parken bör ske med förskjut- ning i sydlig och/eller sydvästlig riktning på större avstånd från de känsliga naturområdena i norra delen av det gamla projektområdet.	Bolaget har anpassat verkplaceringar och infrastruk- tur till identifierade naturvärden i den norra delen av projektområdet, se avsnitt 6.3.1 i MKB.
Samråds- möte 1 och 2 2020	På förra mötet sa du att ni inte var intresserade av att bygga om det blev ett massivt motstånd mot vindkraf- ten här. Vad menas med massivt motstånd – vad krävs för att ni ska åka härifrån?	Med den minskade omfattningen som gjorts som en följd av resultat från utredningar och den lokala opi- nionen samt vidtagna försiktighetsåtgärder så ser bo- laget fortfarande området som lämpligt för vindkraft. Verksamheten kommer att prövas enligt miljöbalken i likhet med andra planerade vindkraftsanläggningar.
Samråds- möte 1 och 2 2020	Vad gör ni om alla markägare säger nej?	Om ingen markägare vill teckna avtal så kommer vind- kraftsparken inte kunna byggas.
Samråds- möte 1 och 2 2020	Vad händer efter att ni fått tillstånd för dessa verk – kommer ni då fortsätta att söka fler och fler tillstånd tills det blir som i Markbygden där det expanderar utom kontroll?	Bolaget planerar och bygger för en elanslutning som är anpassad just efter den här storleken på anläggningen. Det finns inga planer på att utöka, OX2 är inte inbland- ade i något annat projekt i närområdet.
Samråds- möte 2 2020	Det här kan bli ett negativt exempel om ni väljer att fortsätta. Det bästa ni kan göra är att lyssna på oss och satsa resurserna där det behövs.	Eftersom behovet av förnybar energi är stort tror bola- get att etableringen kan ge stora positiva effekter med acceptabla negativa miljöeffekter.
41b	KOMMUNENS PLANERING, VINDBRUKSPPLAN Kommunen hade inte pekat ut områden som lämpligt för vindkraft om kommunen hade vetat att området skulle utvecklas och bli attraktivt, bland annat på grund av närheten till batterifabriken. Kommunen hade heller inte pekat ut området om kommunen visst att verken skulle bli 300 meter höga.	Bolaget har förhållit sig till det område som Skellefteå kommun pekat ut som lämpligt för vindbruk. Kommu- nen har deltagit i samrådsprocessen. Batterifabriken och andra industrietableringar innebär ett ökat behov av förnybar elproduktion.
51	Delar av området är av riksintresse för vindbruk. Hur det har kunnat bli det är obegripligt och ett misslyck- ade av inblandade tjänstemän.	Bolaget har förhållit sig till det område som Skellefteå kommun pekat ut som lämpligt för vindbruk. Kommu- nen har deltagit i samrådsprocessen.

Tema och ID på yttranden	Yttrande	Åtgärd/hantering/bemötande från bolaget
41a	När Skellefteå kommun samrådde Vindbruksplanen (lagakraft 2014) i Byske hade kommunen och invånarna i Källbomark med omnejd ingen aning om att vindsnurrorna några år senare skulle vara 290 meter höga. Man räknade då på en årsmedelvind på 100 meters höjd. Hade man vetat att vindkraftverken i det närmaste skulle tredubblas avseende höjd hade man troligen inte pekat ut en så levande bygd som Källbomark som lämpligt för etablering av en vindkraftspark. Till det samrådsmöte som hölls inför antagandet av Vindbruksplanen inte bjöds inte de berörda fastighetsägarna in. Samrådet anslogs i tidning och på bibliotek. Inga direkta inbjudningar gick ut till boende. Detta anser vi utgör grund för att betrakta det framtagna underlaget för Skellefteå kommuns vindbruksplan som inkomplett.	Bolaget har förhållit sig till det område som Skellefteå kommun pekat ut som lämpligt för vindbruk. Kommunen har deltagit i samrådsprocessen. Samrådsprocessen för Skellefteå kommuns vindbruksplan ligger utanför Bolagets ansvarsområde och är frågor som behöver ställas till Skellefteå kommun.
25a, 25b	ÖVRIG MARKANVÄNDNING Det är viktigt att en eventuell vindkraftspark inte påverkar natur- och vattenförekomster för att inte påverka naturturismverksamhet negativt. Verksamheten är beroende av lugn och den fina naturen. Risk är också att vindkraftverken syns från älven dag som natt och att de hörs på tysta sommarnätter.	Bedömd påverkan på naturvärden på land och i vatten redogörs för i MKB avsnitt 6.3.1 respektive 6.4.1. Den planerade vindkraftsanläggningens påverkan på friluftsliv och turism beskrivs närmare i MKB avsnitt 6.2.4. Förändringen av landskapsbild beskrivs i avsnitt 6.4.3
25b	Vidtagna åtgärder för minskat projektområde spelar ingen roll för syftet naturturism och fiskeguidning, verksamheten kommer att påverkas negativt. Kunderna har sökt sig till området främst för tystnaden, lugnet och den fina naturen – fisket har varit av mindre betydelse.	Den planerade vindkraftsanläggningens påverkan på verksamheten naturturism beskrivs närmare i MKB avsnitt 6.2.4.
31	Kan det vara störande för militär verksamhet och väderradar?	Hinderprovning har genomförts med berörda aktörer, se avsnitt 3.1 denna samrådsredogörelse. Förslag på både det större projektområdet och det befintliga området har kommunicerats med Försvarmakten som inte har något att erinra mot den planerade vindkraftsparken.
54	Vi behöver vara rädda om den natur vi har kvar. Vi behöver områden för rekreation och avkoppling i dagens stressade samhälle och området som är tänkt för exploatering borde istället skyddas.	Projektområdet har minskat i omfattning och har goda marginaler på de faktorer som ofta kan upplevas som störande för människor så som ljud och skugga, se avsnitt 6.2.2 och 6.2.3 i MKB.
Samrådsmöte 2019	Stavsjön som ligger nära med kulturvärden, besök, naturvärden m.m. är inte nämnd i samrådshandlingen. Viktigt att det området undersöks.	Vi noterar detta och kommer att inkludera området i MKB-arbetet.
Samrådsmöte 2019	66 vuxna och 6 barn bor i Källbomark.	Vi noterar detta.

Tema och ID på yttranden	Yttrande	Åtgärd/hantering/bemötande från bolaget
41a	Nuvarande handlingar tar inte hänsyn till de fritidsboende som finns i området. Många använder sina fritidshus frekvent, på helger, lov osv. utöver sommaren. Detta bör tas med i beräkningar och bedömningar.	Vi noterar detta och kommer inkludera detta i MKB:n.
61, 64	Hur påverkas de mobilmaster som finns längre ner på området, och hur påverkas mobiltrafiken?	Hinderprövning har genomförts med berörda aktörer, se avsnitt 3.1 denna samrådsredogörelse samt avsnitt 6.5.2 i MKB.
9a	Telia Sverige AB:s telenät kan störas av närliggande vindkraftverk varför Telia Sverige AB måste ges möjlighet att inkomma med synpunkter t.ex. i samband med upprättande av detaljplan och vid varje enskild bygglovsprövning. Vi önskar koordinater för vindkraftverken i RT 90 2,5 gon V med meter-noggrannhet. Förfrågningarna ska sändas till telia-vindkraft@telia-company.com Nuvarande radiolänknät och mobilnät störs inte av etablering inom angivet område.	Vi noterar detta och kommer att sända er en förfrågan med efterfrågat material.
61, 64	Vilken övrig mark krävs för vidare transporter av elkraft, kraftledningsgator?	Elanslutning till stamnätet kommer hanteras i en separat koncessionsansökan. En mer utförlig beskrivning finns i den tekniska beskrivningen i bilaga B till ansökan.
31b	Vindkraftverk påverkar militärens radaranläggning i den grad att en etablering borde förbjudas.	Hinderprövning har genomförts med berörda aktörer, se avsnitt 3.1 denna samrådsredogörelse. Förslag på både det större projektområdet och det befintliga området har kommunicerats med Försvarmakten som inte har något att erinra mot den planerade vindkraftsanläggningen.
31b	Vindkraftverk med totalhöjd på 290 meter har en stor påverkan på militärens flygövningsfält med JAS 39 Gripen och helikopter. Etablering av vindkraftverk skulle den växande internationella marknaden som ibland flyger över området på våg mot F21 eller Vidsels flygbas.	Hinderprövning har genomförts med berörda aktörer, se avsnitt 3.1 denna samrådsredogörelse samt avsnitt 6.5.2 i MKB. Förslag på både det större projektområdet och det befintliga området har kommunicerats med Försvarmakten som inte har något att erinra mot den planerade vindkraftsparken.
74	Ger ut tidningen Trädgård norr och har en visnings-trädgård på sin fastighet i Gagsmark.	Delar av Gagsmark kommer att påverkas genom en förändrad landskapsbild, se avsnitt 6.4.3 i MKB. Det minskade projektet innebär ett större avstånd till närmaste vindkraftverk och övriga miljöeffekter bedöms bli obetydliga.
71b	Väsentliga områden av odling-, natur och. Kulturmiljöer tas i anspråk. Stor skogsareal som hade kunnat binda koldioxid försvinner och tillverkningen av komponenter orsakar utsläpp.	Inventeringar och utredningar av kultur- och naturvärden har genomförts, se bilaga C2 och C8 till MKB. En utförlig beskrivning om påverkan på dessa värden finns i MKB avsnitt 6.3.1 och 6.4.4.

Tema och ID på yttranden	Yttrande	Åtgärd/hantering/bemötande från bolaget
25a, 25b	Den näring som har störst tillväxt i Norrland är naturturism och för att den ska kunna fortsätta att växa så behöver vi värna om de områden som det går att bedriva den verksamheten inom.	Den planerade vindkraftsanläggningens påverkan på verksamheten naturturism beskrivs närmare i avsnitt 6.2.4 i MKB.
56	EFTERBEHANDLING och ÅTERVINNING Mycket kostsamt att återställa marken efteråt, dessutom blir det aldrig som det var före.	Hur återställning av området ska genomföras redovisas i den tekniska beskrivningen, bilaga B till ansökan samt avsnitt 6.5.6 i MKB. En ekonomisk säkerhet kommer att avsättas för varje vindkraftverk som säkerställer att tillräckliga resurser finns för avveckling och återställning av området. Vilka vägar som ska tas bort och återställas beslutas av markägaren i samband med att verksamheten avvecklas.
31b, 32b, 36	Vad händer när industrin är uttjänad, vem står för kostnad för att plocka ner verken? Hur miljömässigt tar ni hand om det? Om byggherren går i konkurs får markägaren stå för kostnaden.	Efter drifttiden kommer området att återställas så långt det är tekniskt och ekonomiskt genomförbart. Hur återställning av området ska genomföras redovisas i den tekniska beskrivningen, bilaga B till ansökan.
60b	Finns en avvecklingsplan? Vad gör man av materialet från fundament, vingar mm?	Hur återställning av området ska genomföras redovisas i den tekniska beskrivningen, bilaga B till ansökan. Detaljer kring nedmontering bestäms i samråd med tillsynsmyndigheten i slutfasen av drifttiden.
31b, 71c, 72	Vingar på vindkraftverk kan inte återvinnas. Vad gör ni med glasfibervingarna när de behöver bytas ut, de går inte att återvinna. Skrämmande att se bilder av hur glasfibervingarna grävs ner i naturen.	Detaljer kring nedmontering och återvinning bestäms i samråd med tillsynsmyndigheten i slutfasen av drifttiden. Idag kan cirka 85 till 90 procent av vindkraftverkets komponenter återvinnas, men turbinbladen utgör en särskild utmaning, eftersom de är tillverkade av kompositmaterial. Det sker dock mycket forskning och utveckling om detta.
72	Kommer verkens livstid att förlängas genom att byta ut vissa delar?	Drifttiden för den här typen av vindkraftverk bedöms vara 30-40 år. Så som lagstiftningen ser ut i dagsläget krävs en ny tillsåndsprocess för att en eventuell förlänging av parkens livslängd ska vara möjlig.
72	Kan ni beskriva i detalj hur nedmontering kommer att ske om 20-25 år?	Drifttiden för den här typen av vindkraftverk bedöms vara 30-40 år. Hur återställning av området ska genomföras redovisas i den tekniska beskrivningen, bilaga B till ansökan. Detaljer kring nedmontering bestäms i samråd med tillsynsmyndigheten i slutfasen av drifttiden.
72, 69	Har ni analyserat vilken effekt det kommer att ha på naturen att lämna kvar betongen i marken efter nedmontering?	Hur återställning av området ska genomföras redovisas i den tekniska beskrivningen, bilaga B till ansökan. Detaljer kring nedmontering bestäms i samråd med tillsynsmyndigheten i slutfasen av drifttiden. Vanligen innebär det större miljöpåverkan att ta bort betongfundamenten än att låta merparten av dem vara kvar i marken.

Tema och ID på yttranden	Yttrande	Åtgärd/hantering/bemötande från bolaget
20b, 61	En plan för hur området ska återställas efter verksamheten bör finnas.	Hur återställning av området ska genomföras redovisas i den tekniska beskrivningen, bilaga B till ansökan. Detaljer kring nedmontering bestäms i samråd med tillsynsmyndigheten i slutfasen av driftstiden.
14b	Beskriv risker under byggskedet och vid återställandet, såsom tunga transporter och utsläpp av kemikalier/farliga ämnen, utifrån människors liv/hälsa och säkerhet och miljön, samt hur dessa ska hanteras.	Risker vid byggskedet och återställandet, samt hur dessa risker ska hanteras beskrivs dels i bilaga B till ansökan samt i upptäckt MKB avsnitt 6.2.1, 6.5.4, 6.5.5, 6.5.6.
14b	Beskriv risker efter byggskedet och där det passar hur dessa risker påverkas av effekterna av klimatförändringarna, utifrån människors liv/hälsa och säkerhet och miljön, samt hur dessa ska hanteras.	I de fall risker efter byggskedet påverkas av effekterna av klimatförändringarna så beskrivs dessa i upptäckt MKB avsnitt 6.2.1.
11	Tillstånd och tillståndprocess Tillstånd enligt väglagen § 39, § 43 och § 44 kan komma att krävas.	Bolaget kommer att söka erforderliga tillstånd.
22	Anläggningen är anmälningspliktig enligt elberedskapslagen. Den planerade anläggningen ska i ett så tidigt skede som möjligt anmälas till Svenska kraftnät för att Svenska kraftnät i egenskap av elberedskapsmyndighet ska kunna vidta de åtgärder som krävs för att säkerställa en robust elförsörjning i Sverige.	Bolaget kommer att anmäla anläggningen till Svenska kraftnät i enlighet med elberedskapslagen.
18b	När en verksamhet riskerar att påverka ett Natura 2000 område på ett betydande sätt krävs ett tillstånd enligt 7 kap 28 a § miljöbalken.	Baserat på miljöbedömningen i avsnitt 6.3 i MKB bedöms inte bevarandevärdena inom något Natura 2000-område påverkas negativt.
32d	Är det en förhandlingsteknisk fint att minska till 9 vindkraftverk?	En större vindkraftsanläggning skulle ge bättre totalekonomi och nytta genom större produktion av förnybar elenergi. Skälen till projektets minskade omfattning är flera så som resultat från utförda utredningar och inventeringar men också på grund av de synpunkter som kommit in under samrådet.
69	Enligt lagen, förordning (1998:899) klassas vindkraften som miljöfarlig verksamhet på grund av att den kan skapa störande ljuseffekter och buller.	Det är korrekt att en verksamhet som den sökta alltid ska antas ge betydande miljöpåverkan och det är därför bolaget genomför en specifik miljöbedömning av den här omfattningen. Avsnitt 1.3 i MKB beskriver gällande lagstiftning och den specifika miljöbedömningen.
52b	Se till att engagera befolkningen innan ni i princip sätter spaden i marken. Nu läser vi att undersökningar pågått sedan 2015 men får inte veta något förrän nu, ett halvår innan allt ska igång. Det get en känsla av att ni går bakom ryggen på alla inblandade.	Innan samrådet med allmänheten har vi undersökt området för att se om det är möjligt att bygga. Därefter kan vi ta fram material till samråd med myndigheter, allmänhet och berörda samebyar. Vi har ännu inte sökt om tillstånd för verksamheten. Vår avsikt är att involvera berörda aktörer i ett så tidigt skede som möjligt och att ha en öppen process.

Tema och ID på yttranden	Yttrande	Åtgärd/hantering/bemötande från bolaget
57a	Varför fick vi inte veta något tidigare?	Allmänheten blev inbjudna till samråd när vi tagit fram tillräckligt med underlagsmaterial.
14b	Ni ska redovisa att miljökonsekvensbeskrivningen tagits fram med den sakkunskap som krävs när det gäller verksamhetens/åtgärdens särskilda förutsättningar och förväntade miljöeffekter.	Redogörelse för sakkunskap hos de inblandade i miljökonsekvensbedömningen finns dels beskriven i MKB, samt i respektive underlagsutredning.
14b	Ansökan och miljökonsekvensbeskrivning bör lämnas in senast ett år från det att ni avslutat samrådsprocessen. Om den planerade verksamheten förändras i större omfattning under samrådsprocessen kan förnyade samråd krävas.	Bolaget lämnar in ansökan och MKB inom ett år från avslutad samrådsprocess.
26, 52b	SAMRÅD Vi hoppas att ni tar allas synpunkter på största allvar.	Under 2019 inkom väldigt många yttranden från enskilda. Som följd av de inkomna synpunkterna har bolaget anpassat och minskat projektområdets storlek och antalet vindkraftverk och ändrat vindkraftverkens placeringar. Det kompletterande samrådsmötet i november 2020 var ett sätt att bemöta de frågor som framkom 2019 och svara på ytterligare frågor. Inkomna yttranden från enskilda och allmänhet gällande det nya, mindre projektområdet har besvarats personligen. Samtliga yttranden bemöts i denna samrådsredogörelse.
14a	Resultatet från dialog med räddningstjänster bör redovisas.	Resultatet från dialog med räddningstjänsten redovisas i avsnitt 3.2 i denna samrådsredogörelse.
32	Varför blev inte Skellefteå kommun inbjudna till mötet i bygårdan?	Skellefteå kommun har varit inbjudna till samrådsmötena både 2019 och 2020.
32, 57	Varför skickades inte inbjudan till samrådsmötet i ut till alla berörda? Alla har inte tidningen.	Detaljer kring samrådsretsen och vilka som fått inbjudningar redovisas i avsnitt 2.5 i denna samrådsredogörelse. Förutom till brev till närmaste boende och fastighetsägare annonserade bolaget via affischering vid närmaste större matbutiker. I det kompletterande samrådet vidgades kretsen för brevutskick.
46a	Att inte tillståndsprocessen aktualiserats för berörda fastigheter inför mötet i Byske, då planer fanns på vindkraftsparken, är anmärkningsvärt. Kan detta vara en demokratisk process?	Samrådsprocessen för Skellefteå kommuns vindbruksplan ligger utanför Bolagets ansvarsområde och är frågor som behöver ställas till Skellefteå kommun.
52b	Jag rekommenderar att involvera befolkning innan ni i princip sätter spaden i marken. Känslan av att ni går bakom ryggen leder till onödigt aviga inställningar.	Genom samrådsförfarandet har bolaget informerat tidigt om planerna och myndigheter, enskilda och allmänhet möjlighet att bidra med information och inkomma med synpunkter om projektet. Avgränsningsområdet har pågått under 2019 och 2020. Som framgår av denna samrådsredogörelse har många också använt sin möjlighet att yttra sig och ställa frågor.

Tema och ID på yttranden	Yttrande	Åtgärd/hantering/bemötande från bolaget
60a	Inser att för OX2 är samrådsmöten en formalitet för att informera om att man skickar in bygglovsansökan och påbörjar projekteringen. Samt att så kallad miljöinventering och inventering av markförhållanden är formalia och är redan formulerad i byggprojekteringen.	Bolaget har låtit genomföra en specifik miljöbedömning för vindkraftsanläggningen se bilaga C med underbilagor, vilket bland annat innefattat flera större inventeringar av naturmiljö och kulturmiljö.
60a	Vid samrådsmötet fick jag en känsla av att Ecogain är partiska. Upplever en risk att uppenbara miljökonsekvenser förringas.	De utredningar, inventeringar och bedömningar som gjorts har genomförts av experter som har dokumenterad kunskap inom respektive ämnesområde. Utredningarnas kvalitet granskas av tillståndsmyndighet i samband med prövningen och miljöbedömningen sker enligt samma praxis som för andra planerade vindkraftsanläggningar. Både anlitate experter och OX2 har därför stor anledning att vara transparenta i sitt arbete.
73	Önskar ta del av samrådssynpunkterna som var inskickade till er efter samrådet i Källbomark 2019.	Samtliga samrådsyttranden finns sammanfattade i denna samrådsredogörelse med bilagor. Bilaga C1.14 där yttranden från enskilda redovisas i sin helhet är delges endast tillsynsmyndigheten eftersom den innehåller personuppgifter.
60b	Presentationen på samrådsmötet var en besvikelse, jag hade väntat mig en realistisk beskrivning av konsekvenser av eventuell vindkraft. Redovisningen vara bara svaga och osäkra antaganden av så kallade opartiska konsulter. Enligt min erfarenhet som projektledare av stora projekt krävs mer betydligt mer studier för att komma till slutsatser.	De utredningar, inventeringar och bedömningar som gjorts har genomförts av experter som har dokumenterad kunskap inom respektive ämnesområde. Utredningarnas kvalitet granskas av tillståndsmyndighet i samband med prövningen och miljöbedömningen sker enligt samma praxis som för andra planerade vindkraftsanläggningar. Både anlitate experter och OX2 har därför stor anledning att vara transparenta i sitt arbete.
32e	Undrar varför Skellefteå kommun undviker att bemöta oss i Källbomark avseende vindkraftsfrågan.	Samrådsprocessen för Skellefteå kommuns vindbruksplan ligger utanför Bolagets ansvarsområde och är frågor som behöver ställas till Skellefteå kommun.

Tema och ID på yttranden	Yttrande	Åtgärd/hantering/bemötande från bolaget
46c	Kritisk till samrådets genomförande; tystade under samrådsmöte, ställa frågor endast efter presentationer och kort tid för frågor efter mötet. Är detta en demokratisk process?	Samrådet syftar till att ge myndigheter, enskilda och allmänhet möjlighet att bidra med information och inkomma med synpunkter (samrådsyttrande) som rör miljöeffekter. Under förra hösten uppfattade Bolaget att motståndet var stort till den planerade etableringen av vindkraft i närheten av Källbomark. Att området och omfattningen minskade kraftigt berodde på att motståndet i de närliggande byarna var så stort, men också på grund av de resultat som de olika utredningarna visat. Bolagets ambition med samrådsmötet som hölls hösten 2020 var att komma tillbaka till Källbomark för att berätta om förändringarna i projektet och att vid ett och samma tillfälle ge svar på så många synpunkter som möjligt som inkommit under samrådsprocessen. Syftet med presentationerna under mötet var att förmedla så många svar på inkomna frågor och synpunkter som möjligt på kort tid. I presentationerna redogjordes för resultaten för alla utredningar som gjorts inom ramen för miljöprövningen. Många frågor har handlat om naturmiljö, fåglar, och hydrologi - frågor som vi i så stor utsträckning som möjligt försökte besvara. Akustikkonsulten AB deltog särskilt för att berätta mer om ljud från vindkraft eftersom många yttranden handlat om ljud.
		Både Ecogain och Akustikkonsulten hade innan mötet läst in sig på de frågor som kom upp under samrådsmötet förra hösten och de frågor som kommit in som yttranden senare. Presentationerna försökte därför belysa just dessa frågor extra mycket. Vanligen hålls endast ett möte tidigt i processen, motsvarande det första samrådsmötet som hölls 2019 i Källbomark. I det skedet är sällan alla utredningar och resultat klara. Under samrådsmötet 2020 kunde Bolaget presentera resultat på alla utredningar som ligger till grund för tillståndsansökan (med undantag för renäringsutredningen och den hydrologiska utredningen som inte var färdigställda vid tillfället för mötet). Under 2020 pågick en pandemi vilket försvårade möjligheterna till att alls ha ett fysiskt möte. Bolaget beklagar att mötestiden upplevdes som kort, tiden var begränsad för att följa Folkhälsomyndighetens rekommendationer.

Tema och ID på yttranden	Yttrande	Åtgärd/hantering/bemötande från bolaget
	Vid samrådsmötet i Källbomark var inte alla frågor välkomna. Frågor som handlade om människors livskvalitet blev bryskt avbrutna.	Bolagets mening var inte att avbryta eller hindra personer från att ställa frågor och inkomma med synpunkter. Däremot fanns en önskan om att presentationerna skulle få genomföras utan frågor eftersom de anpassats för att besvara tidigare inkomna yttranden. Det gjordes för att mötestiden var begränsad på grund av den pågående pandemin. Det fanns möjlighet att ställa frågor efter presentationerna och att inkomma med fler frågor efter mötet. Frågor gällande till exempelvis lokaliseringen eller Skellefteå kommuns vindkraftsplan som pekar ut projektområdet som lämpligt för vindkraft behövde hänvisas till Skellefteå kommun. I vissa frågor rådde meningsskiljaktigheter, det redogörs för i minnesanteckningarna från samrådsmötet, se bilaga C1.9.
33a, 62	BLANDAT/ÖVRIGT Kommer personligen överklaga om att parken får etableras.	Möjligheten till överklagan är en del i tillståndsprövningen för att öka rättssäkerheten. Information om hur överklagan sker kommer från länsstyrelsen i samband med tillståndsbeslutet.
45	Eftersom det inte finns erfarenhet av 290 m höga verk i vårt klimat väntar vi oss särskild hänsyn enligt Miljöbalken 2 kapitlet, allmänna hänsynsregler.	Miljöbedömningen är gjord med hänsyn till de begränsade erfarenheterna av så stora vindkraftverk. Miljöeffekterna är i de flesta fall skalbara från de vindkraftverk som finns idag och där det finns stor erfarenhet.
14b	Det är positivt att man reducerat antalet vindkraftverk från 47 till 9 verk då detta minskar påverkan på flera motståndens intressen i området. Ni har lämnat knapphändig information och resultat från genomförda utredningar under 2020 hade med fördel kunnat ingå i samrådsunderlaget. Länsstyrelsen anser vidare att samrådsunderlaget inte beskriver bedömd påverkan med utgångspunkt från det nu aktuella området vilket är en brist	Resultat och information från genomförda utredningar under 2020 redogörs för i MKB. Samrådsunderlag skickades ut till myndigheter, enskilda och allmänheten i juni 2020. Efter krav på kompletteringar skickades ytterligare underlag ut, se avsnitt 2.4.1 i denna samrådsredogörelse.
35	Efter 20-25 år ska allt plockas ner. Ser inget hållbart i detta.	Den tekniska utvecklingen gör att vindkraftverk håller allt längre. Drifttiden för den här typen av vindkraftverk bedöms vara 30-40 år.
36, 69	Hur stora blir förlusterna av el genom transporten ner till södra Sverige?	Totalt sett i Sverige är det ca 7,5% nätförluster, dvs, 92,5% av den producerade energin i genomsnitt kommer fram till kunderna.
39	Vad kan vi byn vinna på att naturen förstörs och den idylliska byn förstörs, mot att ni bygger Europas högsta vindkraftverk?	Miljöprövningen ska säkerställa att miljöeffekterna för människor och miljö inte blir för stora.
48	Det kan aldrig vara rätt att förstöra så mycket natur som projektet innebär för "miljön".	Det är upp till miljöprövningsdelegationen i Västerbotten att avgöra om tillräcklig hänsyn tagits till miljön.

Tema och ID på yttranden	Yttrande	Åtgärd/hantering/bemötande från bolaget
48	Att vi ska offra natur, fritidsintressen och kraftigt sänkt fastighetsvärde för dessa riskkapitalbolag och deras vinstintresse är horribelt.	Miljöprövningen ska säkerställa att människor och miljö inte påverkas på ett oacceptabelt sätt.
56	Kostnaderna för byggnation subventioneras kraftigt genom förhöjda elcertifikationsavgifter, elräkning, anslutningsavgifter och slopat effektskatt, det vill säga ju fler vindkraftparker desto högre elräkning.	Systemet med elcertifikat är på väg att fasas ut och de vindkraftverk som nu planeras byggs på marknadsmässiga villkor helt utan den typen av stöd. Med ett större utbud av el är det troligt att elpriserna i närområdet kommer att sjunka.
56	Ett vindkraftverk tappar 30 % av effekten efter runt 10 år. 40 % av effekter faller bort vid leverans till södra Sverige. Vindkraftverket behöver gå 20 år innan det ger mer energi än vad som krävdes för att tillverka det.	Enligt tillgängliga livscykelanalyser har ett vindkraftverk producerat lika mycket energi som det har gått åt för att tillverka det efter cirka 8 månader. Den totala energin som går åt för att bygga, driva och avveckla ett vindkraftverk motsvarar bara knappt tre procent av vindkraftverkets totala el-produktion. Vindkraftverkets effekt är densamma under vindkraftverkens hela drifttid. Transportförlusterna mellan norra och södra Sverige är cirka 7,5%. Det är dock troligt att merparten av elen kommer att användas för planerade industrietableringar i norra Sverige.
32b	Hur ska elen transporteras vidare och vad kostar det?	Elanslutning till regionnätet kommer hanteras i en separat koncessionsansökan. Möjligheterna för elanslutning av vindkraftverken redovisas i den tekniska beskrivningen, bilaga B till ansökan. Kostnaden för elanslutning har inte beräknats ännu.
32b	Vi är snabba att protestera mot miljöförstöring i andra länder, men vad gör vi nu i Sverige? Vi förstör vår natur med vindkraftverk.	Riksdagen har beslutat om att all vår elproduktion ska vara förnybar år 2040, och en ökad utbyggnad av vindkraften är en del i det målet. Jämfört med andra sätt att producera el ger vindkraft små negativa miljöeffekter under en relativt kort tid. Detta beskrivs mer utförligt i avsnitt 1.4 i MKB.
71b	Det råder en överproduktion av el i norra Sverige och det finns begränsningar i hur mycket som kan överföras. Det är en bättre investering att bygga söderut där behovet är större och där investeringar inte kan genomföras på grund av el-brist.	Riksdagen har beslutat om att all vår elproduktion ska vara förnybar år 2040, och en ökad utbyggnad av vindkraften är en del i det målet. Det gör att det nu planeras för vindkraft på många platser i landet. Det kommer att krävas mycket ny elproduktion också i norra Sverige med tanke på de stora satsningar på batteritillverkning, koldioxidfri stålproduktion och infrastruktursatsningar som planeras här. Kommunerna har i sin översiktsplanering tagit fram områden som i jämförelse med andra platser är lämpligare för vindkraft och Källbomark är ett av de områden som pekats ut av Skellefteå kommun.

Tema och ID på yttranden	Yttrande	Åtgärd/hantering/bemötande från bolaget
76a, 76b	Stamnätet är fullt utnyttjat i norra Sverige, en ökad energiproduktion innebär att stamnätet behöver byggas ut och då tas ytterligare markområden i anspråk och naturvärden går förlorade.	Elanslutning till stamnätet kommer hanteras i en separat koncessionsansökan. Möjligheterna för elanslutning av vindkraftverken redovisas i den tekniska beskrivningen, bilaga B till ansökan. Kapacitetsbehovet i stamnät hanteras inte som en del i tillståndsprövningen för den enskilda vindkraftsanläggningen.
31b	Minskning av kärnkraften och ökningen av vindkraftparker kommer orsaka långa perioder av elavbrott och således påverka elförsörjningen negativt. Södra Sverige har redan problem med det. Kärnkraftverk har fungerat som elstabilatorer för hela systemet, det är svårare att reglera produktionen av vindkraft. Många investeringar i södra Sverige har nekats på grund av instabil elförsörjning. Elnätet behöver byggas ut med elstabilatorer, det kommer kosta många miljarder.	Riksdagen har beslutat om att all vår elproduktion ska vara förnybar år 2040, och en ökad utbyggnad av vindkraften är en del i det målet. Det gör att det nu planeras för vindkraft på många platser i landet. Det kommer att krävas mycket ny elproduktion också i norra Sverige med tanke på de stora satsningar på batteritillverkning, koldioxidfri stålproduktion och infrastruktursatsningar som planeras här. Behovet av reglerkraft hanteras inte som en del i tillståndsprövningen för den enskilda vindkraften, men generellt fungerar vattenkraften i norra Sverige mycket väl för att reglera variationen i vindkraftens elproduktion.
32c, 60b	Är det ekonomiskt försvarbart/kostnadseffektivt att bygga vindkraft?	Vindkraft och solkraft är idag de två billigaste energislagen för förnybar el och därför är det både företagsekonomiskt och samhällsekonomiskt effektivt att prioritera en utbyggnad av den typen av elproduktion.
60b	Livslängden på ett vindkraftverk varierar, max 15-20 år beroende på drifttimmar.	Den tekniska utvecklingen gör att vindkraftverk håller allt längre. Drifttiden för den här typen av vindkraftverk bedöms vara 30-40 år.
60b	Vindkraften är inte tillräckligt hållbar och klimatsmart.	Riksdagen har beslutat om att all vår elproduktion ska vara förnybar år 2040, och en ökad utbyggnad av vindkraften är en del i det målet.
32f	Vi behöver inte denna industri i norra Sverige. När det är som kallast och vi behöver energin som mest producerar de ändå inget.	Riksdagen har beslutat om att all vår elproduktion ska vara förnybar år 2040, och en ökad utbyggnad av vindkraften är en del i det målet. Det gör att det nu planeras för vindkraft på många platser i landet. Det kommer att krävas mycket ny elproduktion också i norra Sverige med tanke på de stora satsningar på batteritillverkning, koldioxidfri stålproduktion och infrastruktursatsningar som planeras här. Vindkraften är en del av den förnyelsebara elproduktionen, men det finns även andra energikällor som gör att energiförsörjningen ska kunna tillgodoses även när det blåser mindre.

Tema och ID på yttranden	Yttrande	Åtgärd/hantering/bemötande från bolaget
57b, 72	Vem kommer profitera på vindkraftverkens produktion? Det är svårt att spara och transportera energi.	Det är främst den som finansierar en vindkraftspark som får den direkta ekonomiska vinsten, genom att sälja elen som vindkraftsparken producerar. En del av intäkterna går också till markägarna och till byarna genom bygdemedel. De som hjälper till med bygge och drift av vindkraftverken, både direkt och med kringtjänster får också ekonomisk nytta av vindkraften. Med mer elproduktion blir elpriserna lägre, vilket både befolkning och verksamheter tjänar på, särskilt i norra Sverige. Totalt sett i Sverige är det ca 7,5% nätförluster, dvs, 92,5% av den producerade energin i genomsnitt kommer fram till kunderna.
69	Hur klimatsmart är egentligen vindkraften med tanke på att tillverkning av betong har en klimatpåverkan?	Elproduktionen från befintlig vindkraft har ett klimatavtryck under sin hela livslängd motsvarande cirka 15 gram CO2 ekvivalenter per kilowattimme. En del av detta kommer från betongtillverkning, men den större delen kommer från stålproduktionen. Dessa 15 gram kan jämföras med 46 gram för den svenska elmixen och 296 gram för den europeiska elmixen. De nya större vindkraftverk som nu byggs har ett klimatavtryck motsvarande 6 - 8 gram koldioxid per kilowattimme. Se avsnitt 1.4 i MKB.
14a, 16	GENERELLT HÄNSYN Ekologisk kompensation och skadelindringshierarkin bör inkluderas i utredningsarbetet för miljöbedömningen.	I MKB avsnitt 5.4 redogörs för MKB:s konsekvensbeskrivningar enligt hänsynshierarkin. För varje aspekt i miljökonsekvensbedömningen beskrivs inledningsvis de rådande förutsättningarna inom och i anslutning till projektområdet. Därefter beskrivs vilka åtgärder som bolaget åtar sig för att i första hand undvika skada, i andra hand begränsa skada och i tredje hand återställa skada. Ekologisk kompensation är ett frivilligt fjärde steg i hänsynshierarkin och ingår normalt inte i konsekvensbedömningen.
16	Trots att området enligt inventeringar är negativt påverkat av människan får inte nya etableringar försvåra för åtgärder som kan tänkas göras för att återställa området.	Hur återställning av området ska genomföras redovisas i den tekniska beskrivningen, bilaga B till ansökan. Detaljer kring återställningen av området bestäms i samråd med tillsynsmyndigheten i slutfasen av driftstiden.
16	Saknar resonemang om grön infrastruktur och ekosystemtjänster, vilka ekosystemtjänster som finns och hur de kommer att påverkas av etableringen samt en eventuell värdering av dessa tjänster.	Resonemang kring grön infrastruktur och ekosystemtjänster samt eventuell påverkan på dessa värden finns i avsnitt 6.3.1 i MKB.
51	Bolaget måste redovisa hur de ska förena exploatering av mark, vattenekosystem, ekosystemtjänster, förstörd landskapsbild, buller och beskuggning med en social, ekonomisk och ekologisk hållbar utveckling för människor och natur i området. Vidare måste bolaget visa hur den biologiska mångfalden i området inte ska minska under byggnationen av parken och sedermera under driften av parken.	Bolaget har låtit genomföra en specifik miljöbedömning för vindkraftsanläggningen se MKB i bilaga C med underbilagor, vilket bland annat innefattat dessa frågor.

Tema och ID på yttranden	Yttrande	Åtgärd/hantering/bemötande från bolaget
60a	Planerat byggområde är en rullstensås. Att gräva och gjuta fundament i rullstensåsen kommer att få stora miljökonsekvenser. Rullstensåsen renar och försörjer vatten till boende. Försörjer även sjöar och våtmarker. Förutsättningarna för detta kommer att förändras av det planerade bygget. Effekter av detta är bland annat dränage av markområden som påverkar skogsbruk, förorening och begränsad försörjning av vatten till brunnar, risk för dränage av förorenat vatten till Åbyälven.	I den hydrologiska utredning som bolaget låtit utföra framgår att det rör sig om stråk av svallsediment (grus). Påverkan på hydrologin redogörs för i bilaga C9 till MKB samt i MKB avsnitt 6.4.1
32c	Restriktionerna är många i naturreservatet, hur går det då att bygga vindkraft utan att påverka reservatet?	Länsstyrelsen Västerbotten och Naturvårdsverket har deltagit i samrådet. Bolaget har att förhålla sig till de av Länsstyrelsen beslutade reservatsföreskrifterna i planeringen av vindkraftsanläggningen. En mer utförlig beskrivning av Degerforshedens naturreservat finns i avsnitt 4.4 och 6.3.1 i upprättad MKB.
75	En eventuell etablering påverkar naturmiljön genom markanspråk för vindkraftverk med tillhörande vägar och anslutande elnät.	Bolaget har genomfört naturvärdes- och fågelinventeringar och artskyddsutredning för att kunna anpassa projektområdet, vägar och verksplaceringar för att minimera påverkan på naturmiljön.
18b	Naturvårdsverket konstaterar att projektområdet utgörs av ett ur naturvårdssynpunkt känsligt område och angränsar till naturreservatet och Natura 2000-området Degerforsheden. Det skyddade området utmärks främst av höga värden kopplat till naturskogsförhållanden, opåverkade våtmarker och ostördhet. Intill det skyddade området och inom projektområdet finns ytor omfattande VMI 1 och 2. Vindkraftsverk och tillhörande vägar orsakar fragmentering och habitatförluster, vilket riskerar att påverka känsliga artsamhällen inom dessa ytor, och Natura 2000-området negativt. Naturvårdsverket anser fortsatt att flera verk är på för nära avstånd till Natura 2000 området och naturreservatet Degerforsheden och att detta riskerar att orsaka betydande påverkan på de värden som avses att skyddas där. Den kommande miljökonsekvensbeskrivningen ska därför innehålla en beskrivning av verksamhetens eller åtgärdens konsekvenser för syftet med att bevara området, en redogörelse för de alternativ som har övervägts med en motivering till varför ett visst alternativ valts.	Bolaget har genomfört naturvärdesinventering och artskyddsutredning i de av Naturvårdsverket utpekade känsliga områdena. Inom projektområdet har lokaliseringen av vägar och vindkraftverk planerats för att undvika påverkan på känsliga naturmiljöer. Utförlig beskrivning av naturreservatet och Natura 2000-området vid Degerforsheden samt de bedömda konsekvenserna av planerad verksamhet finns i MKB avsnitt 6.3.1 samt 6.4.1. Där motiveras också varför nuvarande verksplacering och vägdragning valts baserat på ett resonemang kring behovet av buffertzon. Där finns också en beskrivning av områdena som omfattar VMI 1 och 2. Miljöeffektsbedömningen inkluderar en beskrivning av fragmentering och habitatförluster.

Tema och ID på yttranden	Yttrande	Åtgärd/hantering/bemötande från bolaget
	Det saknas för närvarande underlag för att bedöma skyddsavstånd till Degerforsheden. Ett skyddsavstånd till störningskänsliga arter i enlighet med Vindvals syn-tesrapport bör också utredas ytterligare. De komplet-teringar av tidigare inventeringar som bolaget avser att genomföra sommaren 2020 kommer att utgöra ett viktigt beslutsunderlag för tillämpningen av artskydds-förordningen i ärendet.	Bolegets resultat från tidigare inventeringar och den senast gjorda 2020 redovisas i upprättad MKB avsnitt 6.31. Redogörelse av skyddsavstånd till störningskänsliga arter redovisas i upprättad artskyddsutredning, bilaga C7 samt i MKB avsnitt 6.3.4.
32d	Läs vad länsstyrelsen skriver om vikten att bevara de värden som finns i Degerforshedens naturreservat. Fördärva inte värdefulla myrar och våtmarksområden, naturliga sjöar och skogar. Var rädd om det som en gång blivit Natura 2000 områden.	Bolaget har att förhålla sig till de av Länsstyrelsen beslutade reservatsföreskrifterna i planeringen av vindkraftsanläggningen. En mer utförlig beskrivning av Degerforshedens naturreservat finns i avsnitt 6.3.1 i MKB.
72	Vad innebär "att undvika naturvärdesobjekt i största möjliga mån"? Vilka naturvärden påverkas och hur?	Detta preciseras i ansökan och i de åtaganden som redovisas i avsnitt 6.3.1 i MKB. Principen är för närvarande att bolaget undviker naturvärdesobjekt som har högsta naturvärde (klass 1) och högt naturvärde (klass 2) och dialog men tillsynsmyndighet behöver ske om ingrepp ska göras i område av klass 3.
72	Har ni undersökt klimatologiska och atmosfäriska förändringar i området, till exempel mikroklimatet som blir varmare nära vindkraftverk eller att det uppstår en torka-effekt av verken?	Denna effekt bedöms vara marginell jämfört med exempelvis övrig förändrad markanvändning i området och har därför inte bedömts vara väsentlig att utreda.
57b	Ett uppvaknande av bolaget att minska antalet vindkraftverk, men det enda rätta är att lämna naturen opåverkad.	Den minskade omfattningen är ett resultat av genomförda utredningar och inkomna samrådsyttranden. Det är upp till Miljöprövningsdelegationen i Västerbotten att avgöra om tillräcklig hänsyn tagits till miljön.
25b	Skamligt att ej ta till vara på resursen detta levande vattendrag (Åbyälven) utgör och dess omgivande vackra natur. Istället för att exploatera – bevara området som ett skyddat naturområde till framtida generationer.	Påverkan på friluftslivet och fisket längs Åbyälven beskrivs i avsnitt 6.2.4. Åbyälven är skyddad enligt Natura 2000, och konsekvensbedömning finns i avsnitt 6.4.1 i MKB.
30	Det kan konstateras att aktuellt område innefattar värdefull och delvis känslig naturmiljö, men att anpassningar har gjorts genom placering av vindkraftverken utanför naturvärdesobjekt och identifierade skyddsområden för fåglar, samt till viss del i anslutning till befintliga vägar. Naturskyddsföreningen anser att anpassningarna och föreslagna skyddsåtgärder är bra.	Yttrandet ger stöd för de anpassningar som bolaget gjort till de identifierade naturvärdena.

Tema och ID på yttranden	Yttrande	Åtgärd/hantering/bemötande från bolaget
30	Genom sökning på Artportalen kan dock konstateras att även tretåig hackspett (NT) har observerats inom området (fynd senast från 2019). Det finns också ett antal intressanta fynd av naturvårdsarter registrerade, bl.a. ullticka (NT), skarp dropptaggsvamp (skoglig signalart), bronsbjon (skoglig signalart) och myskböck (skoglig signalart). Till kommande MKB ser vi därför ett behov av att följande punkter utreds vidare: • Skyddsåtgärd för artskydd, förslagsvis att avverkning av skog ska ske utanför fåglarnas häckningssäsong, som för de flesta arter infaller 1 april-31 juli. • Vad gäller påverkan från vägarna, så blir den ofta större än vad som syns på kartorna i och med förstärknings- och anläggningsarbeten samt att vägarna förmodligen behöver breddas då vindkraftverken ska transporteras ut. Eftersom naturvärdesobjekt med högt och påtagligt värde finns i direkt anslutning till vägarna, måste det säkerställas hur negativ påverkan på naturvärdesobjekten i samband med vägarbeten ska minskas. • Naturligtvis måste det säkerställas att ingen negativ påverkan sker på angränsande Degerforshedens naturreservat.	I avsnitt 6.3.4 i MKB och bilaga C7 redogörs för genomförd artskyddsutredning. avsnitt 6.3.1 och 6.3.4 i MKB redogörs för vilka skyddsåtgärder som kommer vidtas för att undvika påverkan på naturvärdesobjekt i nära anslutning till befintliga eller planerade vägar. En mer utförlig beskrivning av Degerforshedens naturreservat finns i avsnitt 6.3.1 i upprättad MKB.
16b	Det finns ett område som eventuellt är tänkt att utgöra en utökning av Degerforshedens naturreservat och som berör en del av det reviderade projektområdet. I det fall bolaget väljer att gå vidare med projektet behöver detta eventuella motstående intresse beskrivas i ansökan.	Genom den naturvärdesinventering som genomförts är kännedomen mycket god om de naturvärden som finns i området. I avsnitt 6.3.1 i MKB redogörs för miljöeffektsbedömning avseende naturmiljöer. Bedömningen innefattar konsekvenser på Degerforshedens naturreservat och de värden som motiverar en utökning av naturreservatet.
16b	Projektområdet ligger inom länsstyrelsens handlingsplan för grön infrastruktur. Områdena är dock inte så stora eller sammanhängande att de kan klassas som värdekärnor eller nätverk.	Bolaget tar med sig yttrandet i den vidare processen. I avsnitt 6.3.1 i MKB redogörs för områdets värde för grön infrastruktur.
20b	SGU:s allmänna riktlinjer bör beaktas	Avsnitt 3.3 och 6.5.3 i MKB redovisas hur bolaget beaktat dessa riktlinjer och vilka åtaganden de innebär.

Tema och ID på yttranden	Yttrande	Åtgärd/hantering/bemötande från bolaget
16a	VATTEN OCH VÅTMARK Det finns många opåverkade våtmarker inom projektområdet. Dessa är värdefulla och ingår även i Länsstyrelsens arbete med grön infrastruktur. Detta i samband med att området också är inom Åbyälvens avrinningsområde (N2000 & vattenförekomst) känns det därför angeläget att det framgår i kapitlet om miljökvalitetsnormer framgår hur de planerade åtgärderna påverkar vattenförekomstens status och kvalitetskrav.	Projektområdet har minskats och nuvarande projektområde innehåller betydligt färre våtmarker än det tidigare projektområdet. Avsnitt 6.4.1 i MKB beskriver hur den planerade verksamheten bedöms påverka vattenförekomstens status och kvalitetskrav. Bolaget har låtit genomföra en hydrologisk utredning, se bilaga C9 till MKB. Denna utredning redogör för nuvarande förhållanden, bedömer eventuell påverkan av verksamheten och ger förslag till skyddsåtgärder och undersökningar som kan bli aktuella inför byggprocessen.
16a, 32c	I samrådsprocessen har frågan om dricksvatten och dricksvattenådror kan riskera att bli förstörda av markarbeten utreds. Det är viktigt att grundvattenförekomst kontrolleras och att grundvattendelare och avrinningsområden beskrivs.	Bolaget har låtit genomföra en hydrologisk utredning, se bilaga C9 till MKB. Denna utredning redogör för nuvarande förhållanden, bedömer eventuell påverkan av verksamheten och ger förslag till skyddsåtgärder och undersökningar som kan bli aktuella inför byggprocessen.
16a	Vi anser att det kan vara bra om det finns en redovisning av tänkbara platser att ta ut vatten om en mobil betongstation ska sättas upp för gjutning av fundament.	Vattenförsörjningen i samband med byggskedet redovisas i den tekniska beskrivningen, bilaga B och avsnitt 6.3.5 till ansökan.
16a	Efter lärdom från Brännliden kan det vara bra att studera området under våren för att se var det finns speciellt sankta områden eller områden som översvämmas, och där det skulle kunna behöva vidtas åtgärder som betraktas som vattenverksamhet och kan leda till åtgärder som medför mindre påverkan.	Bolaget tar med sig informationen och kommer att beakta det vid fortsatt projektering. Se genomförd hydrologisk utredning, bilaga C9 till MKB.
18a	I projektområdets nordöstra del finns ett större sammanhängande våtmarkskomplex med höga och mycket höga naturvärden. Bl.a. biflöden från N2000 Åbyälven. Åbyälven är skyddad som en naturlig ström utan vattenkraftspåverkan och i Älven finns bl.a. lax, flodpärlmussla, stensimpa och utter. Degerforsheden i närområdet finns träd upp till 300 års ålder och flera rödlistade arter, naturskogsförhållanden och opåverkade myrmarker. Området är också intressant för friluftslivet.	Bolaget har låtit genomföra en hydrologisk utredning, se bilaga C9 till MKB. Denna utredning redogör för nuvarande förhållanden, bedömer eventuell påverkan av verksamheten och ger förslag till skyddsåtgärder och undersökningar som kan bli aktuella inför byggprocessen.

Tema och ID på yttranden	Yttrande	Åtgärd/hantering/bemötande från bolaget
24, 31, 32a, 32b, 32c, 34, 41a, 46a, 46b, 50, 53, 60b, 61, 63, 64, 65, 66, 69	Vi oroar oss för den eventuella påverkan på vårt dricksvatten som en etablering av en vindkraftspark medför, då många bybor inklusive oss har enskild brunn för dricksvatten från kalkkällor. Hur löser sig vattenfrågan om det blir brist? Hur påverkas vattentillgången och vem bär ansvar? Vem står för vattenprover?	Bolaget har låtit genomföra en hydrologisk utredning, se bilaga C9 till MKB. Denna utredning redogör för nuvarande förhållanden, bedömer eventuell påverkan av verksamheten och ger förslag till skyddsåtgärder och undersökningar som kan bli aktuella inför byggprocessen. Det är verksamhetsutövaren som bär ansvar i det fall det skulle ske en negativ påverkan på vattentillgången som en följd av den planerade vindkraftsanläggningen.
65	Är det sant att projektområdet inte berör någon grundvattentäkt? Grävs det i rullstensåsen är grundvattentäkten i fara.	Bolaget har låtit genomföra en hydrologisk utredning, se bilaga C9 till MKB. Denna utredning redogör för nuvarande förhållanden, bedömer eventuell påverkan av verksamheten och ger förslag till skyddsåtgärder och undersökningar som kan bli aktuella inför byggprocessen. Inga grundvattenförekomster finns inom det nya projektområdet. I projektområdets nordvästliga område förekommer stråk av svallsediment (grus), ej att förväxla med rullstensåsar som bildats av smältvattensediment från inlandsis.
24	Vi vill att fiskvandringen och vattennivåns påverkan i Åbyälven och påverkan på sjöar utreds samt flora och faunas påverkan vid anläggandet.	Bolaget har låtit genomföra en hydrologisk utredning, se bilaga C9 till MKB. Denna utredning redogör för nuvarande förhållanden, bedömer eventuell påverkan av verksamheten och ger förslag till skyddsåtgärder och undersökningar som kan bli aktuella inför byggprocessen. Miljöeffekterna för naturmiljön respektive yt- och grundvatten redovisas i avsnitt 6.3.1 respektive 6.4.1 i MKB.
25a, 54	För vattenförekomster bör följande redovisas: Påverkas hydrologin i området? Påverkas kemisk status och PH-värde på vatten som rinner från projektområdet till älven? Påverkas vatten som rinner från projektområdet till älven av grumling?	Bolaget har låtit genomföra en hydrologisk utredning, se bilaga C9 till MKB. Denna utredning redogör för nuvarande förhållanden, bedömer eventuell påverkan av verksamheten och ger förslag till skyddsåtgärder och undersökningar som kan bli aktuella inför byggprocessen. I avsnitt 6.4.1 i MKB beskrivs hur den planerade verksamheten bedöms påverka vattenförekomstens status och kvalitetskrav
25a, 28, 54	Redovisa eventuella fluktuerande skuggningar av vattenförekomster, eller om dessa går att undvika.	Denna effekt bedöms vara marginell jämfört med exempelvis övrig förändrad markanvändning i området och har därför inte bedömts vara väsentlig att utreda. Bolaget har gjort skuggberäkningar som redovisas i bilaga C12 till MKB. För skuggor finns endast rekommendationer avseende bostäder.

Tema och ID på yttranden	Yttrande	Åtgärd/hantering/bemötande från bolaget
28	Bolaget måste redovisa förändrade flöden och hur de ska förhindra påverkan från denna förändring. All markaktivitet i form av grävning och schaktning kommer att försämra vattenkvaliteten i området. Här måste bolaget redovisa hur vattenparametrar som exempelvis kväve, fosfor, tungmetaller, pH och alkalinitet förändras och hur bolaget kan säkerställa god vattenkvalité under byggnation och drift av parken.	Avsnitt 6.4.1 i MKB beskriver hur den planerade verksamheten bedöms påverka vattenförekomstens status och kvalitetskrav.
29, 32c	Höga naturvärden finns vid sjöar och våtmarker. Vår oro är att markarbeten kommer under byggnation kommer att försämra förutsättningarna för dessa unika områden så att de tar skada.	Bolaget har genomfört naturvärdes- och fågelinventeringar och artskyddsutredning och anpassat projektområdet, vägar och verksplaceringar för att minimera påverkan på naturmiljön.
45	Stavsjön som via Stavsjöbäcken rinner ut i Åbyälven ska tydliggöras i underlaget och ingå i framtida bedömningar med åtgärder.	Baserat på den hydrologiska utredningen bedöms inte Stavsjön påverkas av den aktuella, reducerade vindkraftverksamheten, bilaga C9 till MKB.
46a	Det utpekade området består av ett myller av våtmarker. Många sjöar har sitt ursprung i dessa marker. De är viktiga för många fåglar, till exempel spelplats för skogshöns. Enligt riksdagens definition i miljökvalitetsmålen ska våtmarkernas ekologiska och vattenhushållande funktion i landskapet bibehållas och värdefulla våtmarker bevaras för framtiden. Skadade våtmarker har en sämre förmåga att bland annat leverera viktiga ekosystemtjänster.	Bolaget har låtit genomföra naturvärdes- och fågelinventeringar och artskyddsutredning och anpassat projektområdet, vägar och verksplaceringar för att minimera påverkan på naturmiljön.
49	Hur grundvatten och vattendrag påverkas av vibrationer från vindkraftverken ska redovisas i MKB.	Denna effekt bedöms vara marginell jämfört med exempelvis övrig förändrad markanvändning i området och har därför inte bedömts vara väsentlig att utreda.
71b	Det krävs djupa förankringar, ca 50 meter. Det finns en oro för att grundvattnet kommer påverkas av dessa förankringar eftersom många har borrhållarbrunnar. Vill ha svar på vem som är ansvarig för försäkring om grundvattnet påverkas och om varje hushåll kommer ersättas om vattenförsörjningen påverkas.	Detta har utretts i den hydrologiska utredningen i bilaga C9. Vindkraftens gravitationsfundament når som mest 5 meter under marknivå. Vid förankring av vindkraftverken direkt på berg monteras fundamentet med bultkorgen på en avjämnad yta och sedan förankras själva fundamentet med stag/vajrar som gjuts fast i berget i borrhål på 15-25 m djup
60b	Ni har inte kartlagt rullstensåsens uppbyggnad eller inventerat brunnar. SGU:s gamla inventering av brunnar stämmer inte alls.	Det som under samrådet pekats ut som rullstensås har undersökts och i den hydrologiska utredningen (bilaga C9) anges att det rör sig om svallsediment(grus) och ej är en rullstensås. Bolaget har låtit genomföra en hydrologisk utredning, se bilaga C9 till MKB där det ingår en brunnsinventering.
32d	Våtmarkerna i området är viktiga för försörjningen av grundvatten och får inte förgiftas av betong och andra föroreningar vid eventuellt haveri.	Värdefulla våtmarker har undvikits i utformningen av vindkraftsanläggningen. se avsnitt 6.4.1 i MKB. Skyddsåtgärder för att minimera påverkan på våtmarker beskrivs i MKB avsnitt 6.4.1.

Tema och ID på yttranden	Yttrande	Åtgärd/hantering/bemötande från bolaget
32d	Vägen vid Degerforsheden behöver breddas, hur påverkar det våtmarker och sjöar – blir de torrlagda?	Vägarbeten kommer att utföras på ett sådant sätt att de inte påverkar hydrologin i de klassade våtmarkerna, se avsnitt 6.3.1 och 6.4.1 i MKB.
72	Har ni undersökt effekten på våtmarker om verk byggs i på eller i anslutning till dessa? Effekten på mikroklimatet, påverkan på djur och växter till exempel?	Miljöeffekterna på våtmarker och övrig naturmiljö beskrivs utförligt i avsnitt 6.3.1 och 6.4.1 i MKB, samt i den upprättade hydrologiska utredningen, se bilaga C9 till MKB.
46b	Kritisk till planerade vindkraftsbygget i ett område känt för sitt myller av våtmarker. På middagsmyran spelar Orre och tjäder på våren, hönorna ligger på ägg i utkanten av myrarna. I nästan varje myr häckar fåglar under sommaren; svanar, tranor, gäss och doppingar. Rikt på ripa och hönsfågel på Lång- och Sänkmyran. Finns stråk med orkidéer, både Skogsfru och Jungfru Marie Nycklar. Djurlivet är rikt och liknar en urskog.	Bolaget har låtit genomföra naturvärdes- och fågelinventeringar och artskyddsutredning och anpassat projektområdet, vägar och verksplaceringar för att minimera påverkan på naturmiljön.
46c	Finns konsekvensbeskrivning och åtgärdsplan för påverkan på brunnar för enskild vattenförsörjning?	Bolaget har låtit genomföra en hydrologisk utredning, se bilaga C9 till MKB. Denna utredning redogör för nuvarande förhållanden, bedömer eventuell påverkan av verksamheten och ger förslag till skyddsåtgärder och undersökningar som kan bli aktuella inför byggprocessen. Med det reducerade projektområdet bedöms inte vattenförsörjningen påverkas.
46c	Finns redogörelse för kalkällor och ekosystem som kommer att påverkas och åtgärdsplan för detta?	Bolaget har låtit genomföra en hydrologisk utredning, se bilaga C9 till MKB. Denna utredning redogör för nuvarande förhållanden, bedömer eventuell påverkan av verksamheten och ger förslag till skyddsåtgärder och undersökningar som kan bli aktuella inför byggprocessen. Med det reducerade projektområdet bedöms inte vattenförsörjningen påverkas. Påverkan på naturmiljön och hydrologi beskrivs i avsnitt 6.3.1 respektive 6.4.1 i MKB.

Tema och ID på yttranden	Yttrande	Åtgärd/hantering/bemötande från bolaget
14b	Länsstyrelsen menar att en hydrologisk analys bör göras i verksamhetsområdet inför framtagandet av miljökonsekvensbeskrivningen. Anledningen till detta är att det vid tillsyn av anläggningsarbeten av vindkraftparker i länet har upptäckts att det ofta saknas kunskap om hydrologin i området vilket orsakat onödig miljöpåverkan på myrområden framförallt vid anläggandet av vägar. Storskalig exploatering kan leda till hydrologiska störningar som minskar våtmarkernas naturvärden och förmåga att leverera ekosystemtjänster såsom vattenhushållning, grundvattenkvalitet mm. Av den anledningen är det extra viktigt att ha kunskap om de hydrologiska förhållandena vid projekteringen. Det är även viktigt att redogöra för hur ni ska tillse att detaljprojekteringen blir så anpassad som möjligt till de hydrologiska förhållandena för att minimera påverkan på våtmarker och vattendrag. Det är även viktigt att beskriva stoppområden som undantas exploatering till skydd för naturvärden. Ni bör även beskriva hur ni tänker säkerställa att våtmarkerna/naturvärden inte påverkas av vägbyggnation/breddning av väg i trånga passager.	En hydrologisk utredning som beskriver eventuell påverkan på både yt- och grundvattnet i området har upprättats. Utredningen beskriver förutsättningarna, påverkan, skyddsåtgärder och eventuellt behov av vidare undersökningarr i samband med detaljplaneringen. Upprättad hydrologisk utredning i bilaga X till MKB.
18a	NATUR LAND Naturvårdsverket anser att samtliga ytor som identifierats ha Mycket höga och Höga naturvärden ska undantas från exploatering och ha en skyddszon på minst 100 meter. Vi anser även att vindkraftverk och vägar inte bör uppföras närmare än 1000 m från Degerforsheden (naturreservat) samt att biflöden som ingår i Åbyälven ska undantas och en skyddszon om 100 m upprättas.	Inga vindkraftverk, vägar eller följdverksamheter placeras inom identifierade områden med högsta eller mycket höga (NVI-klass 1 och 2) naturvärden. En skyddszon på 100 meter gäller för området med högsta naturvärde (Klass 1). För eventuell placering av vindkraftverk närmare 100 meter från områden med mycket höga naturvärden ska dialog med ekologisk expertis och tillsynsmyndighet för att hitta en lösning som minimerar skadan på känsliga naturmiljöer. Närmsta föreslagna vindkraftverk ligger närmare än 1000 meter från Degerforshedens naturreservat. Beskrivning miljöeffekterna avseende Degerforsheden redogörs för i avsnitt 6.2.2, 6.2.3, 6.3.1, 6.4.1 och 6.4.3. Projektområdet ligger inom avrinningsområdet till Åbyälven dock utan att beröra några av dess biflöden.
43a, 43c	Naturmiljön påverkas genomgripande genom markanspråk för vindkraftverken med tillhörande vägar och anslutande elnät. Elnätsanslutningen mot överliggande regionala nät medför nyetablering av regionalt luftledningsnät och transformatorstation. Detta finns inte redovisat, men kommer att medföra betydande påverkan på markintrång och landskapsbild.	En beskrivning av påverkan på naturmiljön finns i avsnitt 6.3.1 i MKB. Elanslutningen beskrivs i bilaga B till ansökan och kommer att hanteras i en separat koncessionsansökan

Tema och ID på yttranden	Yttrande	Åtgärd/hantering/bemötande från bolaget
46a, 32c,	Degerforsheden Natura 2000-område blir hotat. Är detta okej att förstöra?	Länsstyrelsen Västerbotten och Naturvårdsverket har deltagit i samrådet. Bolaget har att förhålla sig till de av Länsstyrelsen beslutade reservatsföreskrifterna och bevarandeplanerna i planeringen av vindkraftsanläggningen. En mer utförlig beskrivning av Degerforshedens naturreservat och Natura 2000 finns i avsnitt 6.3.1 i upprättad MKB. Det är upp till Miljöprövningsdelegationen i Västerbotten att avgöra om tillräcklig hänsyn tagits till miljön.
46a	På vintern ses ofta mårddjur, rävar och lodjur på det utpekade området. De flesta djurarter är beroende av den sammanhängande mångfalden av vildmarksliknande karaktär som finns i området. Det vore en skam att förstöra detta område med varierande miljöer och tystnad för en vindkraftspark.	En artskyddsutredning, bilaga C8, är upprättad för området och beskrivs i avsnitt 6.3.4 i MKB.
49	Påverkan på natur och djur av markberedning, montering och ombyggnation av vägar ska redovisas i MKB.	Påverkan på naturmiljö beskrivs i avsnitt 6.3.1 i MKB. Påverkan på djurlivet beskrivs i MKB avsnitt 6.3.4.
51	Vi kunde aldrig drömma om att området norr om Källbomark skulle kunna vara lämpligt för vindkrafts-etablering. Detta eftersom området ligger mellan Degerforshedens naturreservat och Åbyälvens natura 2000 område, två områden med höga naturvärden. Naturen i det utpekade området är mycket speciellt med många sjöar, bäckar och våtmarker	Nuvarande projektområde är planerat i ett område som Skellefteå kommun pekat ut som lämpligt för vindbruk. I kapitel 2 i MKB beskrivs mer utförligt valet av lokalisering.
56	Norr om parken finns naturreservat, Åbyälven som rinner genom byn är klassad som Natura 2000.	Länsstyrelsen Västerbotten och Naturvårdsverket har deltagit i samrådet. Bolaget har att förhålla sig till av Länsstyrelsen beslutade bevarandeplaner i planeringen av vindkraftsanläggningen. En mer utförlig beskrivning av Degerforshedens naturreservat och Åbyälven Natura 2000-område finns i avsnitt 6.3.1 respektive 6.4.1 i MKB.
32c	Straffbart att döda rovfåglar, men vindkraftverken dödar hundratals fridlysta arter av fågel och fladdermöss.	För att undvika negativ påverkan på fågellivet har flera inventeringar och utredningar genomförts. Konsekvenserna för fåglar och fladdermöss beskrivs mer utförligt i avsnitt 6.3.2 och 6.3.3 samt 6.3.4 i MKB.
72	Vilken ekologisk effekt ger avverkningsen av skogen inom projektområdet. Vad ger det för effekt på mikroklimatet.	Det stämmer att det behöver avverkas skog för vägar, uppställningsplatser och vindkraftverk och det kommer att påverka miljön på olika sätt och vi tar stor hänsyn till lokala naturvärden. Konsekvenserna beskrivs utförligt i miljökonsekvensbeskrivningen, avsnitt 6.3.1, men är små i jämförelse med det skogsbruk som sker i området idag.

Tema och ID på yttranden	Yttrande	Åtgärd/hantering/bemötande från bolaget
46c	Redovisning av sulfatjordar och hur grävning/schaktning skulle kunna innebära negativa konsekvenser avseende vattenförsörjningen? Finns en redovisning och åtgärdsplan för detta?	SGU har deltagit i samrådsprocessen och avseende mak och jord är det främst förekomst av sura sulfatjordar som skulle kunna utföra en risk vid byggnation. Enligt SGU:s karttjänst finns ingen risk för att nuvarande utformning påverkar sura sulfatjordar.
46c	Saknar en redovisning av de geologiska naturvärdena och hänsyn till dessa?	Geologin och dess naturvärden ingår i den bedömning som görs inom naturvärdesinventeringarna, och även i förslagen till anpassningar och skyddsåtgärder, se MKB avsnitt 6.3.1.
46c	Saknar redogörelsen om risken för strålning från radongas. Det är vanligt förekommande i sandiga jordar och rullstensåsar som finns inom projektområdet nu.	Liksom i stora delar av Skellefteå kommun finns områden med lokala förekomster av högradonmark även nära Källbomark. Strålningsrisken bedöms av SGU som obefintlig. Det beror på låg besöksfrekvens i området, det kommer ej byggas bostadshus i området och massor från området kommer inte användas i samband med husbyggnation. Med anledning av detta har det därför inte bedömts vara väsentligt att utreda närmare.
14b	Utredningsområdet ligger intill Degerforshedens naturreservat och Natura 2000-område. Degerforsheden och intilliggande våtmarker är även av riksintresse för naturvård enligt 3 kap. 6 § miljöbalken. Vindkraftverk i direkt anslutning till skyddade områden/värdefull natur kommer sannolikt att förta de skyddade områdenas upplevelsevärden, vilket ni behöver beskriva och bedöma i kommande handlingar. Det är viktigt att fånga upp en eventuell etablerings påverkan på de skyddade områdena med utgångspunkt i syftet med skyddet.	Påverkan på upplevelsevärdena för Degerforshedens Natura 2000-område beskrivs i avsnitt 6.3.1 i MKB.
15	ÅBYÄLVEN NATURA 2000 Påverkan och försiktighetsåtgärder gällande Åbyälven bör beskrivas varvid en bedömning av konsekvenserna ska redovisas.	En del i hänsynstagandet för Åbyälven är det minskade projektområdet. En hydrologisk utredning har upprättats, se bilaga C9 till MKB. Påverkan på och Hänsyns- och skyddsåtgärder för hydrologin i området beskrivs i MKB avsnitt 6.4.1 i MKB.
24	Åby älvdal ligger i nära anslutning till vindkraftparken. Eftersom alla älvdalar är framtagna riksintresse för etablering av bl.a. vindkraft bör detta utredas.	Projektområdet ligger inom avrinningsområdet till Åbyälven dock utan att beröra några av dess biflöden. En hydrologisk utredning har upprättats, se bilaga C9 till MKB. I avsnitt 6.4.1 i MKB beskrivs påverkan på Åbyälven som Natura 2000. Bedömningen är att vindkraftsanläggningen inte kommer att ha någon betydande miljöeffekt på Åbyälven och dess bevarandevärden.
28	Området tillhör ett Natura 2000-område med den unika oreglerade Åbyälven och dess biflöden. Därför anser FVO att det är direkt olämpligt att bygga vindkraftparken.	Åbyälven och dess biflöden berör inte projektområdet. I avsnitt 6.4.1 i MKB beskrivs påverkan på Åbyälven som Natura 2000. Bedömningen är att vindkraftsanläggningen inte kommer att ha någon betydande miljöeffekt på Åbyälven och dess bevarandevärden.

Tema och ID på yttranden	Yttrande	Åtgärd/hantering/bemötande från bolaget
32	Hur kommer Åbyälven med goda fiskemöjligheter, flodpärlmusslor och ädelfiskar att påverkas?	Bedömningen är att vindkraftsanläggningen inte kommer att ha någon betydande miljöeffekt på Åbyälven och dess bevarandevärden, se avsnitt 6.4.1 i MKB.
46d	Åbyälven kommer att torrläggas vid bygge.	Bedömningen är att vindkraftsanläggningen inte kommer att ha någon betydande miljöeffekt på Åbyälven och dess bevarandevärden, se avsnitt 6.4.1 i MKB.
14b	Inom utredningsområdet för Källbomark finns våtmarker med vissa till höga naturvärden och mindre vattenytor och vattendrag som är utpekade som Natura 2000-område Åbyälven. Åbyälven med tillhörande käll- och biflöden är även utpekade som riksintresse för skyddade vattendrag. Utredningsområdet ligger inom en utpekad värdestrakt för våtmarker (Åbyälven).	Bolaget tar med sig informationen. En hydrologisk utredning har upprättats, se bilaga C9 till MKB. Påvekan på hydrologin i området beskrivs i MKB avsnitt 6.4.1.
14a	FÅGEL Det behöver utredas vilka kungsörnsrevir som finns i området och vilka boplatser för kungsörn som finns inom 6 kilometer från projektområdet.	Bolaget har genomfört en kungsörnsinventering och utredning av kungsörnsförekomsten i området, bilaga C4 till MKB. Det finns inga kända kungsörnsrevir inom 6 kilometer från projektområdet.
14a	Det behöver utredas i vilka tjärnar smålom förekommer och hur flygstråken till födosöksområdena ser ut.	En inventering och utredning har gjorts för smålom, se bilaga C3 till MKB. En mer detaljerad beskrivning finns i upprättad MKB avsnitt 6.3.2 samt 6.3.4.
15	Påverkan och försiktighetsåtgärder gällande fåglar och fladdermöss bör beskrivas varvid en bedömning av konsekvenserna ska redovisas. Fågelinventeringarna från 2015 behöver aktualiseras för att konsekvensbedömningarna ska få större tillförlitlighet.	Inventering och utredning av fladdermöss och fåglar har utförts och redogörs för i MKB avsnitt 6.3.2 och 6.3.3 samt 6.3.4.
27	Hur förhåller sig dessa planer till den stora parken vid Markbygden, blir det inte en accelererad barriäreffekt som menligt kan påverka flyttande fågel? Finns det någon välgrundad undersökning som beaktar denna frågeställning om accelererad barriäreffekt? Vi skulle tacksamt emotse en sådan undersökning för att bättre ta ställning till de aktuella planerna.	Det aktuella, reducerade projektområdet omfattas inte av några viktigare stråk för flyttande fåglar. Avståndet till Markbygdens östligaste spets från Källbomark, ca 20 km, gör också att det inte uppstår någon kumulativ påverkan på flyttande fåglar. Källbomark kan därför utredas enskilt från Markbygden i denna fråga, se avsnitt 6.3.2 samt 6.3.4 i MKB.
29, 53, 56, 67	Det finns observationer av örn i området	En örninventering har utförts, se bilaga C4 samt avsnitt 6.3.2 i MKB.
32, 71b	Det finns ett rikt fågelliv med rovfåglar, hönsfåglar och småfåglar där vindkraftverken planeras.	Inventering och utredning av fågellivet har utförts och redogörs för i MKB avsnitt 6.3.2.
32	Blinkande ljus stör nattflygande fåglar och annat vilt.	Vindkraftverkens hinderbelysning bedöms inte innebära någon betydande miljöeffekt för fåglar, fladdermöss eller annan fauna, se avsnitt 6.3.2 och 6.3.4 i MKB.

Tema och ID på yttranden	Yttrande	Åtgärd/hantering/bemötande från bolaget
44	I området finns ett antal fridlysta rovfåglar som kungsörn, duvhök, ormråk och ev. fiskgjuse. Även fladdermöss finns i området.	Inventering och utredning av fladdermöss och fåglar har utförts och redogörs för i MKB avsnitt 6.3.3 och 6.3.2 samt 6.3.4.
45	Det finns ett rikt fågelliv på Stavsjön, som är en naturlig vistelseplats för många arter. Här finns t.ex. tranor, orrar, hägrar. Detta ska tydliggöras i underlaget och ingå i framtida bedömningar med åtgärder Även ur artskyddssynpunkt ska Stavsjön beaktas.	Inventering och utredning av fågellivet har utförts och redogörs för i MKB avsnitt 6.3.2 samt 6.3.4. Det minskade projektområdet gör att nuvarande planerade projektområdet ligger som närmast cirka 1 kilometer från Stavsjön.
32b	Vi har ett rikt fågelliv med rovfåglar, tranor, ugglor och skogshöns. Här finns även fladdermöss och insekter som minskar drastiskt i antal.	Inventering och utredning av fladdermöss och fåglar har utförts och redogörs för i MKB avsnitt 6.3.2 och 6.3.3 samt 6.3.4.
31b	Många fåglar har sin inflygning över Källbomark.	Inom ramen för utförda inventeringar fågel har vägar för födosök och transport kunnat kartläggas. OX2 har i dialog med Ecogain kommit fram till hur projektområdet kan anpassas för att inte utgöra ett hinder/barriäreffekt. Den största skillnaden jämfört med det tidigare projektområdet är att områden mot kusten i öster och Finnträsket i väster nu undantagits från projektområdet. Dessa områden är viktiga för flera sträckande fåglar. En mer detaljerad beskrivning finns i MKB avsnitt 6.3.2 samt 6.3.4.
76a	Risk för att fåglar och fladdermöss dödas av vindkraftverken. Rotorbladen håller hastigheter upp till 350km/h, inte ens skickliga flygare kan undvika dem.	Inventering och utredning av fåglar har utförts, påverkan och konsekvenser för både fågel och fladdermöss redogörs för i MKB avsnitt 6.3.2 och 6.3.3, samt 6.3.4.
76a	Vindkraftverk innebär att vindkraftverken fungerar som hinder för förbipasserande fåglar. Det kan leda till längre transportvägar under flytt, häckning eller födosök. Det innebär i sin tur att fåglarnas energiförbrukning ökar, vilket kan påverka innebära allt från små korrigeringar av flygväg till att fåglar utestängs från vissa områden.	Inom ramen för utförda inventeringar fågel har vägar för födosök och transport kunnat kartläggas. OX2 har i dialog med Ecogain kommit fram till hur projektområdet kan anpassas för att inte utgöra ett hinder/barriäreffekt. Den största skillnaden jämfört med det tidigare projektområdet är att områden mot kusten i öster och Finnträsket i väster nu undantagits från projektområdet. Dessa områden är viktiga för flera sträckande fåglar. En mer detaljerad beskrivning finns i MKB avsnitt 6.3.2 samt 6.3.4.
76a	Etablering av vindkraft innebär biotopförluster och fragmentering av. Biotoper för störningskänsliga arter. Många arter undviker områden i anslutning till vindkraftverk, det kan påverka häckning- och födosöksområden samt spel- och rastplatser negativt.	Genom att inventera området (bilaga C3) har det varit möjligt att klassificera områden som är av särskild betydelse för den biologiska mångfalden och som därav ska undantas från exploatering så som vägar och verksplaceringar. En artskyddsutredning för området har upprättats och redogörs för i MKB avsnitt 6.3.4.

Tema och ID på yttranden	Yttrande	Åtgärd/hantering/bemötande från bolaget
Samråds-möte 1 2020	Gör ni uppföljningsstudier när vindkraftverken är byggda? Vad händer om man ser negativa konsekvenser? River man vindkraftverken?	Planerad uppföljning och kontroll av miljöeffekterna beskrivs i kapitel 8 i MKB. I miljötillståndet kan det ställas villkor på uppföljning på vissa arter, det vanliga är örn och andra rovfåglar. OX2 har aldrig varit med om att sådan stor negativ påverkan uppkommit så att vindkraftverk skulle behöva nedmonteras. Ibland kan tillsynsmyndigheten komma med åtgärder, till exempel stänga av verk under vissa tider.
Samråds-möte 2 2020	Förvånad över resultatet från rovfågelinventeringen. Vi som bor här ser betydligt fler rovfåglar.	Det är troligt att närboende observerat rovfåglar i området. Inom ramen för utförda inventeringar fågel har vägar för födosök och transport kunnat kartläggas och projektområdet anpassats efter dessa resultat.
14a	FLADDERMUS 4 av 9 konstaterade fladdermusarter i Västerbotten har observerats i Skellefteå kommun och det finns indikationer på fler förekommande. Fladdermusinventeringen som ska genomföras 2019 ska täcka både yngelperioden och migrationsperioden (minst slutet av September).	Området inventerades under två perioder, omfattande åtta respektive tolv nätter i slutet av juli samt början av september (totalt 21 inventeringsnätter, 30/7–7/8 samt 31/8–12/9, 2019). Valet av nätter för migrationsperioden baserades på experternas kunskap om områdets förutsättningar.
32, 60a, 65	Fladdermöss finns i området.	Inventering och utredning av fladdermöss har utförts, påverkan och konsekvenser för fladdermöss redogörs för i MKB avsnitt 6.3.3 samt 6.3.4.
71b	Vindkraftverk genererar störande ljud och kan vara farliga för fåglar, fladdermöss och insekter.	Inventering och utredning av fladdermöss har utförts, påverkan och konsekvenser för fladdermöss redogörs för i MKB avsnitt 6.3.3 samt 6.3.4.
Samråds-möte 2 2020	När det gäller inventeringarna av fågel och fladdermöss så ger ju dessa endast en ögonblicksbild. Hur kan ni vara säkra på att ni inte missat något?	Inventeringsmetoder beaktar att man gör inventeringarna vid rätt tidpunkter.
24	ÖVRIGT ARTER I Gagsmark med omnejd finns ett rikt fågel- och djurliv. 1997 års inventeringar bör uppdateras och beaktas inför etableringen.	Inventering och utredningar av naturmiljön och fågellivet har genomförts, resultat från dessa redovisas i MKB avsnitt 6.3. .
35	Djur- och naturliv förstörs av vindkraftsparken. Svanarna, tranorna, rådjuren, älgarna, fiskarna och alla andra djur kommer att påverkas.	Inventering och utredningar av naturmiljön och fågellivet har genomförts, bedömd påverkan och konsekvenser redovisas i MKB avsnitt 6.3.1, 6.3.2 och 6.3.4.
39, 59	Varför vill ni förstöra den fina natur- och djurliv vi har här? Det finns väldigt många studier på vad vindkraftverk förändrar, både djur och natur på grund av buller och vibrationer.	Inventering och utredningar av naturmiljön och fågellivet har genomförts, bedömd påverkan och konsekvenser redovisas i MKB avsnitt 6.3.1, 6.3.2 och 6.3.4.
46a	Hos djur har man sett stress som följd av ljud- och ljus från vindkraft i studier. Som en följd av stressen flyktbeteenden hos älg och rådjur, sköra fåglar och lägre produktion.	En artskyddsutredning har genomförts i området, bedömd påverkan och konsekvenser redovisas i MKB avsnitt 6.3.4.

Tema och ID på yttranden	Yttrande	Åtgärd/hantering/bemötande från bolaget
14a	De skadelidande åtgärderna för kulturmiljö som förslås behöver anpassas efter vad som kommer fram i kulturmiljöutredningen. Även kumulativa effekter behöver belysas och beskrivas.	En kulturmiljöutredning har upprättats, se bilaga x. En hänsynsåtgärd som vidtagits är att minska projektområdet, en mer detaljerad beskrivning av kulturmiljön finns i MKB avsnitt xx.
14a	Trots att verkens totalhöjd har fördubblats är hänsynsavståndet till bebyggelse samma. Detta bör belysas i MKB.	En kulturmiljöutredning har upprättats, se bilaga C8. En hänsynsåtgärd som vidtagits är att minska projektområdet, en mer detaljerad beskrivning av kulturmiljön finns i MKB avsnitt 6.4.4.
15	Utöver Riksintresset Jävre ska Mellanbodarna, Hemmingsmark samt eventuellt Piteå Stenskar redovisas gällande påverkan. Alla bedömningar ska även motiveras i MKB.	Påverkan på riksintresset Jävre, Mellanbodarna, Hemmingsmark och Piteå Stenskar redovisas i MKB avsnitt 6.4.3.
24	I Gagsmark finns fornlämningar, labrynter, rullstensåsar och den gamla Källbomarksvägen.	En kulturmiljöutredning har upprättats, se bilaga C8. En detaljerad beskrivning av kulturmiljön finns i MKB avsnitt 6.4.4.
32, 47	Det finns fornlämningar och rullstensåsar i området.	En kulturmiljöutredning har upprättats, se bilaga C8. En detaljerad beskrivning av kulturmiljön finns i MKB avsnitt 6.4.4.
43a, 43c	Området är en kulturbygd i Åbyälvens dalgång med kulturmiljöer som Åbyn, Källbomark och Gagsmark. Etableringen medför betydande påverkan på landskapsbilden i byarna.	Enligt den kulturmiljöutredning som gjorts är slutsatsen att den planerade vindkraftsanläggningen innebär en obetydlig konsekvens för kulturmiljön. Beskrivning av landskapsbild finns i MKB avsnitt 6.4.3.
46a	Runmärken och fornlämningar finns på flera ställen i det aktuella området. Enligt naturminneslagen är det "en nationell angelägenhet att skydda naturmiljön. Ansvar för detta delas av alla." Så även i detta fall, antar jag?	En kulturmiljöutredning har upprättats, se bilaga C8. En hänsynsåtgärd som vidtagits är att minska projektområdet och inom befintligt projektområde finns endast ett registrerat kulturminne en "Övrig kulturhistorisk lämning". En detaljerad beskrivning av kulturmiljön finns i MKB avsnitt 6.4.4.
46a	Ett kulturarv försvinner, bara för att privata aktörer (OX2) ska få tjäna pengar.	Enligt den kulturmiljöutredning som gjorts är slutsatsen att den planerade vindkraftsanläggningen innebär en obetydlig konsekvens för kulturmiljön
61, 64	Kulturvärden som kolmilor och tjärdalar finns.	En kulturmiljöutredning har upprättats, se bilaga C8. En hänsynsåtgärd som vidtagits är att minska projektområdet och inom befintligt projektområde finns endast ett registrerat kulturminne en "Övrig kulturhistorisk lämning". En detaljerad beskrivning av kulturmiljön finns i MKB avsnitt 6.4.4.
16b	Med den nya utformningen av projektområdet kommer en lämning benämnd Byske 420:1 (L1939:9249 i nya Fornsök), att hamna inom vindkraftsområdets gränser. Det behöver beskrivas om något av verken kan hamna nära eller t.o.m. på fornlämningen.	I nuvarande utformning ligger lämningen Byske 420:1 (L1939:9249) precis utanför projektområdet. Inom projektområdet ligger en "Övrig kulturhistorisk lämning" benämnd L2019:4441. Inga vägar eller verkspaceringar är planerade närmare ca 250 meter från lämningen.

Tema och ID på yttranden	Yttrande	Åtgärd/hantering/bemötande från bolaget
14b	Det är positivt att man reducerat antalet verk i vindparken, vilket innebär en mindre negativ påverkan på kulturmiljöerna i Gagsmark och Källbomark. Ni ska ta hänsyn till den stenugn inom området som registrerades vid den arkeologiska utredningen och ni ska beskriva hur ni säkerställer att den inte kommer till skada.	En kulturmiljöutredning är upprättad, se bilaga C8. En detaljerad beskrivning av kulturmiljön och hur skada på den stegnugn som finns inom projektområdet beskrivs i MKB avsnitt 6.4.4.
16a	LANDSKAPSBILD På grund av vindkraftverk med hög höjd behövs en tydlig beskrivning av påverkan på landskapsbilden och synbarheten. Vore också bra med jämförande montage från de närmaste platserna med exempelvis 250 m höga verk.	Beskrivning av påverkan på landskapsbilden redogörs för i MKB avsnitt. Inga jämförande montage med 250 meter höga verk har gjorts.
17a, 17b	Det bör göras synlighetsanalyser samt fotomontage som visar hur vindkraftverken kan komma att synas från Piteå kommun med utgångspunkt från bebyggelse, friluftsliv eller andra platser där människor befinner sig.	Fotomontage har tagits fram från Piteå kommun från Jävre motionsspår. En fördjupad synbarhetsanalys har tagits fram för att beskriva påverkan på platser med bebyggelse, friluftsliv och andra platser där människor befinner sig har upprättats. I avsnitt 6.4.3 i MBK redogörs för detta.
41a	Höjden på vindsnurrorna i kombination med närheten till bebyggelse kommer att innebära att de boende och fritidsboende möts av en vägg av vindsnurror när man kommer ut på sin tomt.	Antalet verk har minskat betydande från första tillfället för samråd till nuvarande layout, från 47 till 9 verk. Landskapsbilden beskrivs närmare i avsnitt 6.4.3 i MKB.
35, 41b, 43a, 43c, 46a, 56, 58, 63, 75	Etableringen medför ett betydande visuellt intrång och påverkar/förstör landskapsbilden och utsikten.	Antalet verk har minskat betydande från första tillfället för samråd till nuvarande layout, från 47 till 9 verk. Landskapsbilden beskrivs närmare i avsnitt 6.4.3 i MKB.
53	Vindkraftverken påverkar utsikten och förstör upplevelsen av ostördhet. Eftersom Källbomark består av stora delar öppen jordbruksmark mot hela södra sidan av projektområdet kommer vindkraftverken framträda kraftigt.	Det visuella synintrycket har redovisats med hjälp av fotomontage från representativa platser i närområdet, se bilaga C15 till MKB.
55, 56b	Önskar fotomontage från min fastighet i Källbomark	Det visuella synintrycket har redovisats med hjälp av fotomontage från representativa platser i närområdet, se bilaga C15 till MKB. Inga fotomontage från specifika fastigheter har gjorts.
68a	Vindkraftverk behöver inte alltid se så illa ut men de fotomontage som visades på samrådsmötet var såg inte bra ut, det är alldeles för många vindkraftverk. Ingen vill ha detta som sin granne.	Antalet verk har minskat betydande från första tillfället för samråd till nuvarande layout, från 47 till 9 verk. Det visuella synintrycket för nuvarande projektområde redovisas med hjälp av fotomontage från representativa platser i närområdet, se bilaga C15 till MKB. Landskapsbilden beskrivs närmare i avsnitt 6.4.3 i MKB.

Tema och ID på yttranden	Yttrande	Åtgärd/hantering/bemötande från bolaget
16a	LJUD, LJUS, SKUGGA Ljud- och skuggberäkningar bör säkerställas att de blir rättvisande för 290 m höga verk. Det vore också bra att som jämförelse kunna se var 40 dBA-gränsen går för bostäder. En vindros i MKB är bra att inkludera, där fördelningen av vindriktningen över året eller statistikperiod av några år ingår, för högre säkerhet i resultat och en uppfattning om hur ljudet kommer spridas.	Ljudberäkningar för 290 meter höga verk har genomförts och redogörs för i MKB avsnitt 6.2.2.
	Eftersom det finns många bostäder i närområdet till den planerade vindkraftparken är det viktigt att det finns en redovisning av uppskattat antal transporter samt en karta som visar troliga eller åtminstone möjliga transportvägar samt miljöpåverkan.	Det nya projektområdet har anpassats för att minska påverkan av transporter och trafik genom Källbomark och närliggande byar. Tillfartsvägen till projektområdet kommer att ansluta direkt vid E4 via den så kallade Gagsmarksvägen, se avsnitt 3.2 i MKB. Inom projektområdet kommer de befintliga skogsbilvägarna att utnyttjas i så stor utsträckning som möjligt, de få nya vägarna som planeras kommer att vara förlagda utan genomfartsvägar till Källbomark.
17a, 17b	Piteå kommun befarar att vindkraftsetableringen kan få en negativ påverkan på boende i kommunen och att även skärgårdsmiljön kan komma att påverkas negativt. Det bör undersökas vilka bostäder, bostadsområden samt övriga områden där människor vistas som påverkas av vindkraftverkens hinderbelysning, med avseende på Piteå kommun.	En synbarhetsanalys för hinderljus har tagits fram, utredning av påverkan av hur bostadsområden och andra områden där människor (avseende Piteå kommun) utreds i MKB avsnitt 6.4.3.
24	Det lågfrekventa ljudet från vindkraftverken måste utredas noggrant och i samråd med boende innan byggnationen skett.	Avsnitt 6.2.2 i MKB redogör för påverkan av ljud.
25a, 31, 54	Vilka krav på hinderbelysning kommer att gälla?	Vindkraftverken kommer att markeras enligt rådande föreskrifter från Transportstyrelsen. Vindkraftverk >150 meter totalhöjd ska markeras med vit färg och högintensivt vitt blinkande ljus. För vindkraftverk i grupp kan i vissa fall endast verk i en yttre zon markeras med vitt blinkande ljus, övriga i mitten med lågintensivt fast rött ljus. För placeringen av hinderljusen kommer beslut inhämtas från Transportstyrelsen i varje enskilt fall.

Tema och ID på yttranden	Yttrande	Åtgärd/hantering/bemötande från bolaget
24	Hur kommer vindkraftverkens varningsljus påverka hälsan och möjligheten att uppleva mörker, norrsken och stjärnhimlen? Det finns befintliga studier på hur stjärnhimmel påverkas av runtstående ljus.	Varningsljusen är monterade högt uppe och avger ett koncentrerat vitt ljus. Det lyser inte upp omgivningen som gatlyktor eller dylikt utan är designat för att inkommande flygplan lätt ska se verken. Ljuset är heller inte konstant utan aktiveras i intervaller. Ljusstyrkan regleras efter omgivande ljusnivå med starkare ljus på dagen, svagare i skymning och gryning och svagast på natten. Påverkan från hinderbelysningen redovisas i MKB avsnitt 6.4.3.
32, 41a, 44 46a	Naturskön utsikt, norrsken och klar stjärnhimmel kommer att förstöras av blinkande ljus.	En synbarhetsanalys för hinderbelysningen har tagits fram och påverkan utreds i avsnitt 6.4.3 i MKB.
24	Hur ljud- och ljusförhållanden påverkas i områdets topografi ska ingå i analysen.	Hänsyn till områdets topografi ingår i analyser av ljud- och ljudförhållanden.
25a, 54	Är det möjligt att ställa krav på ljudnivå som gäller för tysta områden, det vill säga 30 dB?	Det är länsstyrelsen som ställer krav på ljudnivå genom villkor i tillståndet. Men nuvarande utformning uppgår högsta ljudet vid bostadshus till 30,1dbA.
31	Hur mycket buller förväntas? Varierar buller med vindhastighet? Hur påverkar buller och lågfrekvent ljud människor?	Avsnitt 6.2.2 i MKB redogör för påverkan av ljud.
35, 39, 48	Blinkande ljus stör dag och natt och passar inte in i omgivningen.	En synbarhetsanalys för hinderbelysningen har tagits fram och påverkan utreds i avsnitt 6.3.4 i MKB.
36	Har hört att det irriterande ljuset från masterna kan ersättas med en sorts transponder i stället, för att varna flygtrafiken m.m. Är det någon sanning i detta?	Det finns lösningar med transponder men denna teknik godkänns i dagsläget inte av Försvarsmakten för användning i vindkraftsparker.
39	Jag är inte intresserad av att höra buller och känna vibrationer från vindkraftverken.	Avsnitt 6.2.2 i MKB redogör för påverkan av ljud.
31b, 32b, 40, 48, 56, 59, 66, 74	Befarar att ljus och ljud från snurrorna kommer att bli påfrestande/störande.	Avsnitt 6.2.2 respektive 6.4.3 i MKB redogör för påverkan av ljud respektive ljus.
41a	När man planerar för en vindkraftpark i ett område med bebyggelse i en direkt närhet, tycker vi att det är direkt olämpligt att planera för vindsnurror med en höjd på 290 meter. Det blir störande visuellt och risken för oljud ökar. I Källbomark är dessutom terrängen låg, vilket kommer att bidra till spridning av störande ljud. En oro i sammanhanget är det lågfrekventa ljudet som fortplantar sig i marken och vidare till de närmaste boende.	Avsnitt 6.2.2 och 6.4.3 i MKB redogör för påverkan av ljud respektive landskapsbild av planerad vindkraftsanläggning.
45	Föreslagen lokalisering ligger för nära Stavsjön. Ljud, skuggor och reflexer kommer att försämra möjligheter till vila och rekreation i området.	En hänsynsättgärd som vidtagits under samrådsprocessen är att minska projektområdet. Det innebär ett större avstånd till Stavsjön än i tidigare föreslagen utformning. I nuvarande utformning ligger projektområdet som närmast 1km från Stavsjön.

Tema och ID på yttranden	Yttrande	Åtgärd/hantering/bemötande från bolaget
45	Närmsta bebyggelse är 4 fastigheter med fritidshus ca 600 meter norr om projektområdet. Detta bör tydliggöras i underlaget och tas i beaktande för påverkan av ljud och skugga.	En hänsynsättgärd som vidtagits under samrådsprocessen är att minska projektområdet. Närmsta bostadshus ligger nu ca 2km från projektområdet. I beräkningarna för ljud och skugga beskrivs avståndet till närmsta bostadshus. Avsnitt 6.2.2 och 6.2.3 i MKB redogör för påverkan av ljud respektive skugga.
49	DB på olika avstånd, samt dB på olika avstånd med olika vindstyrkor som för ljudet mot en specifik punkt, ska redovisas i MKB.	Avsnitt 6.2.2 i MKB redogör för påverkan av ljud.
49	Tysta områden blir allt ovanligare. Detta tysta område skulle försvinna om man bygger vindkraftverk.	Avsnitt 6.2.2 i MKB redogör för påverkan av ljud.
49	Påverkan från lågfrekvent ljud på människor och djur, samt på vilket avstånd det lågfrekventa ljudet kan påverka, ska redovisas i MKB.	Lågfrekvent ljud hanteras i MKB avsnitt 6.2.2.
52b	Att ni inte med konkreta ord kan besvara frågor kring oro för ljudnivå när ni påstår er ha 15 års erfarenhet i branschen känns undermåligt. Det borde finnas åtminstone ett exempel att ge.	Vid samrådsmötet 2019 var inte alla utredningar färdigställda. Vid samrådsmötet 2019 deltog Akustikkonsulten AB för att kunna ge mer konkreta svar gällande ljud. Avsnitt 6.2.2 i MKB redogör för påverkan av ljud.
53	Ljudnivån ska enligt informationsmötet inte överstiga 40 decibel. Enligt Skellefteå kommun bör värdet 30 decibel inte överskridas i områden med lågt bakgrundsljud, och människor störs lättare i områden där man förväntar sig låga bullernivåer, t.ex. i friluftsområden.	Det är länsstyrelsen som ställer krav på ljudnivå genom villkor i tillståndet. Men nuvarande utformning uppgår högsta ljudet vid bostadshus till 30,1dbA.

Tema och ID på yttranden	Yttrande	Åtgärd/hantering/bemötande från bolaget
53	Enligt en artikel i läkartidningen är infraljud från vindkraftverk en möjlig hälsorisk och drygt 30 % av boende i närheten av vindkraftverk drabbas av vindkraftsrelaterade besvär.	Infraljud (1–20 Hz) från vindkraftverk är inte märkbart på nära håll och än mindre på de avstånd där bostäder är belägna. Det finns inga belägg för att infraljud vid dessa nivåer bidrar till bullerstörning eller har andra hälsoeffekter”. Källor är bl a en finsk studie publicerad (2020): Titel: <i>”Infraljud förklarar inte symptom som är förknippat med vindturbiner”</i>. I en rapport publicerad av Naturvårdsverket publicerade 2020-12-01 infraljud. Rapporten heter <i>”Vägledning om buller från vindkraftverk”</i> och där finns följande att läsa: <i>”Vindkraftverkens rotation ger upphov till infraljud som ofta ligger kring 1 Hertz och i det frekvensområdet krävs en nivå på cirka 120 dB för att man ska se en påverkan på människor. På de avstånd som krävs mellan vindkraftverk och bostäder i Sverige är nivån av infraljud från vindkraftverk betydligt lägre och det finns enligt Naturvårdsverkets bedömning ingen evidens för negativa hälsoeffekter orsakade av infraljud från vindkraftverk.”</i> Avsnitt 6.2.2 i MKB redogör för påverkan av ljud, inklusive infraljud.
60a	Att möta buller enligt myndighetens krav speglar inte verkligheten. Det är inte representativt för att mäta effekterna av pulserande, lågfrekventa ljud. Det finns få publicerade medicinska tidskrifter som beskriver påverkan från lågfrekvent ljud, men har gjort flertalet studier som visar att det påverkar människan mentalt med flera symptom. Det är oklart hur ute- och inomhusmiljö kommer bli med pulserande ljud som fortplantar sig i byggnader.	Infraljud (1–20 Hz) från vindkraftverk är inte märkbart på nära håll och än mindre på de avstånd där bostäder är belägna. Det finns inga belägg för att infraljud vid dessa nivåer bidrar till bullerstörning eller har andra hälsoeffekter”. Källor är bl a en finsk studie publicerad (2020): Titel: <i>”Infraljud förklarar inte symptom som är förknippat med vindturbiner”</i>. I en rapport publicerad av Naturvårdsverket publicerade 2020-12-01 infraljud. Rapporten heter <i>”Vägledning om buller från vindkraftverk”</i> och där finns följande att läsa: <i>”Vindkraftverkens rotation ger upphov till infraljud som ofta ligger kring 1 Hertz och i det frekvensområdet krävs en nivå på cirka 120 dB för att man ska se en påverkan på människor. På de avstånd som krävs mellan vindkraftverk och bostäder i Sverige är nivån av infraljud från vindkraftverk betydligt lägre och det finns enligt Naturvårdsverkets bedömning ingen evidens för negativa hälsoeffekter orsakade av infraljud från vindkraftverk.”</i> Avsnitt 6.2.2 i MKB redogör för påverkan av ljud, inklusive infraljud.

Tema och ID på yttranden	Yttrande	Åtgärd/hantering/bemötande från bolaget
31b, 65	Oro för lågfrekvent ljud och dess påverkan på människors hälsa.	Infraljud (1–20 Hz) från vindkraftverk är inte märkbart på nära håll och än mindre på de avstånd där bostäder är belägna. Det finns inga belägg för att infraljud vid dessa nivåer bidrar till bullerstörning eller har andra hälsoeffekter”. Källor är bl a en finsk studie publicerad (2020): Titel: <i>”Infraljud förklarar inte symptom som är förknippat med vindturbiner”</i>. I en rapport publicerad av Naturvårdsverket publicerade 2020-12-01 infraljud. Rapporten heter <i>”Vägledning om buller från vindkraftverk”</i> och där finns följande att läsa: <i>”Vindkraftverkens rotation ger upphov till infraljud som ofta ligger kring 1 Hertz och i det frekvensområdet krävs en nivå på cirka 120 dB för att man ska se en påverkan på människor. På de avstånd som krävs mellan vindkraftverk och bostäder i Sverige är nivån av infraljud från vindkraftverk betydligt lägre och det finns enligt Naturvårdsverkets bedömning ingen evidens för negativa hälsoeffekter orsakade av infraljud från vindkraftverk.”</i> Avsnitt 6.2.2 i MKB redogör för påverkan av ljud, inklusive infraljud.
68a, 68b	Jag är väldigt känslig för olika typer av ljud och att få komma till Källbomark är en vila för mig när det gäller ljud. Jag vill att det tydligt ska redovisas hur vindkraften kommer att påverka ljudmiljön. Jag är rädd för att vi kommer att vänja oss vid ljudet men att påverkan ska komma smygande. Det finns uppgifter om sömnsvårigheter, stress och depression.	Avsnitt 6.2.2 i MKB redogör för påverkan av ljud.
31b	De skuggor och flimmer som uppstår av vindkraftverkens vingar fungerar som stroboskop vilket är värre än ljudet från dem.	Utförda beräkningar för området visar att den planerade vindkraftsetableringen håller sig inom givna ramar (Praxis för skuggor vid bostäder är att faktiska skuggtiden inte bör överskrida 8 timmar per år och 30 min om dagen).
41b	Även låga ljud från vindkraftverken kommer att påverka efter det är en tyst plats.	Avsnitt 6.2.2 i MKB redogör för påverkan av ljud.

Tema och ID på yttranden	Yttrande	Åtgärd/hantering/bemötande från bolaget
60b	Det enda Akustikkonsulten redogjorde vid samrådsmötet var hur en inte överskrider krav på dB-värden i tätbebyggda områden. Han negligerade ultraljud och har inte instrument för att mäta ultraljud. Hur människors hälsa påverkas av ultraljud verkar ignoreras.	Vid samrådsmötet 2020 redogjordes för beräknade dbA-nivåer. Ultraljud var aldrig uppe för diskussion under samrådsmötet, ljud i så höga frekvenser dämpas kraftigt av luftabsorptionen och det är helt omöjligt att vindkraft ska kunna orsaka några signifikanta nivåer av ultraljud vid de avstånd som bostäder ligger på (eller i närheten av vindkraftverken). Därför utreds inte ultraljudsnivåer kring en vindpark och inte heller kring andra samhällsbullerkällor (vägar, järnvägar etc.). Den fråga som diskuterades under mötet var infraljud, infraljud redogörs för i MKB avsnitt 6.2.2.
72	Effekten av infraljud på människor och djur?	Infraljud (1–20 Hz) från vindkraftverk är inte märkbart på nära håll och än mindre på de avstånd där bostäder är belägna. Det finns inga belägg för att infraljud vid dessa nivåer bidrar till bullerstörning eller har andra hälsoeffekter”. Källor är bl a en finsk studie publicerad (2020): Titel: <i>”Infraljud förklarar inte symptom som är förknippat med vindturbiner”</i> . I en rapport publicerad av Naturvårdsverket publicerade 2020-12-01 infraljud. Rapporten heter <i>”Vägledning om buller från vindkraftverk”</i> och där finns följande att läsa: <i>”Vindkraftverkens rotation ger upphov till infraljud som ofta ligger kring 1 Hertz och i det frekvensområdet krävs en nivå på cirka 120 dB för att man ska se en påverkan på människor. På de avstånd som krävs mellan vindkraftverk och bostäder i Sverige är nivån av infraljud från vindkraftverk betydligt lägre och det finns enligt Naturvårdsverkets bedömning ingen evidens för negativa hälsoeffekter orsakade av infraljud från vindkraftverk.”</i> Avsnitt 6.2.2 i MKB redogör för påverkan av ljud, inklusive infraljud.
69	Det lågfrekventa ljudet är ett stort bekymmer. Den frågan för minskades på samrådsmötet. Det är bra att en tittat på hur djur påverkas, men hur människor påverkas är minst lika viktigt.	Akustikkonsulten var med för att svara på frågor om ljud, uppenbart var dock att det rädde meningsskilligheter mellan personer i allmänheten och konsulten avseende negativ påverkan av infraljud. Akustikkonsulten beskrev att det inte finns några evidens för negativa hälsoeffekter orsakade av vindkraftverk. Avsnitt 6.2.2 i MKB redogör för påverkan av ljud, inklusive infraljud.
Samrådsmöte 2 2020	Ett problem är att det är väldigt höga vindkraftverk och att det inte finns så höga vindkraftverk. Beräkningar och verklighet stämmer inte alltid överens.	Beprövande metoder för beräkning av ljudets utbredning har använts.

Tema och ID på yttranden	Yttrande	Åtgärd/hantering/bemötande från bolaget
Samråds- möte 1 och 2 2020	Mäter man ljud kontinuerligt under drift?	Normalt en kontroll inom ett år från att parken är driftsatt. Sedan beroende på hur stora marginalerna är till värdet i villkoret. Är marginalerna små kan det behövas regelbundna kontroller. Det avgör tillsynsmyndigheten. Men vid exempelvis klagomål kan extra mätningar göras.
16a, 24	Friluftsliv, turism och boendemiljö Påverkan på sportfiske, naturturism och företag inom branschen bör beskrivas i MKB.	Påverkan på fiske, turism och friluftsliv samt naturturismföretagande beskrivs i MKB avsnitt 6.2.4.
Samråds- möte 2019	30-40 km från Källbomark redovisas områden för friluftsliv m.m., men väldigt lite just i närheten.	Inför samrådet utgick vi ifrån offentlig information och utpekade områden särskilt värdefulla för friluftslivet. I MKB:n kommer information som frakommit under samrådsperioden om lokala aspekter också att redovisas.
28	Parken kommer att få negativ inverkan på möjligheten för naturturism- och fisketurismföretag att marknadsföra området som opåverkad natur och Natura 2000 område, samt påverka det befintliga företaget negativt.	Påverkan på fiske, turism och friluftsliv samt naturturismföretagande beskrivs i MKB avsnitt 6.2.4.
51	Naturturism och företagande på landsbygden har vacker och orörd natur som förutsättning för sin verksamhet. Vindkraftsparken skulle förstöra landskapsbilden och därmed blir det en försämring för befintliga företag och nya företag kommer inte att etablera sig i byarna i området. Det är inte förenligt med sund landbyggsutveckling att energiproduktion förstör alla möjligheter att leva och bo i bygden.	Påverkan på fiske, turism och friluftsliv samt naturturismföretagande beskrivs i MKB avsnitt 6.2.4.
16a, 24, 32, 33a, 35, 50, 53, 58, 62, 65	Ytterträsket och Stavsjön är viktiga badplatser och populära besöksmål. Vid Åbyälven finns Källbomarks badplats. Påverkan på dessa bör beskrivas i MKB.	Med det förminsade projektet blir avståndet till badplatsen mer än tre kilometer från närmaste vindkraftverk och den kommer inte att påverkas av buller eller skuggor från vindkraftverken. Vindkraftverken kommer inte att bli synbara annat än från delar av vattenytan. Vi tror och hoppas därför att badplatsen fortsatt kommer att vara attraktiv för er. Påverkan på fiske, turism och friluftsliv samt naturturismföretagande beskrivs i MKB avsnitt 6.2.4.
33a, 62	En skogsbilväg som löper från vårt fritidshus till badplatsen kommer inte längre att kunna existera eftersom den hamnar innanför ert område.	Projektområdet har minskat sedan första samrådsmötet. Den aktuella vägen ligger nu utanför det planerade projektområdet.
24	Åbyälven är N2000 och den orörda naturen är viktig ur rekreationssynpunkt (bärplockning, svamp, vandring m.m.). Denna aspekt bör väga tungt i MKB:n.	Rekreation och livsmiljö hanteras i MKB avsnitt 6.3.4 samr 6.4.3.

Tema och ID på yttranden	Yttrande	Åtgärd/hantering/bemötande från bolaget
24	Källbomark är mycket intressant för framtida stadsbor och utländska besökare i rekreationssyfte.	Rekreation och livsmiljö hanteras i MKB avsnitt 6.3.4 samr 6.4.3
31b, 32c, 32d 33a, 34, 35, 36, 39, 41a, 41b, 42, 46a, 48, 50, 51, 53, 62	Många har sökt sig till Källbomark på grund av omgivningen, tystnaden, den orörda naturen, friluftslivet ect. En etablering av en vindkraftspark skulle påverka dessa aspekter negativt.	Livsmiljön i de närliggande byarna hanteras i MKB avsnitt 6.3.4 samr 6.4.3.
37	Närheten till bebyggelse ska redovisas i MKB.	Närheten till bebyggelse redogörs för i MKB avsnitt 4.2.2.
4,0	Marken där parken är tänkt att ligga besöks ofta av oss då vi plockar svamp och bär. Om parken etableras blir vi och andra utestängda från detta område.	Området kommer vara tillgängligt för allmänheten vid drift. Vid byggnation kan tillfälliga restriktioner finnas.
41a	Källbomark är en levande landsbygd med såväl fast boende som fritidsboende. Den handling som tagits fram av OX2 tar inte hänsyn till och beskriver de fritidsboenden som finns i området, vilket är omfattande. Vi är många som använder våra fritidshus frekvent. Värdet av att kunna åka ut till sitt fritidshus och då kunna njuta av tystnad och öppna vyer är ovärderligt. Detta bör beskrivas när man söker om tillstånd.	Livsmiljön i de närliggande byarna hanteras i MKB avsnitt 6.3.4 samr 6.4.3.
44, 56	Det finns gott om skoterleder i området.	Befintliga skoterleder är identifierade, Bolaget har också mottagit tips om var skoterlederna går. Friluftslivet i området beskrivs i avsnitt 6.2.4 i MKB.
46a	Vi lever i Källbomark för att vi älskar vår skog, vår tystnad och vår enorma vildmark. Att förstöra detta ser jag som ett stort övergrepp. Gäller inte Skellefteå kommuns miljömål, t.ex.- "ett rikt friluftsliv är en rättighet för alla", för alla? Är detta bara tomma löften av kommunen? Har vi i Källbomark inget att säga till om?	Rekreation, friluftsliv och livsmiljö hanteras i MKB avsnitt 6.2.4.
49	Vi håller för närvarande på att starta upp en verksamhet med inriktning på hälsa och ekoturism. Syftet är att komma bort från buller i städerna och få återhämtning, fysiskt och psykiskt. Planerna på vindkraftverk vore förödande för vår verksamhet.	Påverkan på fiske, turism och friluftsliv samt naturturismföretagande beskrivs i MKB avsnitt 6.2.4.
50, 51	I området förekommer mycket bärplockning och utflykter året runt. Det finns bivacker som används som utflyktsmål.	Påverkan på friluftslivet beskrivs i MKB avsnitt 6.2.4.
31b, 32c, 32d, 53, 61, 64	Det utpekade området för vindkraft används som friluftsområde för bär- och svampplockning, skoteråkning mm. Om planerna på vindkraft går igenom kommer området inte att kunna användas på samma sätt som tidigare då ingreppet i naturen blir stort.	Området kommer vara tillgängligt för allmänheten vid drift. Vid byggnation kan tillfälliga restriktioner finnas. Påverkan på friluftslivet beskrivs i MKB avsnitt 6.2.4.

Tema och ID på yttranden	Yttrande	Åtgärd/hantering/bemötande från bolaget
67	Vi åker till badet i Ytterträsket, springer och åker skidor, promenerar och plockar svamp i området.	Påverkan på friluftslivet beskrivs i MKB avsnitt 6.2.4..
41 b	Det är bra att layouten har anpassats efter hänsyn till djur och natur, men nog hänsyn har inte tagits till människor i området. En etablering kommer i mycket stor utsträckning att få negativa konsekvenser för de som valt att bosätta sig i området Källbomark med omnejd.	Rekreation, friluftsliv och livsmiljö beskrivs i MKB avsnitt 6.2.4.
74	Befarar att den lugna miljön med ren luft och kommer att bli skadat av vindkraften. Detta är exotiskt för många som lever i stadsmiljöer och andra länder.	Rekreation, friluftsliv och livsmiljö beskrivs i MKB avsnitt 6.2.4.
18b	Etableringen av vindkraftverk i så nära anslutning till det skyddade området Degerforsheden kommer att innebära en kraftig försämring av områdets betydelse för friluftslivet, vilket är ett utpekat värde för området.	Påverkan på friluftslivet och särskilt i anslutning till Degerforsheden redogörs för i MKB avsnitt 6.2.4.
32d	Friden i Källbomark kommer för all framtid förstöras för oss som bor här och kommande generationer. Ni som bygger försvinner men lämnar ett sår i naturen, en förtvivlan och förstörelse för boende i området.	Bolaget avser orsaka så lite negativ påverkan på livsmiljön som möjligt.
72	Kan ni bekräfta att minsta avstånd till bebyggelse inklusive Ytterträskets badstrand och forntida lämningar är minst 3 kilometer. I Tyskland är minsta tillåtna avstånd 10 gånger totalhöjden.	Normalt är det vindkraftverkens ljudpåverkan och riktvärdet 40 dBA som sätter avståndet till närmaste bebyggelse och det uppnås i Källbomark ungefär en kilometer från vindkraftverken. Närmast planerade vindkraftverk är cirka 2,5 kilometer från Källbomark och mer än 3 kilometer från badplatsen vid Ytterträsket. Livsmiljön och friluftslivet i de närliggande byarna hanteras i MKB avsnitt 6.2.4. Kulturmiljö hanteras olika i Tyskland och Sverige, en kulturmiljöutredning har upprättats för det aktuella projektområdet. I MKB avsnitt xx redogörs för kulturmiljön.
32b, 46b, 66	Möjligheterna till ett rikt friluftsliv i en tyst miljö är något som byborna njuter av, bärplockning, jakt, fiske, vandring, skid- och skridskoåkning samt cykling.	Påverkan på friluftslivet beskrivs i MKB avsnitt 6.2.4.
25a, 25b	Den moderna människan behöver områden som dessa för att komma ut i naturen för att få återhämtning från den i övrigt stressade vardagen.	Bolaget avser orsaka så lite negativ påverkan på livsmiljön som möjligt. På vilket sätt redogörs för i MKB avsnitt 6.2.4.

Tema och ID på yttranden	Yttrande	Åtgärd/hantering/bemötande från bolaget
31, 29	JAKT OCH FISKE Hur påverkas jakt och fiske av verksamheten? Bolaget behöver förtydliga hur stora störningar på jaktmöjligheter kan bli och hur dessa kan minimeras.	Påverkan på jakt och fiske redogörs för i MKB avsnitt 6.2.4.
32	Jakten av älg, rådjur och fågel kommer att bli ett minne blott.	Bolaget bedömer att jakt ska kunna fortgå även under driftsfas. Påverkan på jakt och fiska redogörs för i MKB avsnitt 6.2.4.
31b, 33a, 62	Fisket kommer att påverkas negativt.	Med vidtagna skydds- och hänsynsåtgärder är Bolagets bedömning att den planerade vindparken inte kommer orsaka negativ påverkan på fisket. Påverkan på fiske redogörs för i MKB avsnitt 6.2.4 samt 6.4.1.
29	Parken kommer att få en negativ påverkan på naturupplevelsen vid jakt. Själva idén med jakt som fritidsintresse är för oss att få uppleva en naturlig miljö. Då inträffar många positiva hälsoeffekter. Dessa kommer att försvinna om vindkraftsparken byggs.	Bolaget bedömer att jakt ska kunna fortgå även under driftsfas. Påverkan på jakt redogörs för i MKB avsnitt 6.2.4.
24	Etableringens påverkan på smoltuppgång och ädelfiskuppgång i Åbyälven ska ingå i MKB.	Projektområdet har väsentligt minskat sedan första samrådsmötet. Påverkan på fisket beskrivs i avsnitt 6.2.4 i MKB
24	Störningar i kommunikation mellan hund och förare på grund av buller från vindkraftverk vid jakt bör undersökas gällande jaktsäkerhet.	Bolaget bedömer inte att en sådan undersökning är nödvändig. Däremot kommer ljud- och bullerpåverkan redovisas och illustreras i MKB.
44	Området är rikt för jägare (småvilt och älg).	Påverkan på jakt och fiske redogörs för i MKB avsnitt 6.2.4 samt 6.4.1.
50	Vi oroar oss för negativ påverkan jaktmöjligheter.	Bolaget bedömer att jakt ska kunna fortgå även under driftsfas. Påverkan på jakt redogörs för i MKB avsnitt 6.2.4.
51	Parken kommer att få negativ påverkan på jakt, vi vill inte uppleva stora betongkonstruktioner med onaturlig ljudbild och vägsystem som förstör jaktupplevelsen.	Projektområdet har avsevärt minskat sedan första samrådsmötet och påverkan på jakten blir således inte lika stor som tidigare projektområde. Bolaget bedömer att jakt ska kunna fortgå även under driftsfas. Påverkan på jakt redogörs för i MKB avsnitt 6.2.4.
53	Åbyälven är en populär & känd älv för sportfiskare. Fiskare som jag är rädd kommer leta sig till andra områden pga. Vindkraftparken.	Med vidtagna skydds- och hänsynsåtgärder är Bolagets bedömning att den planerade vindparken inte kommer orsaka negativ påverkan på fisket. Påverkan på fiske redogörs för i MKB avsnitt 6.2.4 samt 6.4.1.

Tema och ID på yttranden	Yttrande	Åtgärd/hantering/bemötande från bolaget
65	Placeringen är för nära bebyggelse, hänsyn behöver tas till boende.	Avståndet från den planerade etableringen till bebyggelse är större än på många andra platser där vindkraft planeras i norra Sverige. Bolaget bedömer därför att påverkan på boendemiljön i närliggande byar kommer att vara liten.
32, 32c	HÄLSA Många av oss är rädda för negativa hälsoeffekter då vindkraftverken byggs nära platser där människor vistas.	Påverkan på människors hälsa beskrivs i MKB avsnitt 6.2.
57a	Vår natur är något av det viktigaste vi har och Ett ingrepp av denna dignitet hotar vår hälsa å det grövst.	Påverkan på människors hälsa beskrivs i MKB avsnitt 6.2.
57b	Vindkraftverk har visat sig kunna ha förödande påverkan på människan.	Påverkan på människors hälsa beskrivs i MKB avsnitt 6.2.
11, 31b, 71b	RISK OCH SÄKERHET Hänsyn bör tas till risken för så kallade iskast.	Att vistas i närheten av höga byggnader innebär alltid en risk, det gäller även i närheten av ett vindkraftverk. Det är ägaren av vindkraftverket som är ytterst ansvarig att kontrollera att alla regler och bestämmelser följs och att olyckor förebyggs. Säkerheten i anslutning till den planerade vindkraftsanläggningen redogörs för i MKB avsnitt 6.2.1.
44	Om riskområdet för varje snurra är 350-400 meter, är det omöjligt för djur och människor att vistas här vintertid på grund av risk för is och isblocks som faller från vingarna.	Att vistas i närheten av höga byggnader innebär alltid en risk, det gäller även i närheten av ett vindkraftverk. Det är ägaren av vindkraftverket som är ytterst ansvarig att kontrollera att alla regler och bestämmelser följs och att olyckor förebyggs. Säkerheten i anslutning till den planerade vindkraftsanläggningen redogörs för i MKB avsnitt 6.2.1.
19	Enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor 2 kap 2§ ska ägare eller nyttjanderättshavare till byggnader eller andra anläggningar i skälig omfattning hålla utrustning för släckning av brand och för livräddning vid brand eller annan olycka. De ska också vidta de åtgärder som behövs för att förebygga brand och för att hindra eller begränsa skador till följd av brand. Det kan t.ex. vara utrustning för att möjliggöra evakuering ur vindkraftverket, utbildning och övning av personal. Om olyckan är framme vid uppförande eller drift av vindkraftverk krävs väl inövat samarbete av personal på plats och räddningstjänsten. Vi ser fram emot att samråda gällande den plan för räddningsinsatser som nämns i samrådshandlingen.	Bolaget kommer att uppfylla de åtaganden som lagen kräver. Hänsyn behöver tas till räddningstjänstens insatser vid olyckor vid byggande och drift. Samråd kommer därför att ske med den kommunala räddningstjänsten. Målet med detta samråd är att det utifrån tänkbara scenarion ska finnas en plan för räddningsinsatser. Säkerheten i anslutning till den planerade vindkraftsanläggningen redogörs för i MKB avsnitt 6.2.1

Tema och ID på yttranden	Yttrande	Åtgärd/hantering/bemötande från bolaget
31, 31b, 71b	Turbinblad har tidigare lossnat från vindkraftverk. Hur säkerställer OX2 att det inte sker i det här fallet? Säkerhetsavstånd bör krävs med tanke på att vingor lossnat, det innebär att området inte kan användas för friluftsliv och andra aktiviteter.	Att vistas i närheten av höga byggnader innebär alltid en risk, det gäller även i närheten av ett vindkraftverk. Det är ägaren av vindkraftverket som är ytterst ansvarig att kontrollera att alla regler och bestämmelser följs och att olyckor förebyggs. Säkerheten i anslutning till den planerade vindkraftsanläggningen redogörs för i MKB avsnitt 6.2.1
14a	Sannolikheten för riskscenarier och oönskade händelser och dess konsekvenser behöver redovisas. Det är också viktigt med en analys över om riskerna anses acceptabla eller om riskreducerande åtgärder bör vidtas och i sådana fall vilka. Risker kopplade till klimatförändringar bör inkluderas.	Att vistas i närheten av höga byggnader innebär alltid en risk, det gäller även i närheten av ett vindkraftverk. Det är ägaren av vindkraftverket som är ytterst ansvarig att kontrollera att alla regler och bestämmelser följs och att olyckor förebyggs. Säkerheten i anslutning till den planerade vindkraftsanläggningen redogörs för i MKB avsnitt 6.2.1
71c, 71d	Länk om vindkraftverk i Jörn som kollapsat i Jörn, Norran och Piteå -Tidningen.	Bolaget ser mycket allvarligt på händelsen i Jörn där ett vindkraftverk kollapsat och följer utvecklingen från både det ansvariga företaget och från berörda myndigheter. Detta är en mycket ovanlig händelse sett till antalet verk som finns och vi behöver avvakta utredning av händelsen innan vi vet vilka åtgärder som behöver vidtas, av branschen och myndigheter.
71b	Ingen verkar ta ansvar för dessa verk eller presentera en försäkringslösning.	Verksamhetsutövaren är ansvarig om olyckor inträffar.
Samrådsmöte 1 2020	Finns det andra vindkraftverk som byggts med som är så höga? Finns det någon annanstans i världen?	Det finns inga parker i drift, men det finns enstaka, också flera tillståndsansökningar på 290 meter. Det är inte säkert att vindkraftverken blir 290 meter.
Samrådsmöte 1 2020	Bladen är gjorda av plast och det försvinner plast från vingarna under driftfasen. I Skellefteå kommun är vi väldigt måna om att så långt möjligt undvika plast, vi har bytt soppåsar från plast till papper. Var tar mikroplasten från vingarna vägen? Mäter ni sådant?	När en vindkraftsanläggning tillståndsprövas enligt 9 kapitlet i miljöbalken omfattas den av de verksamheter som alltid kan antas medföra betydande miljöpåverkan. I samrådsfasen ska miljökonsekvensbeskrivningen få den omfattning och den detaljeringsgrad som är nödvändig för prövningen. Plast som eventuellt lösgör sig från vindkraftverkens blad har inte ingått i någon, av oss känd, miljökonsekvensbeskrivning. Den mängd mikroplaster som skulle kunna uppstå är försumbar och sannolikt inte mätbar.
14b	Beskriv om/hur etableringen påverkar räddningstjänsten möjligheter/tillgänglighet att genomföra räddningsinsatser till/inom/utanför området i något avseende samt resultatet av samrådet med berörd räddningstjänst.	Berörd räddningstjänst har deltagit i samrådet och finns redovisat i denna samradsredogörelse. Säkerheten i anslutning till den planerade vindkraftsanläggningen redogörs för i MKB avsnitt 6.2.1

Tema och ID på yttranden	Yttrande	Åtgärd/hantering/bemötande från bolaget
14a, 14b	PÅVERKAN VERKSAMHETER Ni bör även beskriva huruvida etableringen riskerar att störa ut tekniska system, MSB Rakel och annan verksamhet/teknik som till exempel Terracom som är bärare för FM- radio. Beskriv risker under byggskedet och	Efter samråd har det framkommit att Rakel-nätets befintliga länkstråk eller radiosystemet Rakel inte kommer påverkas.
16a	MATERIALFÖRSÖRJNING Det bör finnas en redovisning av varifrån material till fundament, vägar och planer kan hämtas. Finns t.ex. tåkter med lämpligt material inom rimligt avstånd eller kan tillstånd till täkt behöva sökas.	Området kommer fortsatt vara tillgängligt för de som vill vistas i området. Skyltar kommer ge anvisningar om vilka risker som förekommer inom projektområdet, det är främst iskast som skulle kunna utgöra fara för allmänheten i projektområdet. Hittills har ingen person träffats av nedfallande is från vindkraftverk enligt Bolagets kännedom. Säkerheten i anslutning till den planerade vindkraftsanläggningen redogörs för i MKB avsnitt 6.2.1
21	Det är särskilt viktigt när så många vindkraftverk ska uppföras att en detaljerad plan upprättas för materialförsörjningen inklusive vilka geologiska materialslag som ska användas (naturgrus, krossat berg?), till vilket ändamål (väg, betong?), materialens funktionalitet för planerade ändamål och lokalisering av uttagsplatser (tåkter, entreprenadberg).	Mer om detta finns att läsa i bilaga B till tillståndsansökan, den tekniska beskrivningen.
Samrådsmöte 1 2020	Var tillverkas vindkraftverken?	Mest i Tyskland och Danmark. Endast några fåtal kinesiska verk finns i Sverige.
31, 32b, 32c, 32d 33a, 35, 46a, 48, 56, 59, 60a, 61, 62, 64, 65, 66	PRISFALL OCH ERSÄTTNING Ser risk för prisfall av bostäder/fastigheter till följd av eventuell etablering. Många flyttar ut på landet för att få lugn, ro och tystnad. Hur kompenseras den enskilde för prisfall av bostäder?	Det finns inga studier som visar på att vindkraften generellt innebär ett lägre fastighetsvärde. Normalt byggs vindkraft, också i norra Sverige, betydligt närmare bebyggelse än vad som är fallet för er fastighet, utan att det gått att påvisa någon generell påverkan på marknadsvärdet.
33b	Vilka studier hänvisar ni till gällande förändringar på bostadspriser (att dessa inte påverkas), eller syftar ni på avsaknaden på trovärdiga studier gällande detta?	Naturvårdsverket inom programmet VindVal tagit fram en syntesrapport: "Vindkraftens påverkan på människors intressen" som bland annat redogör för aktuell forskning om påverkan på fastighetspriset.
32	Jag som privatperson har inget att vinna på projektet. Om det byggs vindkraftverk mot privatpersoners vilja borde alla närboende få ersättning för förlorade inkomster.	Det finns inte belägg för att närheten till en vindkraftsanläggning påverkar den lokala ekonomin negativt. Om så är fallet behöver det regleras civilrättsligt.

Tema och ID på yttranden	Yttrande	Åtgärd/hantering/bemötande från bolaget
46a	En studie i Danmark visar på sänkta huspriser med 20 – 50 % till följd av vindkraftsetablering.	Påverkan på fastighetsvärdet är inte en del av miljöprövningen. De civilrättsliga fall där sådan ersättning utdömts har avsett bebyggelse betydligt närmare vindkraftverken än vad som blir fallet för det nu aktuella projektet.
52a, 52b	Hur ser ersättningen ut för de markägare som kommer att få torn på sin mark? Jag har hört talas om byaersättning, men det kommer inte att gynna mig och min sambo särskilt eftersom vi bor utanför byn och har relativt lite engagemang i många byafrågor.	Bygdepeng ska gå till de byar som ligger närmast vindkraftsanläggningen. Vilka det innebär behöver först utredas i dialog med byarna för att hitta en bra motpart för bygdepengen. Som exempel har det i Brännliden etablerats en ekonomisk förening och som bestämt avgränsningen, de har också inkluderat en närliggande vindkraftsanläggning, Aldermyrberget, i samma förening. Från föreningen går det att söka pengar till olika ändamål som utvecklar bygden.
60a	Utbyggande kommer att innebära personlig ekonomiska förlust i form av 50 – 100 % värdeminskning av fastighet, kostnader för ny vattenförsörjning till tre fastigheter och att nedlagda investeringar för renoveringar blir värdelösa.	Det finns inga studier som visar på att vindkraften generellt innebär ett lägre fastighetsvärde. Normalt byggs vindkraft, också i norra Sverige, betydligt närmare bebyggelse än vad som är fallet för er fastighet, utan att det gått att påvisa någon generell påverkan på marknadsvärdet. Bolaget kan inte se att det finns anledning till ny vattenförsörjning, med vidtagna hänsyn och skyddsåtgärder kommer inte vattenförsörjningen att påverkas.
31b	Etablering av vindkraft skulle påverka fastighetsvärden negativt, det blir omöjligt att sälja sina fastigheter. Det skulle också innebära svårigheter att få lån av banken eftersom banken har svårt att bedöma säkerhetsrisken med så stora verk.	Det finns inga studier som visar på att vindkraften generellt innebär ett lägre fastighetsvärde. Normalt byggs vindkraft, också i norra Sverige, betydligt närmare bebyggelse än vad som är fallet för er fastighet, utan att det gått att påvisa någon generell påverkan på marknadsvärdet.
46a	ÖVRIGT Enligt uttalande på samrådsmötet kommer naturgrus att återanvändas vid byggnationen. Det går emot det som Skellefteå kommun anger i sitt miljöprogram, där man påtalat att det ska vara "bättre hushållning med kommunens naturgrus". Hur går detta ihop?	Bolaget kommer att eftersträva massbalans vid anläggningen av vägar och vindkraftverk. Naturgrus kommer inte användas utom endast i små mängder i den mån det finns i markens ytskikt.
46a	Kraftledningarna ska byggas ut, hur är detta tänkt?	Huvudalternativet är att ansluta till regionnätet öster om projektområdet. Anslutningen kommer hanteras i en separat koncessionsansökan. En beskrivning finns i MKB avsnitt 3.4.
46a	Sveaskogs ska enligt sin kärnverksamhet bruka skogen. Är detta bara tomma ord, eller står Sveaskog för sin kärnverksamhet?	Bolaget kan inte svara för Sveaskogs verksamhet.

Tema och ID på yttranden	Yttrande	Åtgärd/hantering/bemötande från bolaget
52b	Att ni inte kunde svara på vad som kommer ske med allt material som kommer grävas upp för fundamentens skull vid samrådsmötet kändes oplanerat och oprofessionellt.	Massbalans kommer att eftersträvas i projektet. Material som grävs upp kommer så långt möjligt att användas för konstruktion inom parken. Mer om detta finns att läsa i bilaga B till tillståndsansökan, den Tekniska beskrivningen.
56	Det uppstår en splittring av byns invånare, de som är för och de som är emot.	Bolaget har försökt att motverka detta genom ambitiösa utredningar och ambitiösa svar till de som kommit med frågor och synpunkter i samrådsprocessen.
67	Är orolig för att byn blir öde om vindkraften kommer hit. Känner oss överkörda av Skellefteå kommun som angett oss till den här vindkraftsparken.	Avståndet från den planerade etableringen till bebyggelse är större än på många andra platser där vindkraft planeras i norra Sverige. Bolaget bedömer därför att påverkan på boendemiljön i närliggande byar kommer att vara liten.
61	Det finns en vilande ansökan om bergtäkt på Lilltjärnberget hos Länsstyrelsen, vad händer med den?	Bolaget behöver hänvisa denna fråga till Länsstyrelsen.
25a, 25b	Föreslår utrivning av Hednäs kraftstation, t.ex. som kompensation, om parken får tillstånd.	Idén i sig är god. Vindkraftsanläggningen behöver dock få miljötillstånd på sina egna meriter och kompensation kan inte räknas med i miljöprövningen. Bolaget har inte heller rådighet över Hednäs kraftstation.
72	Vilken byggtid beräknas?	Byggtiden bedöms bli cirka 2 år från investeringsbeslut till driftsättning, se bilaga B till ansökan, Teknisk beskrivning.
Samrådsmöte 1 2020	Hur stora fundament behövs för att förankra ett så stort vindkraftverk?	Till ett 220 meter högt verk behövs ca 500 m3 betong. Med ett bergsfundament blir det mindre. Vilken typ av fundament som krävs kan avgöras först när markundersökningar genomförts. Detta beskrivs utförligare i bilaga A till ansökan.
Samrådsmöte 1 och 2 2020	Att kalla det Källbomarks vindkraftpark utan att fråga oss, det är en form av övergrepp – vi vill inte bli förknippande med en vindpark på något sätt.	I samband med ansökan har OX2 valt att kalla projektet "Degerforsheden" av hänsyn till dessa synpunkter.

på uppdrag av

